

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 23.2.2017
COM(2016) 864 final

2016/0380 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om gemensamma regler för den inre marknaden för el

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

- **Motiv och syfte med förslaget**

Politisk bakgrund

EU-medborgare lägger en betydande del av sina inkomster på energi, och energi är en viktig insatsvara för den europeiska industrin. Samtidigt spelar energisektorn en central roll när det gäller skyldigheten att minska utsläppen av växthusgaser i unionen med minst 40 % fram till 2030, med en förväntad andel energi från förnybara energikällor på 50 % senast år 2030.

Förslagen till en omarbetning av direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el, förordningen om elmarknaden och förordningen om inrättandet av en EU-byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter utgör delar av kommissionens större paket *Ren energi för alla européer (Clean Energy for All Europeans)* med olika initiativ. Paketet omfattar kommissionens centrala förslag för genomförande av energiunionen, såsom anges i energiunionens färdplan¹. I paketet ingår både lagstiftningsförslag och andra initiativ för att skapa en gynnsam ram för att uppnå konkreta fördelar för medborgare, sysselsättning, tillväxt och investeringar och samtidigt bidra till energiunionens alla fem dimensioner. De centrala prioriteringarna för paketet är således "energieffektivitet först", EU:s globala ledarskap inom förnybar energi och skäliga villkor för energikonsumenter.

Både Europeiska rådet² och Europaparlamentet³ har vid upprepade tillfällen betonat att en väl fungerande inre energimarknad är det bästa verktyget för att garantera överkomliga energipriser och trygg energiförsörjning, och för att möjliggöra integration och utveckling av större volymer el framställd från förnybara energikällor på ett kostnadseffektivt sätt. Konkurskraftiga priser är viktigt för att uppnå tillväxt och konsumentvälfärd i Europeiska unionen, och därför står de i centrum för EU:s energipolitik. Den nuvarande marknadsmodellen för elmarknaderna bygger på bestämmelserna i det tredje energipaketet⁴, som antogs 2009. Dessa bestämmelser har senare kompletterats med lagstiftning mot marknadsmissbruk⁵ och genomförandelagstiftning om regler för elhandel och nät drift⁶. EU:s

¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken: *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* (COM(2015) 080 final).

² Resultatet av rådets 3429:e möte (transport, telekommunikation och energi) den 26 november 2015 (14632/15), resultatet av rådets 3472:a möte (transport, telekommunikation och energi) den 6 juni 2016 (9736/16).

³ Europaparlamentets resolution av den 13 september 2016: En ny marknadsmodell för energimarknaderna (P8 T A(2016) 0333).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55) (nedan kallat *eldirektivet*). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 15) (nedan kallad *elförordningen*). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1) (nedan kallad *Acer-förordningen*).

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1). Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 363, 18.12.2014, s. 121).

inre energimarknad bygger på väletablerade principer, såsom rätten till tillgång för tredje part till elsystemen, fritt val av leverantörer för konsumenterna, robusta regler om åtskillnad, undanröjande av hinder för gränsöverskridande handel, marknadstillsyn som utförs av oberoende tillsynsmyndigheter på energiområdet samt EU-omfattande samarbete mellan tillsynsmyndigheter och nätooperatörer inom Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem (Entso).

Det tredje energipaketet har inneburit påtagliga framsteg för konsumenterna. Det har lett till ökad likviditet på de europeiska elmarknaderna och avsevärt ökad gränsöverskridande handel. Konsumenterna i många medlemsstater kan nu dra nytta av fler valmöjligheter. Ökad konkurrens bland annat på grossistmarknaderna har bidragit till att hålla grossistpriserna under kontroll. Nya konsumenträttigheter som införts genom det tredje energipaketet har klart förbättrat konsumenternas ställning på energimarknaderna.

Den senaste utvecklingen har medfört genomgripande förändringar på de europeiska elmarknaderna. Andelen el från förnybara energikällor (RES-E) har ökat kraftigt. Denna övergång till förnybara energikällor kommer att fortsätta eftersom det är en grundläggande förutsättning för att uppfylla unionens åtaganden enligt Parisavtalet om klimatförändringar. Den fysiska beskaffenheten hos el från förnybara energikällor – mer varierande, mindre förutsägbar och mer decentraliserad än traditionell produktion – kräver att marknadsregler och regler för nätdrift anpassas till marknadens mer flexibla natur. Parallellt har statliga ingripanden, som ofta utformats på ett icke samordnat sätt, lett till snedvridning av grossistmarknaden för el med negativa konsekvenser för investeringar och gränsöverskridande handel⁶. Stora förändringar sker också på tekniksidan. Handeln med el bedrivs i nästan hela Europa genom så kallad marknadskoppling, som anordnas gemensamt av elbörser och systemansvariga för överföringssystem. Digitaliseringen och den snabba utvecklingen av internetbaserade lösningar för elmätning och elhandel gör det möjligt för industrin, företagen och även hushållen att producera och lagra el och delta på elmarknaderna genom så kallad efterfrågefleksibilitet. Elmarknaden under nästa årtionde kommer att kännetecknas av mer intermittent och decentraliserad elproduktion, ett ökat inbördes beroende mellan medlemsstater och nya tekniska möjligheter för konsumenterna att sänka energikostnaderna och delta aktivt på elmarknaderna genom efterfrågefleksibilitet, egenförbrukning eller lagring.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1). Kommissionens förordning (EU) nr 543/2013 av den 14 juni 2013 om inlämnande och offentliggörande av uppgifter på elmarknaderna och om ändring av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 (EUT L 163, 15.6.2013, s. 1). Kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24). Kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (EUT L 112, 27.4.2016, s. 1). Kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare (EUT L 223, 18.8.2016, s. 10). Kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högsnåp likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler (EUT L 241, 8.9.2016, s. 1). Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42). Andra riktlinjer och nätföreskrifter har godkänts av medlemsstaterna och väntar på att antas.

⁷ Se kommissionens meddelande *Fullbordande av den inre marknaden för el och utnyttjande av offentliga ingrepp på bästa sätt* (C(2013) 7243 final, 5.11.2013).

Det aktuella initiativet för utformning av elmarknaden syftar således till att anpassa de nuvarande marknadsreglerna till nya marknadsrealiteter genom att göra det möjligt att föra över el dit där den bäst behövs och när den behövs som mest genom prissignaler utan snedvridning, samtidigt som man ger konsumenterna ökad makt, skördar största möjliga fördelar för samhället genom gränsöverskridande konkurrens och ger de rätta signalerna och incitamenten för att driva på de investeringar som behövs för att minska koldioxidutsläppen i energisystemet. Man kommer också att prioritera lösningar för energieffektivitet och bidra till målet att bli världsledande inom energiproduktion från förnybara energikällor och därmed bidra till unionens mål att skapa arbetstillfällen och tillväxt och attrahera investeringar.

Anpassning av marknadsregler

Gällande marknadsregler grundar sig på den produktionsteknik som varit dominerande under det senaste årtiondet, dvs. centraliserade, storskaliga kraftverk för fossila bränslen med begränsat deltagande från konsumenternas sida. Reglerna måste anpassas eftersom intermittent el från förnybara energikällor kommer att spela en allt större roll i produktionsmixen i framtiden och eftersom konsumenterna bör ges möjlighet att delta på marknaden om de så önskar. Kortfristiga elmarknader som möjliggör gränsöverskridande handel med el från förnybara energikällor är nyckeln till en framgångsrik integrering av sådan el på marknaden. Detta beror på att största delen av produktionen av el från förnybara energikällor kan beräknas exakt endast strax före den faktiska produktionen (beroende på väderrelaterade osäkerhetsfaktorer). Skapande av marknader som möjliggör deltagande med kort varsel innan den faktiska leveransen äger rum (s.k. intradags- eller balansmarknader) är ett avgörande steg för att göra det möjligt för producenter av el från förnybara energikällor att sälja sin energi på rättvisa villkor, och det kommer också att öka likviditeten på marknaden. Kortfristiga marknader kommer att skapa nya affärsmöjligheter för deltagare att erbjuda energilösningar som reserv under perioder med stor efterfrågan och brist på förnybar energiproduktion. Detta omfattar en möjlighet för konsumenterna (att anpassa sin efterfrågan, s.k. efterfrågefleksibilitet), systemansvariga för lagringssystem eller flexibla producenter. Medan variation kan vara mycket kostsam i små regioner, kan aggregering av intermittent produktion över större områden hjälpa konsumenterna att spara betydande summor. Integrerade kortfristiga marknader saknas dock fortfarande.

Bristerna i de nuvarande marknadsarrangemangen minskar energisektorns attraktivitet för nya investeringar. Ett ändamålsenligt sammanlänkat, marknadsbaserat energisystem där priserna följer marknadens signaler kommer att stimulera till nödvändiga investeringar i produktion och överföring av el på ett effektivt sätt och säkerställa att de görs där de behövs mest på marknaden, varigenom behovet av statligt planerade investeringar minskar.

Nationella marknadsregler (t.ex. pristak) och statliga ingripanden hindrar för närvarande priserna från att återspegla situationer där det råder brist på el. Dessutom avspeglar priszoner inte alltid en faktisk elbrist om de är dåligt utformade och i stället följer politiska gränser. Den nya marknadsutformningen syftar till att förbättra prissignalerna så att de fungerar som drivkraft för investeringar i områden där sådana behövs allra mest, och på ett sätt som återspeglar nätbegränsningar och centrum för efterfrågan snarare än nationella gränser. Prissignaler bör också möjliggöra en lämplig ersättning för flexibla resurser (bl.a. efterfrågefleksibilitet och lagring) eftersom dessa resurser är beroende av ersättning för kortare tidsperioder (t.ex. moderna gasvärmeverk som endast används vid toppbelastning, eller minskning av efterfrågan från industrin vid efterfrågetoppar eller stor påfrestning på systemet). Effektiva prissignaler säkerställer också en effektiv dirigerings av befintliga produktionsanläggningar. Det är därför absolut nödvändigt att se över alla befintliga regler

som snedvrider prisbildningen (t.ex. regler om prioriterad dirigerings för vissa anläggningar) för att aktivera och fullt ut utnyttja den flexibilitetspotential som efterfrågesidan kan erbjuda.

Konsumenterna i centrum på energimarknaden

Genom att fullständigt integrera industrin, näringslivet och hushållen som konsumenter i energisystemet kan man undvika betydande kostnader för reservproduktion, som konsumenterna annars skulle få betala i slutänden. Det ger också konsumenterna möjlighet att dra nytta av prissvängningar och tjäna pengar genom att delta på marknaden. Att få konsumenterna att delta aktivt är därför en nödvändig förutsättning för att energiomställningen ska kunna skötas framgångsrikt och kostnadseffektivt.

En ny giv för energikonsumenterna är ett centralt åtagande inom ramen för energiunionen. De nuvarande marknadsreglerna ger dock inte alltid konsumenterna möjlighet att dra nytta av dessa nya möjligheter. Även om konsumenterna kan producera och lagra el och hantera sin energianvändning lättare än någonsin, hindrar slutkundsmarknadens nuvarande utformning dem från att dra full nytta av dessa möjligheter.

I de flesta medlemsstater har konsumenterna föga eller inget incitament att ändra sina konsumtionsvanor med anledning av prisändringar på marknaderna, eftersom prissignaler i realtid inte förs vidare till slutkonsumenterna. Paketet för marknadens utformning är en möjlighet att leva upp till detta åtagande. Mer transparenta prissignaler i realtid kommer att uppmuntra konsumenterna att delta, antingen individuellt eller genom aggregering, och göra elsystemet mer flexibelt och därmed underlätta omställningen till el från förnybara energikällor. Förutom att den tekniska utvecklingen erbjuder stora möjligheter till energibesparingar för hushåll innebär den också att apparater och system såsom smarta vitvaror, elfordon, eluppvärmning, luftkonditionering och värmepumpar i isolerade byggnader och fjärrvärme och fjärrkyla automatiskt kan följa prissvängningar och i stor skala ge ett viktigt och flexibelt bidrag till elnätet. För att ge konsumenterna möjlighet att dra ekonomisk fördel av dessa nya möjligheter måste de ha tillgång till ändamålsenliga smarta system och till elleveransavtal med dynamiska priser som är kopplade till spotmarknaden. Utöver konsumenternas möjligheter att anpassa sin konsumtion till prissignaler håller nya tjänster på efterfrågesidan på att växa fram där nya marknadsaktörer erbjuder sig att förvalta ett antal konsumenters elanvändning genom att betala dem en ersättning för deras flexibilitet. Även om sådana tjänster redan uppmuntras i befintlig EU-lagstiftning finns det belegg för att dessa bestämmelser inte har varit effektiva när det gäller att avlägsna de viktigaste hindren för dessa tjänsteleverantörer att komma in på marknaden. Dessa bestämmelser måste skärpas för att främja sådana nya tjänster.

I många medlemsstater följer elpriserna inte tillgång och efterfrågan utan regleras av offentliga myndigheter. Prisreglering kan hämma utvecklingen av effektiv konkurrens, avhålla från investeringar och hindra framväxten av nya marknadsaktörer. Kommissionen åtog sig därför i den strategiska ramen för energiunionen⁸ att fasa ut reglerade priser under självkostnadspris och att uppmuntra medlemsstaterna att upprätta en färdplan för utfasning av alla reglerade priser. Den nya marknadsutformningen syftar till att säkerställa att leveranspriserna är fria från alla former av offentliga ingripanden, och att undantag görs endast i vederbörligen motiverade fall.

Snabbt sjunkande tekkostnader innebär att allt fler konsumenter kan minska sina energiräkningar genom att använda teknik av typen takmonterade solpaneler och batterier.

⁸ Se meddelandet *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* (COM(2015) 080 final).

Egenproduktion hindras dock fortfarande av bristen på gemensamma regler för prosumenter. Lämpliga bestämmelser kan undanröja dessa hinder, t.ex. genom att garantera konsumenternas rätt att producera energi för eget bruk och sälja överskott till nätet, med hänsyn tagen till kostnaderna och fördelarna för systemet som helhet (t.ex. lämpligt bidrag till nätkostnaderna).

Lokala energisamhällen kan vara ett effektivt sätt att hantera energifrågor i lokala samhällen som använder den el de producerar antingen direkt eller för (fjärr)värme och kylning, med eller utan anslutning till distributionssystem. För att säkerställa att sådana initiativ kan utvecklas fritt kräver den nya marknadsutformningen att medlemsstaterna inför lämpliga rättsliga ramar för sådan verksamhet.

Idag är mer än 90 % av de intermittenta förnybara elkällorna anslutna till distributionsnät. Integreringen av lokal produktion i elnäten har i praktiken bidragit till en betydande höjning av nättarifferna för hushållskonsumenter. Dessutom har skatterna och avgifterna för att finansiera nätutbyggnad och investeringar i förnybar energi ökat drastiskt. Den nya marknadsutformningen och översynen av direktivet om förnybara energikällor gör det möjligt att åtgärda dessa brister, som kan få oproportionerligt stora följder för vissa privata konsumenter.

Nätkostnaderna kan minskas avsevärt om systemansvariga för distributionssystem ges möjlighet att hantera en del av de utmaningar som hänger samman med intermittent produktion mer lokalt (t.ex. genom styrning av lokala flexibilitetsresurser). Eftersom många systemansvariga för distributionssystem emellertid ingår i vertikalt integrerade företag som också är verksamma i leveransledet är lagstadgade garantier nödvändiga för att garantera de systemansvarigas neutralitet i deras nya funktioner, t.ex. när det gäller datahantering och vid användning av flexibilitet för att hantera lokala överbelastningar.

En annan viktig drivkraft för konkurrens och konsumentdeltagande är information. Kommissionens tidigare samråd och undersökningar har visat att konsumenterna klagar över bristen på öppenhet på elmarknaderna, vilket minskar deras förmåga att dra nytta av konkurrensen och delta aktivt på marknaderna. Konsumenterna känner sig inte tillräckligt informerade om alternativa leverantörer och tillgången på nya energitjänster, och de klagar på att erbjudanden och förfaranden för att byta leverantör är komplicerade. Reformen kommer också att säkerställa dataskydd eftersom en ökad användning av ny teknik (t.ex. smart mätning) kommer att generera en mängd energidata med högt kommersiellt värde.

Eftersom den nya marknadsutformningen sätter konsumenterna i centrum på energimarknaden är det viktigt att överväga hur det kan säkerställas att de mest utsatta i samhället skyddas och att det totala antalet energifattiga hushåll inte ökar ytterligare. Mot bakgrund av stigande nivåer av energifattigdom samt bristande klarhet om det lämpligaste sättet att ta itu med konsumenternas sårbarhet och energifattigdomen omfattar förslaget till ny marknadsutformning ett krav på att medlemsstaterna vederbörligen och regelbundet ska övervaka energifattigdom på grundval av principer som fastställs på EU-nivå. De ändrade direktiven om energieffektivitet och om byggnaders energiprestanda möjliggör ytterligare åtgärder för att ta itu med energifattigdom.

Trygg elförsörjning

En trygg elförsörjning är oumbärlig i moderna samhällen som är mycket beroende av el och internetdrivna system. Det är därför nödvändigt att bedöma om det europeiska elsystemet kan erbjuda tillräcklig produktion och flexibilitet för att säkerställa en tillförlitlig elförsörjning i

alla lägen (resurstillräcklighet). Att säkerställa försörjningstrygghet är inte endast en nationell skyldighet utan en grundpelare för europeisk energipolitik⁹. Detta beror på att försörjningstryggheten i ett fullt sammanlänkat och synkroniserat nät med välfungerande marknader kan organiseras mer effektivt och konkurrenskraftigt än på rent nationell grund. Nätstabiliteten i enskilda medlemsstater är ofta starkt beroende av elflöden från grannländer, och potentiella problem med försörjningstryggheten påverkar därför vanligtvis en hel region. Det mest effektiva sättet att åtgärda otillräcklig produktion på nationell nivå består därför ofta av regionala lösningar, som ger medlemsstaterna möjlighet att utnyttja produktionsöverskott i andra länder. Därför bör det införas en samordnad europeisk tillräcklighetsbedömning grundad på en gemensamt överenskommen metod för att få en realistisk bild av eventuella produktionsbehov, med beaktande av integreringen av elmarknaderna och potentiella flöden från andra länder. Om den samordnade tillräcklighetsbedömningen visar att kapacitetsmekanismer behövs i vissa länder eller regioner bör dessa mekanismer utformas på ett sådant sätt att snedvridningarna av den inre marknaden minimeras. För att undvika risken för splittrade nationella kapacitetsmekanismer som skapar nya hinder på marknaden och undergräver konkurrensen bör det därför fastställas tydliga och transparenta kriterier som minimerar snedvridningar av den gränsöverskridande handeln, maximerar användningen av efterfrågefleksibilitet och minskar påverkan på utfasningen av fossila bränslen¹⁰.

Stärkt regionalt samarbete

Den nära sammanlänkningen mellan EU:s medlemsstater via det gemensamma transeuropeiska nätet är unik i världen och en stor tillgång när det gäller att effektivt hantera energiomställningen. Utan denna möjlighet att förlita sig på produktions- eller förbrukningsresurser från andra medlemsstater skulle kostnaderna för energiomställningen öka väsentligt för konsumenterna. I dag förekommer systemdrift över gränserna mycket mer än tidigare. Detta beror på ökningen av intermittent och decentraliserad produktion tillsammans med en närmare integration av marknaderna, särskilt på korttidsmarknaderna. Detta innebär också att tillsynsmyndigheters och nätoperatörers nationella åtgärder kan ha en omedelbar effekt på andra EU-medlemsstater. Erfarenheterna har visat att icke samordnade nationella beslut kan leda till avsevärda kostnader för de europeiska konsumenterna.

Det faktum att vissa sammanlänkningar används endast till 25 % av sin kapacitet, ofta på grund av icke samordnade nationella begränsningar, och att medlemsstaterna inte har kunnat enas om lämpliga priszoner, visar att det behövs mer samordning mellan systemansvariga för överföringssystem och tillsynsmyndigheter. Framgångsrika exempel på frivilligt och obligatoriskt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem, tillsynsmyndigheter och regeringar har visat att regionalt samarbete kan förbättra marknadens funktion och minska kostnaderna betydligt. På vissa områden, t.ex. när det gäller den marknadskopplingsmekanism som genomförts i hela EU, har samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem redan blivit obligatoriskt, och systemet med majoritetsbeslut för vissa frågor har visat sig framgångsrikt på områden där frivilligt samarbete (dvs. varje systemansvarig för överföringssystem har vetorätt) inte har lett till effektiva lösningar på regionala problem. Med avstamp i detta framgångsrika exempel bör obligatoriskt samarbete utvidgas till andra områden i regelverket. För detta ändamål skulle systemansvariga för överföringssystem kunna fatta beslut inom s.k. regionala operativa centrum om frågor där fragmenterade och icke samordnade nationella åtgärder kan ha en negativ inverkan på marknaden och konsumenterna

⁹ Se artikel 194.1 b i EUF-fördraget.

¹⁰ Se i detta sammanhang även förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om riskberedskap inom elsektorn, som tar upp riskerna för försörjningstryggheten för el i samband med hanteringen av krissituationer.

(t.ex. när det gäller systemdrift, kapacitetsberäkning för sammanlänkningar, försörjningstrygghet och riskberedskap).

Anpassning av tillsynen till regionala marknader

Det förefaller lämpligt att även anpassa tillsynen till de nya realiteterna på marknaden. Alla viktiga regleringsbeslut fattas för närvarande av nationella tillsynsmyndigheter, även i de fall där det finns ett behov av en gemensam regional lösning. Acer har fungerat väl när det gäller att tillhandahålla ett forum för samordning av nationella tillsynsmyndigheter med motstridiga intressen, men dess huvudsakliga funktion är i dagsläget begränsad till samordning, rådgivning och övervakning. Marknadsaktörerna samarbetar i allt större utsträckning över gränserna och fattar beslut i vissa frågor som rör nät drift och elhandel med kvalificerad majoritet på regional nivå eller t.o.m. på unionsnivå¹¹, men det finns ingen motsvarighet till dessa regionala beslutsförfaranden på tillsynssidan. Tillsynen är därför fragmenterad vilket innebär en risk för motstridiga beslut och onödiga förseningar. En förstärkning av Acers befogenheter i de gränsöverskridande angelägenheter som kräver ett samordnat regionalt beslut skulle bidra till ett snabbare och effektivare beslutsfattande i gränsöverskridande angelägenheter. De nationella tillsynsmyndigheterna skulle fatta beslut om dessa angelägenheter inom ramen för Acer genom majoritetsomröstning, så de skulle fortsätta att delta fullt ut i processen.

Entso för elns roll bör också definieras bättre för att stärka dess samordnande roll och göra dess beslutsprocess mer transparent.

Förtydligande av formuleringar

Slutligen kommer omarbetningen av elförordningen, förordningen om Acer och eldirektivet att användas för att göra några redaktionella förtydliganden av vissa befintliga regler och omformulera några av dem för att göra de mycket tekniska bestämmelserna i de tre rättsakterna mer begripliga, utan att ändra sakinnehållet i bestämmelserna.

• Förenlighet med andra bestämmelser och förslag på området

Initiativet om utformning av marknaden är starkt kopplat till andra lagstiftningsförslag på energi- och klimatområdet som läggs fram parallellt. Det rör sig bl.a. om initiativ för att förbättra EU:s energieffektivitet, ett paket om förnybar energi och det övergripande initiativet om styrnings- och rapporteringsmekanismer för energiunionen. Alla dessa initiativ syftar till att genomföra de åtgärder som krävs för att nå målet i form av en konkurrenskraftig, säker och hållbar energiunion. Syftet med att samla de olika initiativen, som består av flera påtryckningsmedel i form av både lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder, är att säkerställa största möjliga samstämmighet mellan de olika, men nära sammankopplade, politiska förslagen.

Även om det aktuella förslaget är inriktat på att uppdatera marknadsregler i syfte att göra en övergång till ren energi ekonomiskt fördelaktig verkar dessa bestämmelser i synergi med EU:s bredare klimat- och energipolitiska ramverk. Dessa kopplingar förklaras närmare i kommissionens konsekvensbedömning¹².

Förslaget är nära knutet till förslaget till ett omarbetat direktiv om förnybar energi genom att det tillhandahåller en ram för att uppnå målet för 2030 när det gäller förnybar energi, och även

¹¹ Se t.ex. artikel 9 i kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24).

¹² [OP: Please insert Link to Impact Assessment]

omfattar principer som gäller stödordningar för förnybar energi, vilket skulle göra dem mer marknadsorienterade, kostnadseffektiva och regionala vad tillämpningsområdet beträffar i de fall där medlemsstaterna väljer att ha kvar stödordningar. Dessa åtgärder som syftar till att integrera förnybara energiformer på marknaden, bl.a. bestämmelser om dirigerings-, marknadsrelaterade hinder för egenförbrukning och andra regler för marknadstillträde – som tidigare ingick i direktivet om förnybar energi – har nu integrerats i elförordningen och eldirektivet.

Förslaget till förordning om styrningen av energiunionen kommer att bidra till att säkerställa politisk samstämmighet genom att rationalisera medlemsstaternas planerings- och rapporteringsskyldigheter så att de på ett bättre sätt stödjer uppnåendet av de energi- och klimatmål som fastställs på EU-nivå. Detta nya planerings-, rapporterings- och övervakningsinstrument ska användas till att mäta temperaturen på de framsteg som görs i en medlemsstat vad gäller genomförandet av de krav för hela den europeiska marknaden som införs genom dessa rättsakter.

Förslaget till förordning om riskberedskap inom elsektorn kompletterar det här förslaget och är särskilt inriktat på statliga åtgärder för att hantera krissituationer inom elsektorn och för att förebygga kortsiktiga risker för elsystemet.

Det aktuella förslaget är nära förbundet med kommissionens konkurrenspolitik på energiområdet. Det tar framför allt hänsyn till resultaten av kommissionens branschutredning om kapacitetsmekanismer och säkerställer full överensstämmelse med kommissionens statsstödspolitik inom energisektorn.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Förslaget syftar till att genomföra de viktigaste målen för energiunionen, såsom de definieras i *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik*. Som redan nämnts överensstämmer paketets innehåll också med det engagemang som unionen nyligen åtagit sig på global nivå för att nå de ambitiösa klimatmål som fastställdes genom den överenskommelse som nåddes i Paris vid FN:s 21:a partskonferens (COP 21). Det aktuella förslaget stärker och kompletterar det förslag till översyn av EU:s system för handel med utsläppsrätter som lades fram i juli 2015.

Dessutom, eftersom ändringen av elmarknadens utformning syftar till att göra Europas energimarknad mer konkurrenskraftig och tillgänglig för ny energiteknik, bidrar förslaget också till uppnåendet av unionens mål att skapa sysselsättning och tillväxt. Genom att erbjuda marknadsmöjligheter för ny teknik kommer förslaget att främja spridningen av en rad tjänster och produkter som ger europeiska företag den fördel som ligger i att ligga först i den globala övergången till ren energi.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

- **Rättslig grund**

Den rättsliga grunden för de föreslagna åtgärderna är artikel 194 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som konsoliderade och förtydligade EU:s befogenheter på energiområdet. Enligt artikel 194 i EUF-fördraget syftar EU:s energipolitik främst till att garantera att energimarknaden fungerar, garantera energiförsörjningen i unionen, främja energieffektivitet och energibesparingar samt utveckling av nya och förnybara energikällor, och främja sammanlänkade energinät.

Detta initiativ bygger också på en heltäckande uppsättning rättsakter som har antagits och uppdaterats under de senaste två årtiondena. Med målet att skapa en inre energimarknad har EU antagit tre på varandra följande lagstiftningspaket mellan 1996 och 2009 i det övergripande syftet att integrera marknader och avreglera nationella el- och gasmarknader. Dessa bestämmelser omfattar ett brett spektrum av aspekter, från marknadstillträde till transparens, konsumenträttigheter och tillsynsmyndigheters oberoende för att bara nämna några.

Med gällande lagstiftning och den allmänna utvecklingen mot ökad integration av energimarknaderna i åtanke bör det aktuella initiativet därför också ses som en del av en pågående insats för att säkerställa integrerade och effektivt fungerande europeiska energimarknader.

Den senaste tidens uppmaningar från Europeiska rådet¹³ och Europaparlamentet till insatser på EU-nivå för att fullborda den europeiska energimarknaden har också varit ytterligare skäl att vidta åtgärder.

- **Subsidiaritetsprincipen**

De föreslagna ändringarna av bestämmelserna i förordningen om elmarknaderna, direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el och förordningen om inrättande av en europeisk byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter är nödvändiga för att uppnå syftet med en integrerad elmarknad inom EU, och kan inte uppnås lika effektivt på nationell nivå. Såsom anges närmare i utvärderingen av de omarbetade rättsakterna¹⁴ har erfarenheterna visat att isolerade nationella strategier har lett till förseningar i genomförandet av den inre energimarknaden, vilket leder till suboptimala och oförenliga lagstiftningsåtgärder, onödigt dubblering av ingripanden och förseningar när det gäller att åtgärda ineffektivitet på marknaden. Inrättandet av en inre energimarknad som erbjuder konkurrenskraftig och hållbar energi för alla kan inte uppnås på grundval av splittrade nationella regler i fråga om handel med energi, drift av det gemensamma nätet och en viss grad av produktstandardisering.

Den ökande sammanlänkningen av EU:s elmarknader kräver närmare samordning mellan nationella aktörer. Nationella politiska ingripanden inom elsektorn har direkt inverkan på angränsande medlemsstater på grund av det ömsesidiga energiberoendet och sammanlänkningarna av näten. Det blir allt svårare att på nationell nivå säkerställa elnätets stabilitet och en effektiv drift av detsamma eftersom ökningen av både gränsöverskridande handel, decentraliserad produktion och konsumentdeltagande ökar risken för spridningseffekter. Ingen stat kan effektivt agera på egen hand, och konsekvenserna av unilaterala åtgärder har blivit mer uttalade med tiden. Denna allmänna princip gäller hela spektrumet av åtgärder som införs genom det aktuella förslaget, vare sig det handlar om energihandel, driften av nätet eller konsumenternas faktiska deltagande.

Eftersom gemensamma regionala problem som kräver ett samordnat beslut ofta har betydande ekonomiska konsekvenser för enskilda medlemsstater har tidigare erfarenheter visat att frivilligt samarbete, även om det är nyttigt inom många områden för samarbete mellan medlemsstaterna, ofta inte lyckats lösa tekniskt komplicerade konflikter med betydande

¹³ I februari 2011 ställde Europeiska rådet upp målet att fullborda den inre energimarknaden senast 2014 och att utveckla sammanlänkade nät för att bryta vissa medlemsstaters isolering senast 2015. I juni 2016 efterlyste Europeiska rådet också en strategi för den inre marknaden på energiområdet med handlingsplaner som ska föreslås av kommissionen och som ska genomföras senast 2018.

¹⁴ [Publikationsnyrån: lägg till länk till konsekvensbedömning – utvärderingsavsnittet].

fördelningsmässiga effekter mellan medlemsstaterna¹⁵. Befintliga frivilliga initiativ, såsom det pentalaterala energiforumet, är också begränsade i geografiskt hänseende eftersom de endast täcker delar av EU:s elmarknad och inte nödvändigtvis sammanför alla länder som är fysiskt mest sammanlänkade.

För att illustrera med ett konkret exempel kan icke samordnade nationella strategier rörande principerna för distributionstariffer snedvrider den inre marknaden i en omfattning som innebär att incitament att delta på marknaden kommer att vara mycket olika när det gäller decentraliserade produktions- eller energilagringstjänster. Då ny teknik införs och allt mer handel med energitjänster bedrivs över gränserna har EU:s åtgärder ett betydande värde genom att säkerställa lika villkor och effektivare marknadsresultat för alla berörda parter.

Acers samordnande funktion har anpassats till den nya utvecklingen på energimarknaderna, såsom det ökade behovet av samordning i samband med större gränsöverskridande energiflöden och den ökade produktionen av energi i form av intermittent el från förnybara energikällor (RES-E). Oberoende nationella tillsynsmyndigheter spelar en viktig roll när det gäller att utöva tillsyn över de nationella energisektorerna. Ett system där medlemsstaterna blir mer och mer beroende av varandra både vad gäller marknadstransaktioner och systemdrift kräver dock tillsyn över nationsgränserna. Acer är det organ som inrättats för att tillhandahålla sådan tillsyn när det gäller situationer som omfattar mer än två medlemsstater. Acers huvudsakliga roll som samordnare av de nationella tillsynsmyndigheternas åtgärder har bibehållits, begränsade ytterligare befogenheter har tilldelats Acer på de områden där splittrat nationellt beslutsfattande i frågor med gränsöverskridande betydelse skulle leda till problem eller inkonsekvenser på den inre marknaden. Exempelvis kräver inrättandet av regionala operativa centrum i [omarbetningen av elförordningen enligt förslaget i COM(2016) 861/2] överstatlig övervakning som måste utföras av Acer, eftersom de regionala operativa centrumen kan omfatta flera medlemsstater. På motsvarande sätt kräver införandet av en EU-omfattande samordnad tillräcklighetsbedömning i den [omarbetade elförordningen enligt förslaget i COM(2016) 861/2] ett godkännande av dess metod och beräkningar som endast kan tilldelas Acer eftersom tillräcklighetsbedömningen ska genomföras i flera medlemsstater.

Acers nya uppgifter kommer att kräva en förstärkning av byråns personal, men samtidigt kommer Acers samordnande roll att leda till minskad börda för de nationella myndigheterna, vilket frigör resurser på nationell nivå. Det föreslagna tillvägagångssättet kommer att förenkla regleringsförfarandena (t.ex. genom införande av direkt godkännande inom Acer i stället för 28 separata godkännanden). En samordnad utveckling av metoder (t.ex. vad gäller tillräcklighetsbedömningen) kommer att minska arbetsbördan för de nationella myndigheterna och eliminera merarbete på grund av potentiella problem som orsakas av icke samordnade nationella lagstiftningsåtgärder.

- **Proportionalitetsprincipen**

De politiska val som omfattas av elförordningen, eldirektivet och förordningen om Acer har till syfte att anpassa utformningen av elmarknaden till den allt större andelen decentraliserad produktion och till den tekniska utveckling som pågår.

De föreslagna reformerna är strikt inriktade på vad som är absolut nödvändigt för att uppnå de nödvändiga framstegen på den inre marknaden och låter medlemsstater, nationella tillsynsmyndigheter och nationella aktörer behålla maximalt med befogenheter och ansvar.

¹⁵ Se t.ex. diskussionen om hantering av överbelastning i Centraleuropa, där divergerande nationella intressen har lett till betydande förseningar på vägen mot större marknadsintegration.

Alternativ som innebär en mer långtgående harmonisering, t.ex. genom att föreslå en enda oberoende europeisk energitillsynsmyndighet, en enda integrerad europeisk systemansvarig för överföringssystem eller enklare förbud mot statliga ingripanden utan möjligheter till undantag, har konsekvent lämnats utan beaktande i konsekvensbedömningen. I stället syftar förslagen till väl avvägda lösningar som begränsar medlemsstaternas regleringsmöjligheter endast om ett samordnat agerande entydigt medför fler fördelar för konsumenten.

De alternativ som valts syftar till att skapa lika villkor bland alla produktionstekniker och till att undanröja snedvridningar av marknaden bl. a. för att förnybara energikällor ska kunna konkurrera på lika villkor på energimarknaden. Dessutom skulle alla marknadsaktörer ha ett ekonomiskt ansvar för att hålla systemet i balans. Hinder för tjänster som erbjuder större flexibilitet i nätet, t.ex. efterfrågefleksibilitetstjänster, kommer att undanröjas. Vidare ska åtgärderna syfta till att skapa en mer likvid kortfristig marknad, så att prissvängningar korrekt kan avspegla elbrist och erbjuda tillräckliga incitament för ett flexibelt nät.

I slutkundsledet kommer medlemsstaterna också att uppmanas att successivt fasa ut allmän prisreglering, till att börja med priser under självkostnadspris. Utsatta konsumenter kan skyddas av prisreglering under en övergångsperiod. För att ytterligare öka konkurrensen kommer användningen av uppsägningsavgifter att begränsas för att uppmuntra till leverantörsbyte. På samma sätt ska överordnade principer säkerställa att energiräkningar är tydliga och lätta att förstå, och icke-diskriminerande tillgång till konsumentdata kommer att beviljas samtidigt som man iakttar allmänna bestämmelser om skydd av personuppgifter.

I linje med utvecklingen av gränsöverskridande handel med el och den gradvisa marknadsintegrationen kommer den institutionella ramen att anpassas i linje med behovet av ytterligare regleringssamarbete och nya arbetsuppgifter. Åter ska ges ytterligare uppgifter, särskilt i den regionala driften av energisystemet, dock utan att det inkräktar på de nationella tillsynsmyndigheternas centrala roll för energiregleringen.

Alla alternativ kontrollerades ingående i den konsekvensbedömning som åtföljer förslaget för att uppfylla kraven på proportionalitet. Det bör noteras i detta sammanhang att de föreslagna strategierna är en kompromiss mellan initiativ nedifrån och marknadsstyrning uppifrån. I linje med proportionalitetsprincipen ersätter åtgärderna inte på något sätt den roll som nationella regeringar, nationella tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem har när det gäller att utföra en rad kritiska uppgifter. Om något uppmuntras så är det nationella tillsynsmyndigheters effektivare regionala samarbete, både formellt och informellt, för att behandla frågor som uppkommer i samband med förvaltningen av elsystemet i en omfattning som står i proportion till problemets omfattning.

Långt ifrån att förespråka en strategi med ”fullständig harmonisering” syftar åtgärderna till att skapa lika villkor för alla marknadsaktörer, särskilt när marknadsmöjligheter sträcker sig över nationsgränser. Slutligen är en viss standardisering av regler och produkter en grundläggande förutsättning för effektiv elhandel över gränserna, eftersom beslut om driften av nätet skulle leda till otillfredsställande marknadsresultat om de överläts på enskilda medlemsstater och tillsynsmyndigheter som agerar isolerat. De direkta erfarenheterna av att utarbeta och anta gemensamma nät- och handelsregler (*nätföreskrifter* och *riktlinjer*) sedan det tredje energipaketet från 2009 har visat att det ligger ett tydligt mervärde i att tillsynsmyndigheter och nationella myndigheter sitter vid samma bord och enas om gemensamma regler och metoder, både på hög nivå och när det gäller tekniska principer.

Det råder en allt större skillnad i konkurrensnivå mellan slutkunds- och grossistmarknaderna, där slutkundsmarknaderna fortfarande släpar efter i fråga om tjänsteutbud och konkreta fördelar för konsumenterna. De föreslagna åtgärderna omfattar övervakning av

energifattigdom, transparens och tydlig konsumentinformation samt tillgång till data och kommer således inte att begränsa medlemsstaternas befogenheter mer än rimligt.

- **Val av regleringsform**

Förslaget kommer att ändra de centrala rättsakter som ingick i det tredje energipaketet. Dessa omfattar elförordningen (nr 714/2009) och eldirektivet (2009/72/EG) samt förordningen om inrättande av Acer (nr 713/2009). Valet att omarbete dessa rättsakter kommer att öka den rättsliga klarheten. En ändringsakt hade förmodligen visat sig otillräcklig för införandet av ett stort antal nya bestämmelser. Valet av regleringsform kräver därför en ändring av regler som redan antagits och genomförts, som en naturlig utveckling av gällande lagstiftning.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

- **Efterhandsutvärderingar/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning**

Kommissionens avdelningar har utvärderat den nuvarande lagstiftningsramen (tredje energipaketet) utifrån följande fem kriterier: relevans, genomslagskraft, effektivitet, samstämmighet och EU-mervärde. En fristående utvärdering har genomförts inom ramen för konsekvensbedömningen och resultaten av utvärderingen har beaktats i problembeskrivningen i samband med konsekvensbedömningen.

I utvärderingen konstaterades att syftet med det tredje energipaketet, dvs. att öka konkurrensen och undanröja hinder för gränsöverskridande konkurrens på elmarknaderna, i det stora hela har uppnåtts. En aktiv tillämpning av lagstiftningen har lett till positiva resultat för elmarknader och konsumenter, och marknaderna är generellt mindre koncentrerade och mer integrerade än år 2009. Vad gäller slutkundsmarknaderna har de nya konsumenträttigheter som infördes genom det tredje energipaketet klart förbättrat konsumenternas ställning på energimarknaderna.

Bestämmelserna i det tredje energipaketet har dock haft begränsad framgång när det gäller att utveckla den inre elmarknaden på ett antal områden, både på grossist- och slutkundsnivå. Allmänt taget visade utvärderingen att stora vinster fortfarande kan göras genom en förbättrad ram för utformning av marknaden, vilket framgår av outnyttjade allmänna samhällsekonomiska vinster och fördelar för konsumenterna. På grossistmarknadsnivå kvarstår hinder för gränsöverskridande handel och sammanlänkningskapacitet utnyttjas sällan fullt ut. Dessa har bland annat sitt upphov i otillräckligt samarbete mellan nationella nätoperatörer och tillsynsmyndigheter om gemensam användning av sammanlänkningskapacitet. Det nationella perspektivet hos de berörda parterna hindrar fortfarande verkningfulla gränsöverskridande lösningar i många fall och begränsar slutligen i övrigt gynnsamma gränsöverskridande flöden. Bilden är inte densamma på alla marknader och inom alla tidsramar då det råder varierande grad av integration på dagen före- och intradags- och balansmarknader.

På slutkundsmarknaderna skulle konkurrensen kunna förbättras avsevärt. Elpriserna varierar fortfarande kraftigt från medlemsstat till medlemsstat av icke-kommersiella skäl, och priserna har stigit stadigt för hushållen till följd av betydande ökningar av fasta avgifter under de senaste åren. Dessa är nätavgifter, skatter och avgifter. Vad gäller konsumentskyddet har ökande energifattigdom samt bristande klarhet om det lämpligaste sättet att ta itu med konsumenternas sårbarhet och energifattigdomen varit ett hinder för en ytterligare fördjupning av den inre energimarknaden. Avgifter i samband med leverantörsbyte, t.ex. för uppsägning

av avtal, fortsätter att utgöra ett betydande ekonomiskt hinder för konsumenternas engagemang. Dessutom tyder det stora antalet klagomål som hänför sig till fakturering¹⁶ på att det fortfarande finns utrymme för att förbättra jämförbarheten och tydligheten i faktureringsinformationen.

Utöver bristerna när det gäller att nå de ursprungliga mål som eftersträvades med det tredje energipaketet har en rad nya utmaningar dykt upp som inte förutsågs när det tredje energipaketet utarbetades. Såsom nämns ovan inbegriper dessa den mycket kraftiga ökningen av förnybara energikällor för elproduktion, ökningen av statliga ingripanden på elmarknaderna för försörjningstrygghetsändamål och förändringar som sker på det tekniska planet. All denna nya utveckling har lett till betydande förändringar i det sätt på vilket marknaderna fungerar, särskilt under de senaste fem åren, så att den positiva effekten av reformerna för konsumenterna har dämpats och det uppstått en outnyttjad moderniseringspotential. Detta har gett upphov till en lucka i den gällande lagstiftningen om hur man ska hantera denna utveckling.

I linje med resultatet av utvärderingen och den tillhörande konsekvensbedömningen syftar det aktuella förslaget till att fylla tomrummet och presentera en ram som gör det möjligt att ta hänsyn till den tekniska utvecklingen inom sektorn samt till övergången till nya produktions- och konsumtionsmodeller i våra energisystem.

• **Samråd med berörda parter**

Som förberedelse inför detta initiativ har kommissionen genomfört flera offentliga samråd. Samråden var öppna för EU-medborgarna och medlemsstaternas myndigheter, marknadsaktörer och deras sammanslutningar, samt alla andra berörda parter, inbegripet små och medelstora företag och energikonsumenter.

Tre samråd och deras respektive resultat ska särskilt lyftas fram:

1) Vid ett offentligt samråd¹⁷ som genomfördes från den 15 november 2012 till den 7 februari 2013, *Consultation on generation adequacy, capacity mechanisms, and the internal market in electricity*, behandlades frågor som rör resurstillräcklighet. Syftet var att inhämta berörda aktörers åsikter för att säkerställa resurstillräcklighet och en trygg elförsörjning på den inre marknaden.

Samrådet resulterade i 148 enskilda svar från offentliga organ, näringslivet (både från energiproducenter och energikonsumenter) och den akademiska världen. En detaljerad översikt över svaren på samrådet¹⁸ samt alla enskilda bidrag och en sammanfattning av resultaten¹⁹ har lagts ut på internet.

¹⁶ Europeiska kommissionen (2016), *Second Consumer market study on the functioning of retail electricity markets for consumers in the EU*.

¹⁷ Europeiska kommissionen (2012), *Consultation Paper on generation adequacy, capacity mechanisms and the internal market in electricity*:
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

¹⁹ Europeiska kommissionen (2012), *Consultation on generation adequacy, capacity mechanisms, and the internal market in electricity*:
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>

2) Ett offentligt samråd om slutkundsmarknaderna för el och slutkonsumenterna av el²⁰ genomfördes från den 22 januari 2014 till den 17 april 2014. Kommissionen fick in 237 svar på samrådet, varav cirka 20 % från energileverantörer, 14 % från systemansvariga för distributionssystem, 7 % från konsumentorganisationer och 4 % från nationella tillsynsmyndigheter. Ett stort antal enskilda medborgare deltog också i samrådet. En fullständig sammanfattning av svaren finns på kommissionens webbplats²¹.

3) Ett omfattande offentligt samråd²² om en ny modell för energimarknaderna genomfördes från den 15 juli 2015 till den 9 oktober 2015.

Kommissionen fick in 320 svar på detta samråd. Omkring 50 % av svaren kom från nationella och EU-täckande branschorganisationer. 26 % av svaren kom från företag verksamma inom energisektorn (leverantörer, mellanhänder och konsumenter) och 9 % från nätoperatörer. 17 nationella regeringar och flera nationella tillsynsmyndigheter bidrog också till samrådet. Även ett stort antal enskilda medborgare och akademiska institutioner deltog i samrådet. En detaljerad beskrivning av de berörda aktörernas synpunkter på vart och ett av de specifika alternativen finns i den konsekvensbedömning som åtföljer detta lagstiftningsinitiativ.

- **Insamling och användning av sakkunnigutlåtanden**

Utarbetandet av förslaget till förordning och konsekvensbedömningen baseras på ett omfattande material, som det hänvisas till i fotnoterna i konsekvensbedömningen. Materialet omfattar nästan 30 undersökningar och modelleringsverktyg, mestadels framtagna av oberoende externa parter, i syfte att bedöma specifika alternativ inom ramen för detta förslag. En fullständig förteckning över dessa finns i bilaga V till konsekvensbedömningen. Studierna omfattar en rad metoder, med fokus på kvantitativa uppskattningar av ekonomiska och sociala lönsamhetsanalyser.

Dessutom har kommissionen genomfört en branschutredning av nationella kapacitetsmekanismer vars preliminära resultat snabbt togs med som underlag i den förberedande fasen av det aktuella förslaget²³. Resultaten av dessa studier har kompletterat den ovan beskrivna omfattande återkopplingen från berörda parter och har på det hela taget gett kommissionen ett omfattande bevisunderlag att grunda de aktuella förslagen på.

- **Konsekvensbedömning**

Alla föreslagna åtgärder understöds av konsekvensbedömningen. Nämnden för lagstiftningskontroll avgav ett positivt yttrande den 7 november 2016. Det sätt på vilket synpunkterna från nämnden för lagstiftningskontroll har beaktats anges i bilaga I till konsekvensbedömningen.

I konsekvensbedömningen beaktades ett antal åtgärdsalternativ för varje problemområde. Dessa problemområden och de alternativa sätten för att lösa dem anges nedan:

²⁰ European Commission (2014): *Consultation on the retail energy market*:
<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

²¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf

²² Europeiska kommissionen (2015): *Inledning av ett offentligt samråd om en ny marknadsmodell för energimarknaderna* (COM(2015) 340 final) <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>

²³ *Interim Report of the Sector Inquiry on capacity Mechanisms*, C(2016) 2107 final.

Anpassning av utformningen av marknaden till ökningen av förnybar energi och den tekniska utvecklingen

Konsekvensbedömningen visar att nuvarande regler bör förbättras i syfte att skapa lika villkor för alla produktionstekniker och produktionsresurser genom att undanröja befintliga marknadssnedvridningar. Den tar upp regler som leder till diskriminering mellan resurser och som begränsar eller gynnar införandet av viss teknik i elnätet. Alla marknadsaktörer skulle ha det ekonomiska ansvaret för obalanser som drabbar nätet, och ersättningsvillkoren för alla resurser på marknaden skulle regleras på lika villkor. Hinder för efterfrågefleksibilitet skulle undanröjas. Det valda alternativet skulle också stärka kortfristiga marknader genom att föra dem närmare realtid för att skapa maximala möjligheter att tillgodose flexibilitetsbehov och genom att göra balansmarknaderna effektivare. Det valda alternativet omfattar åtgärder som skulle göra det möjligt att få in alla flexibla decentraliserade resurser för produktion, efterfrågan och lagring på marknaden, genom lämpliga incitament och en marknadsram som är bättre anpassad till dem och genom åtgärder för att skapa bättre incitament för systemansvariga för distributionssystem.

En lösning som inte omfattade lagstiftning lämnades utan beaktande eftersom den gav föga spelrum för att förbättra marknaden och säkerställa lika villkor för alla resurser. EU:s nuvarande regelverk är begränsat på de berörda områdena, eller till och med obefintligt på andra områden. Dessutom bedömdes frivilligt samarbete inte tillhandahålla en lämplig harmoniseringsnivå eller säkerhet på marknaden. Även alternativet att fullständigt harmonisera marknadsreglerna förkastades, eftersom ändringarna skulle kunna utgöra ett brott mot proportionalitetsprincipen och generellt skulle vara onödiga med hänsyn till den nuvarande situationen på de europeiska energimarknaderna.

Framtida investeringar i produktionskapacitet och icke samordnade kapacitetsmekanismer

Man bedömde olika åtgärdsalternativ som går utöver referensscenariot och som skiljer sig från varandra vad gäller graden av anpassning och samordning mellan medlemsstaterna på EU-nivå och vad gäller i vilken utsträckning marknadsaktörerna skulle vara beroende av betalningar på energimarknaden.

Alternativet med en ”renodlad energimarknad” skulle innebära tillräcklig förbättring och sammanlänkning av de europeiska marknaderna, så att de nödvändiga prissignalerna sänds ut för att främja investeringar i nya resurser på rätt plats. I ett sådant scenario krävs inte längre några kapacitetsmekanismer.

Det valda alternativet bygger på detta scenario med en renodlad energimarknad men utesluter inte möjligheten för medlemsstaterna att använda kapacitetsmekanismer, dock under förutsättning att dessa grundar sig på en gemensam metod för bedömning av resurstillräcklighet som med full insyn genomförs via Entso för el och Acer. Dessutom måste mekanismerna uppfylla krav på gemensam utformning för bättre kompatibilitet mellan nationella kapacitetsmekanismer och harmoniserat gränsöverskridande samarbete. Detta alternativ bygger på Europeiska kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 samt på branschutredningen om kapacitetsmekanismer.

Ett tillvägagångssätt som inte omfattar lagstiftning förkastades eftersom befintliga bestämmelser i EU-lagstiftningen inte är tillräckligt tydliga och välgrundade för hantering av de utmaningar som det europeiska elsystemet står inför. Dessutom kan det hända att man genom frivilligt samarbete inte kan åstadkomma tillräcklig harmonisering mellan alla medlemsstater eller säkerhet för marknaden. Det behövs lagstiftning på detta område för att ta itu med problemen på ett konsekvent sätt. Det alternativ där hela regioner eller i slutändan alla EU:s medlemsstater, baserat på regionala eller EU-täckande bedömningar av

produktionstillräckligheten, skulle vara tvungna att införa kapacitetsmekanismer förkastades eftersom det ansågs vara oproportionerligt.

Dåligt fungerande slutkundsmarknader: långsam utbyggnad och låg tjänstenivå

Det rekommenderade alternativet omfattar medlemsstaternas successiva utfasning av allmän prisreglering inom en tidsfrist som fastställs i EU-lagstiftningen, och gäller till att börja med priser under självkostnadspris. Detta alternativ möjliggör prisreglering under en övergångsperiod för utsatta konsumenter. Användningen av avgifter för uppsägning av avtal begränsas för att öka konsumenternas delaktighet. Konsumenternas förtroende för jämförande webbplatser ska främjas genom att nationella myndigheter inför ett certifieringsverktyg. Dessutom kommer övergripande principer och minimikrav på innehåll att säkerställa att energiräkningar är tydliga och lättbegripliga. Medlemsstaterna kommer också att vara skyldiga att övervaka antalet hushåll som berörs av energifattigdom. Slutligen säkerställs icke-diskriminerande tillgång till konsumentdata för att skapa förutsättningar för utveckling av nya tjänster för nya aktörer och energitjänsteföretag.

Andra alternativ som övervägts men förkastats omfattade följande: en fullständig harmonisering av konsumentlagstiftningen parallellt med ett omfattande konsumentskydd, undantag från prisregleringen på EU-nivå på grundval av antingen en konsumtionströskel eller en priströskel, en standardmodell för behandling av data, som en neutral marknadsaktör, t.ex. en systemansvarig för överföringssystem, skulle ansvara för, förbud mot alla avgifter för leverantörsbyte, inklusive avgifter för uppsägning av avtal, och partiell harmonisering av innehållet i energiräkningarna, och slutligen en EU-ram för att övervaka energifattigdom på grundval av en energieffektivitetsundersökning av bostadsbeståndet som utförs av medlemsstaterna samt förebyggande åtgärder för att undvika bortkoppling. Alla dessa alternativ förkastades med hänsyn till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Nästan alla berörda aktörer ansåg att det inte heller var ett ändamålsenligt alternativ att bibehålla status quo.

Förbättring av den institutionella ramen och byråns roll

Den institutionella ramen för det tredje paketet syftar till att främja samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter och mellan systemansvariga för överföringssystem. Sedan Acer och Entso för el och Entso för gas inrättades har de spelat en central roll för framstegen mot en fungerande inre energimarknad. Den senaste utvecklingen på de europeiska energimarknaderna som behandlas i denna konsekvensbedömning och därpå följande initiativ om marknadens utformning kräver dock en anpassning av den institutionella ramen. Dessutom har genomförandet av det tredje paketet också belyst områden där det finns utrymme för förbättringar när det gäller den ram som är tillämplig på Acer och Entso för el och Entso för gas. Vad gäller alternativen för en reform av den institutionella ramen förkastades ett scenario med oförändrade förhållanden, eftersom det skulle skapa luckor när det gäller tillsyn och marknadsövervakning, till följd av nya marknadsbestämmelser som införs på andra håll i förslaget och den pågående utvecklingen av sekundärrätten på EU-nivå.

Dessutom övervägdes ett icke-lagstiftningsmässigt tillvägagångssätt med ”starkt genomförande” och frivilligt samarbete utan några nya, ytterligare åtgärder för att anpassa den institutionella ramen. Förbättrat genomförande av gällande lagstiftning innebär en fortsatt tillämpning av det tredje paketet och fullständigt genomförande av nätföreskrifter och riktlinjer som beskrivs under alternativet ”oförändrade förhållanden” – i kombination med ett starkt genomförande. Enbart ett starkt genomförande skulle emellertid inte innebära någon förbättring av den nuvarande institutionella ramen.

Ett lagstiftningsalternativ som omvandlar Acer till någonting som närmar sig ett alleuropeiskt tillsynsorgan övervägdes också men förkastades slutligen. För att byrån ska kunna spela en sådan roll krävs det en betydande förstärkning av Acers budget och personal, till följd av den starka koncentration av experter som blir nödvändig i byrån. Det är också lämpligt att bibehålla de nationella tillsynsmyndigheternas medverkan i byråns beslutsprocess och att inte systematiskt ersätta nationella tillsynsmyndigheters majoritetsbeslut med beslut som fattas av direktören.

Lagstiftningsalternativ för att förbättra Acer på grundval av den befintliga ramen beaktades också. Det alternativ som rekommenderas i konsekvensbedömningen gör det möjligt att anpassa EU:s institutionella ram till elsystemets nya realiteter. I alternativet beaktas även det åtföljande behovet av ytterligare regionalt samarbete och behovet av att fylla befintliga och förväntade regleringsluckor på energimarknaden, och därmed möjliggöra flexibilitet genom en kombination av ansatser nedifrån och uppifrån.

För att fylla den befintliga regleringsluckan vad gäller nationella tillsynsmyndigheters regleringsfunktioner på regional nivå skulle de politiska initiativen inom ramen för detta alternativ innehålla ett flexibelt regionalt regelverk för att stärka de nationella tillsynsmyndigheternas regionala samordning och beslutsfattande. Detta alternativ innebär att man inför ett system där de nationella tillsynsmyndigheternas beslut och övervakningen av vissa frågor samordnas regionalt (t.ex. av regionala operativa centrum och andra organ inom ramen för de föreslagna initiativen till utformning av marknaden) och där Acer ges en roll för att skydda EU:s intresse.

Grundläggande rättigheter

Detta förslag kan påverka flera av de grundläggande rättigheter som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i synnerhet följande: rätten till respekt för privatlivet och familjelivet (artikel 7), rätten till skydd av personuppgifter (artikel 8), förbudet mot diskriminering (artikel 21), rätten till socialt stöd (artikel 34), tillgång till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (artikel 36), införandet av en hög nivå av miljöskydd (artikel 37) och rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 47).

Detta beaktas särskilt i ett antal bestämmelser om konsumentskydd, energifattigdom, skydd av utsatta kunder, tillgång till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, dataskydd och skydd av privatlivet.

En sammanfattning av konsekvensbedömningen finns på kommissionens webbplats²⁴ tillsammans med det positiva yttrandet från nämnden för lagstiftningskontroll.

• Lagstiftningens ändamålsenlighet och förenkling

Förslaget kan öka de administrativa kraven, om än i begränsad omfattning. Lika villkor för all teknik att fullt ut delta på energimarknaderna skulle t.ex. medföra att denna teknik behöver uppfylla en rad krav på marknadsöverensstämmelse som kan skapa en viss administrativ arbetsbörda.

De åtgärder som planeras för att förbättra likviditeten på och integreringen av energimarknaderna kan också få vissa effekter på kort sikt för företagen eftersom de skulle behöva anpassa sig till nya arrangemang för energihandeln. Dessa effekter betraktas dock som små jämfört med referensscenariot utan åtgärder, eftersom de ekonomiska vinsterna med reformen i stor utsträckning skulle överstiga en eventuell kortfristig eller långfristig administrativ omorganisation.

²⁴ [OP: Please insert Link to Impact Assessment]

Likaså kommer den successiva utfasningen av reglerade priser på medlemsstatsnivå att kräva att de nationella tillsynsmyndigheterna intensifierar sina insatser för att övervaka marknaderna, säkerställa effektiv konkurrens och garantera konsumentskydd. Dessa effekter kan kompenseras genom ökat konsumentdeltagande, vilket på ett naturligt sätt skulle främja konkurrensen på marknaden.

De olika aktiviteter som ska utföras enligt den nya institutionella strukturen ska också skapa en ny uppsättning krav på engagemang på administrativ nivå från nationella tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem. Detta omfattar bl.a. deltagande inom Acer och i de beslutsprocesser som leder till överenskommelse om metoder och praxis för en smidig gränsöverskridande energihandel.

De administrativa och ekonomiska konsekvenserna för företag och offentliga myndigheter för varje alternativ som övervägs beskrivs i detalj i kapitel 6 i konsekvensbedömningen.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget i detta paket har budgetkonsekvenser för resurserna på Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) som beskrivs i finansieringsöversikten till kommissionens förslag om en omarbetning av förordningen om inrättande av Acer. I allt väsentligt kräver de nya uppgifter som ska utföras av Acer, särskilt vad gäller bedömningen av systemets tillräcklighet och inrättandet av regionala operativa centrum, en infasning av upp till 18 ytterligare heltidsekvivalenter för byrån fram till 2020 samt motsvarande ekonomiska resurser.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

Kommissionen kommer att övervaka hur medlemsstater och andra aktörer genomför och följer de åtgärder som slutligen ska antas och att vidta åtgärder om och när så krävs. Dessutom kommer kommissionen, såsom den redan har gjort i samband med genomförandet av det tredje energipaketet, att tillhandahålla vägledande dokument som hjälp vid genomförandet av de antagna åtgärderna.

Vad gäller övervakningen och genomförandet kommer kommissionen att stödjas av Acer. Årlig rapportering från byrån, parallella utvärderingar som genomförs av kommissionen och rapportering från gruppen för samordning på elområdet är en del av det aktuella initiativet. Byrån kommer att uppmanas att ytterligare se över sina övervakningsindikatorer för att säkerställa deras fortsatta relevans för övervakningen av framstegen mot de mål som ligger till grund för dessa förslag, så att de återspeglas på ett adekvat sätt bland annat i Acers årliga marknadsövervakningsrapporter.

Parallellt med de föreslagna initiativen kommer kommissionen att lägga fram ett initiativ om styrningen av energiunionen som ska strama upp planerings-, rapporterings- och övervakningskraven. På grundval av initiativet om styrningen av energiunionen kommer kommissionens och medlemsstaternas nuvarande övervaknings- och rapporteringskrav som fastställts i det tredje energipaketet att integreras i övergripande läges- och övervakningsrapporter. Mer information om förenklingen av övervaknings- och rapporteringskraven finns i konsekvensbedömningen för styrningen av Energiunionen.

En mera omfattande behandling av övervakningsmekanismer och referensindikatorer finns i kapitel 8 i konsekvensbedömningen.

6. REDOGÖRELSE FÖR DE ENSKILDA BESTÄMMELSERNA I FÖRSLAGET

• **Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el (omarbetning)**

Kapitel I i förslaget till direktiv innehåller vissa klagöranden av direktivets mål och tillämpningsområde, och fokuseringen på konsumenter och den inre marknads betydelse och dess viktigaste principer framhävs. Dessutom uppdateras de viktigaste definitionerna som används i direktivet.

Kapitel II i förslaget till direktiv fastställer den allmänna principen att medlemsstaterna ska säkerställa att EU:s elmarknad är konkurrenskraftig, konsumentinriktad, flexibel och icke-diskriminerande. Det betonas att nationella åtgärder inte oskäligt bör hindra gränsöverskridande flöden, konsumentdeltagande eller investeringar. Vidare fastslås principen att leveranspriser ska vara marknadsbaserade, med förbehåll för motiverade undantag. I kapitlet klargörs också vissa principer som avser EU-elmarknadernas funktion, t.ex. rätten att välja leverantör. Det innehåller också uppdaterade bestämmelser om eventuella skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som medlemsstaterna kan ålägga energiföretag under vissa omständigheter.

Kapitel III i det föreslagna direktivet stärker befintliga konsumenträttigheter och inför nya rättigheter som syftar till att sätta konsumenterna i centrum för energimarknaderna, genom att säkerställa att de ges ökat inflytande och skyddas bättre. Dessutom fastställs regler om tydlig faktureringsinformation och om certifierade jämförelseverktyg. Kapitlet innehåller bestämmelser som säkerställer att konsumenterna får möjlighet att fritt välja och byta leverantör eller aggregatorer, har rätt till ett avtal med dynamiska priser och har möjlighet att delta i efterfrågefleksibilitet, egenproduktion och egenförbrukning av el. Varje konsument ska ha rätt att begära en smart mätare utrustad med en minimiuppsättning av funktioner. Det förbättrar också befintliga regler om konsumenternas möjlighet att dela med sig av sina data med leverantörer och tjänsteleverantörer genom att klargöra vilken roll de parter som ansvarar för uppgiftshanteringen har och genom att fastställa ett gemensamt europeiskt format som ska utvecklas av kommissionen inom ramen för en genomförandeakt. Syftet är också att säkerställa att energifattigdom åtgärdas av medlemsstaterna. Dessutom åläggs medlemsstaterna att fastställa ramar för oberoende aggregatorer och för efterfrågefleksibilitet enligt principer som gör det möjligt för dem att fullt ut delta på marknaden. Det fastställs en ram för lokala energisamhällen som kan delta i lokal produktion, distribution, aggregering, lagring och leverans av energi eller i tillhandahållandet av energieffektivitetstjänster. Det föreskrivs också vissa förtydliganden av befintliga bestämmelser om smarta mätare, gemensamma kontaktpunkter, rätt till tvistlösning utanför domstol, samhällsomfattande tjänster och utsatta konsumenter.

Kapitel IV i förslaget till direktiv föreskriver vissa klagöranden vad gäller de uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem, särskilt avseende deras verksamhet i samband med upphandling av nättjänster för att säkerställa flexibilitet, integrering av elfordon och datahantering. Dessutom klargörs rollen för systemansvariga för distributionssystem när det gäller lagring och laddningsstationer för elfordon.

Kapitel V i förslaget till direktiv sammanfattar de allmänna regler som är tillämpliga på systemansvariga för överföringssystem, i stor utsträckning baserat på befintlig text, med endast några förtydliganden som rör stödtjänster och de nya regionala operativa centrumen.

Kapitel VI i det föreslagna direktivet, som innehåller bestämmelser om åtskillnad som tagits fram i samband med det tredje energipaketet, förblir oförändrat vad gäller de centrala materiella bestämmelserna om åtskillnad, särskilt med avseende på de tre ordningarna för

systemansvariga för överföringssystem (åtskilt ägande, oberoende systemansvarig och oberoende systemansvarig för överföring) samt med hänsyn till bestämmelserna om utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem. Det innehåller endast ett förtydligande om möjligheten för systemansvariga för överföringssystem att äga lager eller tillhandahålla stödtjänster.

Kapitel VII i förslaget till direktiv innehåller bestämmelser om inrättande, befogenheter och skyldigheter samt bestämmelser om hur de oberoende nationella energitillsynsmyndigheterna ska fungera. Förslaget betonar särskilt tillsynsmyndigheternas skyldighet att samarbeta med angränsande tillsynsmyndigheter och Acer om det rör sig om frågor av gränsöverskridande betydelse, och det uppdaterar förteckningen över tillsynsmyndigheternas uppgifter, bl.a. när det gäller tillsynen över de nyinrättade regionala operativa centrumen.

Kapitel VIII i förslaget till direktiv ändrar en del allmänna bestämmelser, bl.a. om undantag från direktivet, utövande av befogenheter som delegeras till kommissionen och till den kommitté som inrättats enligt kommittéförfarandet i enlighet med förordning (EU) nr 182/2011.

De nya bilagorna till det föreslagna direktivet innehåller ytterligare krav om jämförelseverktyg, fakturering och faktureringsinformation och ändrar befintliga krav för smarta mätare och spridningen av dessa.

• **Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den inre elmarknaden (omarbetning)**

I kapitel I i den föreslagna förordningen anges tillämpningsområde och syfte och de definitioner av termer som används i förordningen. Det betonas hur viktiga icke snedvridna marknadssignaler är för att öka flexibiliteten, minska koldioxidutsläppen och främja innovationen, och de viktigaste definitionerna som används i förordningen uppdateras och kompletteras.

Kapitel II i den föreslagna förordningen inför en ny artikel som anger de huvudprinciper som ska respekteras i nationell energilagstiftning för att möjliggöra en fungerande inre elmarknad. Det innehåller även de huvudsakliga rättsliga principerna för elhandelsreglerna inom olika tidsramar för handel (balans-, intradags-, dagen före- och terminsmarknader), inklusive principer för prisbildning. I kapitlet klargörs principen om balanseringsansvar och tillhandahålls en ram för mer marknadskompatibla regler för dirigerings- och inskränkning av produktion och efterfrågefleksibilitet, inbegripet villkoren för eventuella undantag.

Kapitel III i förslaget till förordning beskriver förfarandet för att fastställa elområden på ett samordnat sätt i linje med den översynsprocess som skapats genom förordning (EU) 2015/1222 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning²⁵. För att lösa det fortlöpande problemet med betydande nationella begränsningar av gränsöverskridande elflöden förtydligas villkoren för sådana exceptionella begränsningar, särskilt genom bestämmelser som ska säkerställa att import och export av el inte begränsas av nationella aktörer av ekonomiska skäl. Detta kapitel innehåller dessutom ändringar av befintliga principer för överförings- och distributionsnätstariffer och fastställer ett förfarande för att successivt sammanjämka metoderna för beräkning av överförings- och

²⁵ Kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24).

distributionstariffer. Det omfattar också ändrade bestämmelser för användningen av överbelastningsavgifter.

Kapitel IV i förslaget till förordning anger nya allmänna principer för att avhjälpa medlemsstaternas resurstillräcklighetsproblem på ett samordnat sätt. Det fastställer principer och ett förfarande för utveckling av en europeisk bedömning av resurstillräckligheten för att bättre kunna avgöra behovet av kapacitetsmekanismer och, om så är lämpligt, för medlemsstaternas fastställande av en standard för tillförlitlighet. Det klargör hur och under vilka förutsättningar kapacitetsmekanismer kan införas på ett marknadsförenligt sätt. Det förtydligar också marknadsförenliga principer för utformningen av kapacitetsmekanismer, inklusive regler för att ta del av kapacitet som finns i en annan medlemsstat och för att använda sammanlänkningslinjer. Det anger hur regionala operativa centrum, nationella systemansvariga för överföringssystem, Entso för el och nationella tillsynsmyndigheter via Acer kommer att delta i utvecklingen av tekniska parametrar för deltagande vad gäller kapacitet som finns i en annan medlemsstat samt operativa bestämmelser för deras deltagande.

Kapitel V i den föreslagna förordningen anger Entso för els uppgifter och skyldigheter och Acers övervakningsuppgifter i detta avseende, och klargör samtidigt Acers skyldighet att agera oberoende och för Europas bästa. Det definierar de regionala operativa centrumens uppdrag och anger kriterier och ett förfarande för fastställande av systemdriftsregioner som omfattas av varje regionalt operativt centrum samt de samordningsfunktioner som dessa centrum utför. Det fastställer också arbets- och organisationsformer, samrådskrav, krav och förfaranden för antagande av beslut och rekommendationer och ändring av dessa, styrelsens sammansättning och ansvarsområden samt ansvarsarrangemang för de regionala operativa centrumen. Kapitlet innehåller också bestämmelser om anslutning av kraftvärmeenheter som tidigare ingick i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet. Bestämmelserna om en tioårig nätutvecklingsplan, ersättning mellan systemansvariga för överföringssystem, informationsutbyte och certifiering förblir i stort sett oförändrade.

I kapitel VI i den föreslagna förordningen inrättas en europeisk enhet för systemansvariga för distributionssystem, fastställs ett förfarande för inrättande av denna enhet och dess arbetsuppgifter, även vad gäller samråd med berörda aktörer. Det innehåller också föreskrifter om samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem när det gäller planering och drift av deras nät.

I kapitel VII i förslaget till förordning anges kommissionens befintliga befogenheter att anta delegerade akter i form av nätföreskrifter eller riktlinjer samt regler för detta. Det omfattar klargöranden vad gäller nätföreskrifters och riktlinjers rättsliga natur och antagandet av dessa samt utvidgar deras eventuella innehåll till följande områden: strukturer för distributionstariffer, regler för tillhandahållande av ej frekvensrelaterade stödtjänster, regler för efterfrågefleksibilitet, energilagring och inskränkning på förbrukningssidan, regler för it-säkerhet, regler för regionala operativa centrum samt inskränkning av produktion och dirigering av produktion och förbrukning. Det förenklar och effektiviserar förfarandet för utarbetande av elnätsföreskrifter och ger de nationella tillsynsmyndigheterna möjlighet att inom Acer besluta om frågor som gäller genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer. Dessutom görs den europeiska enheten för systemansvariga för distributionssystem och andra aktörer mer delaktiga i förfarandet för utarbetande av förslag till elnätsföreskrifter.

Kapitel VIII i den föreslagna förordningen omfattar slutbestämmelserna i förslaget till förordning. Det omfattar de befintliga reglerna för att undanta nya

likströmssammanlänkningar från vissa krav i eldirektivet och elförordningen och samtidigt klargöra förfarandet för nationella tillsynsmyndigheters senare ändringar av dessa undantag.

Bilagan till förslaget till förordning anger i detalj de uppgifter som tilldelas de regionala operativa centrum som inrättas genom förordningen.

- **Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av en EU-byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (omarbetning)**

Generellt föreslås reglerna om Acer anpassas till den gemensamma strategi för EU:s decentraliserade byråer som Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen enats om (den gemensamma strategin)²⁶. Begränsade avvikelser från den gemensamma strategin är dock motiverade för Acers del i det här skedet.

Kapitel I i den föreslagna förordningen beskriver Acers roll, mål och uppgifter och typen av akter som byrån kan anta, och föreskriver bestämmelser om samråd och övervakning. Förteckningen över uppgifter har uppdaterats så att den omfattar de uppgifter inom övervakning av grossistmarknaden och gränsöverskridande infrastruktur som tilldelats Acer efter antagandet av förordningen.

Vad gäller antagandet av elnätsföreskrifter ges Acer större ansvar för att utarbeta och för kommissionen lägga fram de slutliga förslagen till en nätföreskrift, samtidigt som man behåller Entso för els roll som teknisk expert. Förslaget omfattar även att systemansvariga för distributionssystem ska vara formellt företrädare på EU-nivå, framför allt när det gäller utarbetande av förslag till nätföreskrifter, i linje med en ökning av deras ansvar. Byrån ges befogenhet att besluta om villkor, metoder och algoritmer för genomförandet av elnätsföreskrifter och riktlinjer.

För uppgifter på regional nivå som endast gäller ett begränsat antal nationella tillsynsmyndigheter införs ett regionalt beslutsförfarande. I detta syfte ska direktören avge ett yttrande om huruvida frågan huvudsakligen är av regional betydelse. Om tillsynsnämnden håller med om att detta är fallet bör en regional underkommitté till tillsynsnämnden utarbeta beslutet i fråga, som slutgiltigt ska antas eller förkastas av tillsynsnämnden själv. I annat fall ska tillsynsnämnden fatta beslut utan ingripande av en regional underkommitté.

I kapitlet fastställs även ett antal nya uppgifter för Acer när det gäller samordning av vissa funktioner som rör de regionala operativa centrumen inom byrån, tillsynen över nominerade elmarknadsoperatörer och godkännande av metoder och förslag som rör produktionstillräcklighet och riskberedskap.

Kapitel II i förordningen innehåller organisatoriska bestämmelser om styrelsen, tillsynsnämnden, direktören, överklagandenämnden samt, som en ny bestämmelse, regler om byråns arbetsgrupper. Samtidigt som flera enskilda bestämmelser anpassas till den gemensamma strategin för EU:s decentraliserade byråer eller till rådets nya omröstningsregler bibehålls de viktigaste inslagen i den rådande förvaltningsstrukturen, särskilt tillsynsnämnden.

Denna avvikelse från den gemensamma strategin i Acers fall är berättigad av följande skäl:

De viktigaste målen för EU:s elpolitik, dvs. försörjningstrygghet, ett rimligt elpris och minskade koldioxidutsläpp, kan mest effektivt uppnås genom en integrerad europeisk elmarknad. Följaktligen blir infrastrukturen för elöverföring alltmer sammanlänkad, ökande elvolymerna handlas över gränserna, produktionskapacitet delas på europeisk nivå och överföringssystemet drivs med beaktande av regionala och gränsöverskridande aspekter. De

²⁶ Se gemensamt uttalande av Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om decentraliserade byråer från den 19 juli 2012.

aktuella lagstiftningspaketen förstärker ytterligare dessa trender, som väntas leda till effektivitetsvinster som gynnar europeiska konsumenter.

En förutsättning för skapandet av en inre elmarknad är att öppna upp sektorn för konkurrens. Liksom inom andra sektorer av ekonomin har öppnandet av elmarknaden förutsatt nya regler, särskilt vad gäller överförings- och distributionssystemen och myndigheternas tillsyn. För detta ändamål har oberoende tillsynsmyndigheter införts. Dessa enheter har ett särskilt ansvar när det gäller att övervaka de nationella och europeiska regler som är tillämpliga på elsektorn.

När den gränsöverskridande handeln ökar och det regionala och europeiska sammanhanget beaktas i systemdriften har de nationella tillsynsmyndigheterna tvingats att i allt högre grad samordna sin verksamhet med de nationella tillsynsmyndigheterna i andra medlemsstater. Acer har utformats för att fungera som en plattform för detta samspel och har haft denna uppgift sedan byrån inrättades 2011. Tillsynsnämnden är den avdelning inom Acer där de flesta yttranden, rekommendationer och beslut utarbetas tillsammans med Acers personal. Tillsynsnämnden består av företrädare på hög nivå för de nationella tillsynsmyndigheterna och en företrädare för kommissionen som saknar rösträtt. De första åren av byråns existens har visat att tillsynsnämnden lyckats bidra effektivt till utförandet av byråns uppgifter.

Eftersom energimarknaderna fortfarande i stor utsträckning regleras på nationell nivå är de nationella tillsynsmyndigheterna aktörer med en nyckelroll för energimarknaderna. Acers huvudsakliga uppgift är inte att genomföra de lagstiftande befogenheter som delegerats till kommissionen, utan att samordna de regleringsbeslut som fattas av oberoende nationella tillsynsmyndigheter. Denna rollfördelning bibehålls i det stora hela i detta lagstiftningsförslag. I den nuvarande strukturen har man hittat en finjusterad jämvikt mellan de olika aktörerna, med hänsyn till särdragen hos den framväxande inre energimarknaden. Om jämvikten rubbas i detta skede äventyras genomförandet av de politiska initiativen i lagstiftningsförslagen, vilket skulle utgöra hinder för en ytterligare integrering av energimarknaden som är det främsta syftet med detta förslag. Det förefaller därför vara förhastat att överlåta beslutsbefogenheter till en styrelse som man gör i den gemensamma strategin. Därför förefaller det snarare lämpligt att behålla den nuvarande strukturen, som säkerställer att de nationella tillsynsmyndigheterna agerar utan något direkt ingripande från EU:s institutioner eller medlemsstaterna i specifika frågor. Samtidigt förutsätter tillsynsmyndigheternas övergripande arbete fortfarande EU-institutionernas godkännande som ges via program-, budget- och strategidokument. EU:s institutioner deltar också i administrativa frågor. Följaktligen föreslås inte någon ändring av den befintliga tillsynsnämndens struktur och verksamhet.

Det föreslås inte heller att styrelsemodellen ska anpassas till modellen för en styrelse enligt den gemensamma strategin. Byråns styrelse i dess nuvarande sammansättning har visat sig vara särskilt effektiv och funktionsduglig under de senaste åren. Byråns verksamhet garanteras av företrädare för Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Även om kommissionen i detta skede inte anser det lämpligt att anpassa byråns förvaltningsstruktur fullt ut till den gemensamma strategin kommer den att fortsätta att övervaka om de beskrivna avvikelserna från den gemensamma strategin fortfarande är motiverade, och nästa utvärdering planeras äga rum år 2021. Den utvärderingen kommer, utöver en bedömning av byråns mål, mandat och uppgifter, dessutom att vara särskilt inriktad på byråns förvaltningsstruktur.

Kapitel III i förslaget till förordning innehåller finansiella bestämmelser. Flera enskilda bestämmelser föreslås bli anpassade till den gemensamma strategin för EU:s decentraliserade byråer.

Kapitel IV i förslaget till förordning uppdaterar flera enskilda bestämmelser i linje med den gemensamma strategin och innehåller i övrigt i stort sett oförändrade bestämmelser om personal och ansvar.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

2016/0380 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv
2003/54/EG**

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

↓ 2009/72/EG (anpassad)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget ~~om upprättandet av Europeiska gemenskapen~~ ☒ om Europeiska
unionens funktionssätt ☒, särskilt ~~artiklarna 47.2, 55 och 95~~ ☒ artikel 194.2 ☒,

med beaktande av ☒ Europeiska ☒ kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av yttrandet från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén²⁷,

med beaktande av yttrandet från Regionkommittén²⁸,

i enlighet med ~~förfarandet i artikel 251 i fördraget~~ ☒ det ordinarie
lagstiftningsförfarandet ☒, och

av följande skäl:

↓ ny

1. Ett antal ändringar måste göras av Europaparlamentets och rådets direktiv
2009/72/EG²⁹. Av tydlighetsskäl bör det direktivet arbetas om.

²⁷ EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

²⁸ EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för
den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55).

↓ 2009/72/EG (anpassad) skäl 1
⇒ ny

2. Den inre marknaden för el, som stegvis har genomförts i hela ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒ sedan 1999, syftar⇒ , genom organiserandet av konkurrenskraftiga elmarknader över nationsgränserna, ⇐ till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i Europeiska unionen, både enskilda och företag, ~~nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna, vilket ska leda till ökad effektivitet,~~ konkurrenskraftiga priser, ⇒ effektiva investeringssignaler, ⇐ högre kvalitet på tjänsterna och bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.

↓ 2009/72/EG (anpassad) skäl 2
⇒ ny

3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG ~~av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el~~³⁰ ⇒ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG ⇐ har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el. ⇒ Europas energisystem befinner sig dock mitt i en genomgripande omvandling. Det gemensamma målet att minska koldioxidutsläppen från energisystemet skapar nya möjligheter och utmaningar för marknadsaktörerna. Samtidigt ger den tekniska utvecklingen möjlighet till nya former av konsumentdeltagande och gränsöverskridande samarbete. Unionens marknadsregler behöver anpassas till nya förhållanden på marknaden ⇐.

↓ ny

4. I Europeiska unionens ramstrategi beskrivs visionen om en energiunion med medborgarna som centrum på en marknad, där de aktivt tar ett eget ansvar för energiomställningen och drar nytta av den nya tekniken för att sänka energikostnaderna, samtidigt som utsatta konsumenter också får skydd.

↓ ny

5. I kommissionens meddelande av den 15 juli 2015 *En ny giv för energikonsumenter*³¹ presenteras kommissionens vision om en slutkundsmarknad som är bättre anpassad till energikonsumenterna, bland annat genom en bättre sammankoppling mellan grossist- och slutkundsmarknaderna. Med hjälp av ny teknik och nya innovativa energitjänsteföretag bör alla konsumenter kunna delta i energiomställningen och kontrollera sin egen energiförbrukning på ett sätt som främjar energieffektiva lösningar, vilket sparar pengar åt dem själva och bidrar till att minska den totala energiförbrukningen.

³⁰ ~~EUT L 176, 15.7.2003, s. 37.~~

³¹ COM(2015) 339 final av den 15.7.2015.

↓ ny

6. Meddelandet från kommissionen av den 15 juli 2015 *Inledning av ett offentligt samråd om en ny marknadsmodell för energimarknaderna*³² betonades att övergången från produktion i stora centrala kraftverk till decentraliserad produktion från förnybara energikällor och koldioxidsnåla marknader kräver en anpassning av de nuvarande bestämmelserna om elhandel och ändringar av befintliga marknadsroller. I meddelandet underströks också behovet att organisera elmarknaderna på ett mer flexibelt sätt och till fullo integrera alla marknadsaktörer – inklusive producenter av förnybar energi, nya energitjänsteleverantörer, energilagring och flexibel efterfrågan.

↓ ny

7. Utöver de nya utmaningarna behandlar direktivet också de kvarstående hindren för fullbordandet av den inre marknaden för el. Ett förbättrat regelverk måste bidra till att lösa de nuvarande problemen med fragmenterade nationella marknader som fortfarande ofta styrs genom omfattande ingripanden i reglerande syfte. Sådana ingripanden har lett till hinder mot att sälja el på lika villkor samt högre kostnader jämfört med lösningar som bygger på gränsöverskridande samarbete och marknadsbaserade principer.

↓ ny

8. Konsumenterna är av avgörande betydelse för att uppnå den flexibilitet som krävs för att anpassa elsystemet till intermittent och distribuerad produktion av förnybar energi. Den tekniska utvecklingen inom nätförvaltning och förnybar produktion har öppnat många möjligheter för konsumenterna, och en sund konkurrens på slutkundsmarknaderna kommer att vara avgörande för att säkerställa ett marknadsstyrt införande av innovativa nya tjänster som svarar mot konsumenternas växande behov och förmåga, samtidigt som systemets flexibilitet ökar. Konsumenterna får större möjlighet att delta på energimarknaden och att delta på nya sätt, och detta bör leda till att de kan dra nytta av den inre marknaden för el och till att unionens mål för förnybar energi uppnås.

↓ 2009/72/EG skäl 3

9. De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget – bland annat fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständigt öppen marknad, där alla konsumenter fritt kan välja handlare och där alla handlare kan leverera fritt till sina kunder.

³² COM(2015) 340 final av den 15.7.2015.

↓ 2009/72/EG skäl 57

10. Det bör vara av största vikt för medlemsstaterna att verka för fungerande konkurrens och att olika elhandlare utan svårighet får tillträde till marknaden ~~och att främja ny elproduktionskapacitet~~ för att konsumenterna verkligen ska kunna dra full fördel av en liberaliserad inre marknad för el.

↓ 2009/72/EG skäl 8
⇒ ny

11. För att trygga konkurrens och elförsörjning till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och de nationella tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya elhandlare som levererar el från olika energikällor samt för nya leverantörer av elproduktion⇒, lagring och efterfrågefleksibilitet. ⇐

↓ 2009/72/EG skäl 60

12. Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att garantera gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för el och ett brett elutbud som är tillgängligt för alla. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge incitament till gränsöverskridande sammanlänknings- och investeringar i ny elproduktion, samtidigt som de på lång sikt skulle leda till priskonvergens.

↓ 2009/72/EG skäl 56

13. Marknadspriserna bör ge de rätta incitamenten för utvecklingen av nätet och investeringar i ny elproduktion.

↓ 2009/72/EG skäl 22 (anpassad)

14. Det ~~kommer enligt detta direktiv att~~ finns olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för el. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med fördraget och ~~gemenskapsrätten~~ ☒ unionsrätten ☒.

↓ ny

15. För att uppnå mål av allmänt ekonomiskt intresse bör medlemsstaterna behålla stor handlingsfrihet när det gäller att införa skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster för elföretag. Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och konkurrenskraftiga. Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster genom

reglering av leveranspriserna utgör dock en fundamentalt snedvridande åtgärd som ofta leder till ackumulering av tariffunderskott, begränsning av konsumenternas valfrihet, lägre incitament för energibesparingar och investeringar i energieffektivitet, lägre tjänstekvalitet, mindre engagemang och tillfredsställelse hos konsumenterna, begränsning av konkurrensen samt färre innovativa produkter och tjänster på marknaden. Följaktligen bör medlemsstaterna använda andra instrument, särskilt riktade socialpolitiska åtgärder, för att upprätthålla rimliga elpriser för hushållen. Ingripanden i prissättningen bör endast användas i vissa undantagsfall. En helt avreglerad slutkundsmarknad för el skulle stimulera priskonkurrens och andra typer av konkurrens bland befintliga elhandlare och uppmuntra nya aktörer att komma in på marknaden, och detta skulle öka konsumenternas valmöjligheter och tillfredsställelse.

↓ 2009/72/EG skäl 45 (anpassad)

16. ~~Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och rimliga. För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i ☒ unionen ☒ gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa specifika åtgärder avseende betalning av elräkningar eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushållskunder och små företag.~~

↓ 2009/72/EG skäl 47

17. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse en sistahandselhandlare. Denne elhandlare kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad i detta direktiv.

↓ 2009/72/EG skäl 48 (anpassad)

18. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och ~~gemenskapsverktyg~~ ☒ unionsverktyg ☒. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att säkerställa nödvändiga investeringar.

↓ 2009/72/EG skäl 49 (anpassad)

19. Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel ~~87.1~~ 107.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel ~~88.3~~ 108.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

↓ 2009/72/EG skäl 52 (anpassad)
⇒ ny

20. Konsumenterna bör få tydlig och begriplig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen ~~bör~~ har, efter samråd med berörda intressenter, bland dem medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, fastställt en ~~lättillgänglig och användarvänlig~~ kontrollista för energianvändare, där konsumenterna får praktiska upplysningar om sina rättigheter. Alla konsumenter bör få denna kontrollista och den bör göras tillgänglig för allmänheten ⇒ och hållas uppdaterad ⇐.

↓ ny

21. Det finns för närvarande flera faktorer som hindrar konsumenterna från att få tillgång till, förstå och agera utifrån de olika källor för marknadsinformation som de har tillgång till. Möjligheten att jämföra erbjudanden bör därför förbättras och olika hinder för byten minimeras i största möjliga utsträckning, utan att detta i onödan begränsar konsumenternas valmöjligheter.

↓ ny

22. Kunderna måste fortfarande betala en rad avgifter, direkt eller indirekt, när de byter energileverantör. Sådana avgifter gör det svårare att få fram vilken produkt eller tjänst som är bäst, och de begränsar den omedelbara ekonomiska fördelen med ett byte. Även om ett avlägsnande av dessa avgifter kan begränsa konsumenternas val genom att produkter som belönar konsumentlojalitet försvinner, skulle en ytterligare begränsning av avgifternas användning troligen leda till nöjdare och mer engagerade kunder och öka konkurrensen på marknaden.

↓ ny

23. Oberoende jämförelseverktyg i form av t.ex. webbplatser är ett effektivt sätt för konsumenterna att bedöma fördelarna med olika energierbjudanden på marknaden. Sökkostnaderna blir lägre eftersom konsumenterna inte längre behöver samla in information från enskilda elhandlare och tjänsteleverantörer. Sådana verktyg kan erbjuda en bra balans mellan behovet av å ena sidan tydlig och kortfattad information och å andra sidan fullständig och detaljerad information. Verktygen bör omfatta så många som möjligt av befintliga erbjudanden och täcka marknaden på ett så

fullständigt sätt som möjligt i syfte att ge konsumenterna en representativ översikt. Det är mycket viktigt att informationen som dessa verktyg tillhandahåller är tillförlitlig, objektiv och transparent.

↓ 2009/72/EG skäl 54

24. Effektiva möjligheter till tvistlösning för alla konsumenter borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.

↓ ny

25. Alla konsumenter bör kunna dra nytta av att delta direkt på marknaden, särskilt genom att anpassa sin förbrukning som svar på marknadssignaler och i gengäld få lägre elpriser eller andra ekonomiska incitament. Fördelarna med detta aktiva deltagande kommer sannolikt att öka över tiden, när elfordon, värmepumpar och andra flexibla belastningar blir mer konkurrenskraftiga. Konsumenterna bör ges möjlighet att delta i alla typer av efterfrågefleksibilitet och bör därför kunna välja att ha ett system med smarta mätare och ett elavtal med dynamiska priser. Detta bör göra det möjligt för dem att anpassa sin förbrukning till prissignaler i realtid som speglar värdet av och kostnaden för el eller transport under olika tidsperioder, samtidigt som medlemsstaterna bör säkerställa att konsumenterna inte i orimlig omfattning exponeras för prisrisker i grossistledet. Medlemsstaterna bör också se till att de konsumenter som väljer att inte delta aktivt på marknaden inte missgynnas; i stället bör deras välgrundade beslut om de möjligheter som står till buds underlättas på det sätt som är lämpligast med tanke på förhållandena på den nationella marknaden.
26. Alla kundgrupper (industrikunder, kommersiella kunder och hushåll) bör ha tillträde till energimarknaderna för att sälja flexibilitet och egenproducerad el. Kunderna bör få möjlighet att dra full nytta av aggregering av produktion och leveranser i större områden samt gränsöverskridande konkurrens. Sammanslutningar kommer sannolikt att spela en viktig roll som mellanhänder mellan kundgrupper och marknaden. Det bör fastställas transparenta och rättvisa regler för att även oberoende sammanslutningar ska kunna fylla denna funktion. För att uppmuntra efterfrågefleksibilitet bör produkter definieras på alla organiserade energimarknader, och detta bör också gälla för stödtjänster och kapacitetsmarknader.
27. I den europeiska strategin för utsläppssnål rörlighet³³ betonas dels behovet av att fasa ut fossila drivmedel inom transportsektorn och minska dess utsläpp, särskilt i stadsområden, dels den viktiga roll som elektromobilitet kan spela för att uppnå dessa mål. Utbyggnaden av elektromobilitet är också en viktig del av energiomställningen. De marknadsregler som fastställs i detta direktiv bör därför bidra till att skapa gynnsamma villkor för elfordon av alla slag. De bör framför allt säkerställa ett effektivt införande av allmänt tillgängliga och privata laddningsstationer för elfordon och en effektiv integrering av laddning av fordon i systemdriften.

³³

SWD(2016) 244 final.

28. Efterfrågefleksibilitet kommer att spela en central roll för att möjliggöra smart laddning av elfordon och därmed en effektiv integrering av dessa fordon i elnätet, och detta kommer att få en avgörande betydelse för minskningen av koldioxidutsläppen från transporter.
29. Konsumenterna bör ha möjlighet att förbruka, lagra och/eller sälja egenproducerad el på marknaden. Ny teknik kommer att underlätta detta i framtiden. Det finns dock rättsliga och kommersiella hinder i form av t.ex. oproportionella avgifter för el som förbrukas internt, skyldighet att mata in egenproducerad el i energisystemet samt administrativa bördor, bl.a. för egenproducenter som säljer el till systemet och som måste uppfylla kraven för elhandlare etc. Alla dessa faktorer som hindrar konsumenter från att producera el, och från att förbruka, lagra eller sälja egenproducerad el på marknaden bör avskaffas, och det bör samtidigt säkerställas att egenproducerande konsumenter i rimlig omfattning bidrar till systemets kostnader.
30. Distribuerad energiteknik och konsumentinflytande har gjort småskalig energiproduktion och energikoooperativ till ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt att tillgodose människors behov och förväntningar i fråga om energikällor, tjänster och lokalt deltagande. Småskalig energiproduktion utgör en inkluderande möjlighet för alla konsumenter att direkt kunna påverka produktion, förbrukning och delning av energi inom ett geografiskt begränsat, gemensamt nät som kan vara separat eller anslutet till det allmänna distributionsnätet. Initiativ för småskalig energiproduktion är främst inriktade på att tillhandahålla överkomlig energi av ett visst slag, t.ex. förnybar energi, för sina medlemmar eller andelsägare; de prioriterar alltså inte vinstintresset som traditionella energibolag. Genom att direkt engagera konsumenterna visar dessa initiativ sin potential när det gäller att på ett integrerat sätt underlätta införandet av ny teknik och nya förbrukningsmönster, inklusive smarta nät och efterfrågefleksibilitet. Småskalig energiproduktion kan också främja energieffektivitet på hushållsnivå och bidra till kampen mot energifattigdom genom minskad förbrukning och lägre tariffer. Småskalig energiproduktion möjliggör också ett deltagande på energimarknaden för vissa grupper av hushåll som annars kanske inte hade haft den möjligheten. När sådana initiativ har varit framgångsrika har de gett ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt mervärde för energisamhället som sträcker sig längre än de fördelar som härrör från tillhandahållandet av energitjänster. Lokala energisamhällen bör få lov att verka på marknaden på lika villkor utan att snedvrider konkurrensen. Hushållskunder bör tillåtas att frivilligt delta i initiativ för småskalig energiproduktion, liksom att lämna dem att utan att förlora vare sig tillgången till de nät som drivs av initiativen eller sina rättigheter som konsumenter. Tillgång till nät som drivs av lokala energisamhällen bör ges på rättvisa och kostnadsbaserade villkor.
31. Energifakturor och årliga sammanställningar är viktiga informationskällor för kunderna. Förutom uppgifter om förbrukning och kostnader kan dessa dokument också innehålla annan information som hjälper konsumenterna att jämföra sitt nuvarande avtal med andra erbjudanden. Med tanke på att tvister som rör fakturor är en mycket vanlig källa till klagomål från konsumenterna – vilket är en faktor som bidrar till fortsatt låg konsumenttillfredsställelse och svagt konsumentengagemang i energisektorn – måste dock fakturor och årssammanställningar göras tydligare och lättare att förstå, och fakturorna måste innehålla all information som konsumenterna behöver för att styra sin energiförbrukning, jämföra erbjudanden och byta elhandlare.

↓ 2009/72/EG skäl 27

32. Medlemsstaterna bör uppmuntra till en modernisering av distributionsnät, exempelvis genom införandet av intelligenta nät, som bör vara uppbyggda på ett sätt som uppmuntrar till decentraliserad produktion och energieffektivitet.
-

↓ ny

33. Att involvera konsumenterna kräver lämpliga incitament och tekniska lösningar, t.ex. smarta mätare. System med smarta mätare ökar konsumenternas inflytande, eftersom de därigenom kan få korrekt information i nära realtid om sin förbrukning eller produktion av energi, vilket gör att de kan hantera dessa faktorer bättre samt delta i och få fördelar av program för efterfrågefleksibilitet och andra tjänster och minska sina elfakturor. Smarta mätare gör det också möjligt för systemansvariga för distributionssystem att få en bättre överblick över sina nät och därmed minska drifts- och underhållskostnaderna, och dessa besparingar kan i sin tur leda till lägre distributionstariffer för konsumenterna.
-

↓ 2009/72/EG skäl 55

⇒ ny

34. ~~Det bör vara möjligt att basera~~ ⇒ Beslut på nationell nivå om ⇐ införandet av system med smarta mätare ⇒ bör kunna baseras ⇐ på en ekonomisk bedömning. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är ekonomiskt rimligt och kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss elförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till detta när de bygger ut systemen med smarta mätare.
-

↓ ny

35. Medlemsstater som inte systematiskt inför smarta mätare bör göra det möjligt för konsumenterna att, på begäran och på rättvisa och rimliga villkor, installera smarta elmätare, genom att medlemsstaterna förser dem med all relevant information. Konsumenter som inte har smarta mätare bör ha rätt till mätare som uppfyller de minimikrav som krävs för att de ska kunna få den faktureringsinformation som anges i detta direktiv.
36. För att underlätta konsumenternas aktiva deltagande på elmarknaden bör de nationella system med smarta mätare som införs av medlemsstaterna vara driftskompatibla, inte utgöra ett hinder för byte av elhandlare, och vara utrustade med ändamålsenliga funktioner som gör det möjligt för konsumenterna att ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter i nära realtid, anpassa sin energiförbrukning och, i den mån den stödjande infrastrukturen tillåter det, erbjuda sin flexibilitet till nätet och till energitjänsteföretag, belönas för detta, och minska sina elfakturor.

↓ 2009/72/EG skäl 50 (anpassad)
⇒ ny

37. ~~Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster, inklusive samhällsomfattande tjänster, och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla konsument, särskilt utsatta konsument, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet och rimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör ⇒ inte medföra oproportionella nackdelar för användarna, ⇐ återspegla den sannolika elförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster²⁴ ☒ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU³⁵ ☒ kommer i detta hänseende att kunna hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.~~

↓ ny

38. Det finns för närvarande ett antal olika modeller för hantering av uppgifter som har utvecklats eller håller på att utvecklas i medlemsstaterna efter införandet av system med smarta mätare. Oberoende av modell för uppgiftshantering är det viktigt att medlemsstaterna inför transparenta regler enligt vilka uppgifter är åtkomliga på icke-diskriminerande villkor och som garanterar högsta möjliga it-säkerhet och dataskydd samt opartiskheten hos de enheter som hanterar uppgifter.

↓ 2009/72/EG skäl 45 (anpassad)
⇒ ny

39. ~~Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och rimliga. För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna~~

³⁴ EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

³⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).

~~regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta ⇨ och energifattiga ⇨ kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa ⇨ sociala eller energipolitiska ⇨ specifika åtgärder avseende betalning av elfakturor eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. ⇨, investeringar i energieffektivitet för bostäder eller konsumentskydd i form av t.ex. skydd mot bortkoppling ⇨. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushållskunder och små företag.~~

⇩ ny

40. Energitjänster är grundläggande för unionsmedborgarnas välfärd. Tillräcklig uppvärmning, kylning, belysning och energi för elapparater är grundläggande tjänster för att garantera en skälig levnadsstandard och människors hälsa. Tillgång till dessa energitjänster ökar också de europeiska medborgarnas förmåga att utnyttja sin potential, och den främjar social delaktighet. Energifattiga hushåll har inte råd med dessa energitjänster på grund av en kombination av låga inkomster, höga energikostnader och dålig energieffektivitet i bostäderna. Medlemsstaterna bör samla in relevant information för att övervaka antalet hushåll som befinner sig i energifattigdom. Genom noggranna mätningar bör det vara möjligt för medlemsstaterna att identifiera de hushåll som påverkas av energifattigdom för att sedan tillhandahålla riktat stöd. Kommissionen bör aktivt stödja genomförandet av bestämmelserna om energifattigdom genom att underlätta utbytet av god praxis mellan medlemsstaterna.
-

⇩ 2009/72/EG skäl 53 (anpassad)
⇨ ny

41. ~~Energifattigdom är ett växande problem i gemenskapen.~~ De medlemsstater som berörs ⇨ av energifattigdom ⇨ bör därför, om de ännu inte gjort det, utarbeta nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda ~~energifattigdomen~~ ⇨ detta problem ⇨, varvid syftet bör vara att minska antalet personer som lever i energifattigdom. ⇨ Låga inkomster, höga energikostnader och bostäder med låg energieffektivitet är relevanta faktorer när man tar fram indikatorer för mätning av energifattigdom. ⇨ Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkra nödvändig energiförsörjning för utsatta ⇨ och energifattiga ⇨ kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom ⇨ energi- och ⇨ socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inrikta sig på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör åtminstone medge en nationell politik till förmån för utsatta ⇨ och energifattiga ⇨ kunder.

↓ ny

42. Systemansvariga för distributionssystem måste på ett kostnadseffektivt sätt integrera ny elproduktion, i synnerhet produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, liksom ny last i form av t.ex. värmepumpar och elfordon. För detta ändamål bör de systemansvariga för distributionssystem ges möjlighet och uppmuntras att använda tjänster från distribuerade energiresurser i form av t.ex. efterfrågefleksibilitet och energilagring, baserat på marknadsförfaranden, för att kunna driva sina nät på ett effektivt sätt och undvika dyra utbyggnader av näten. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder i form av t.ex. nationella nätföreskrifter och marknadsregler, och uppmuntra systemansvariga för distributionssystem genom nättariffer som inte skapar hinder för flexibilitet eller för förbättring av elnätets energieffektivitet. Medlemsstaterna bör också införa nätutvecklingsplaner för distributionssystem för att underlätta integreringen av produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, främja utvecklingen av lagringsanläggningar och elektrifieringen av transportsektorn och ge systemanvändarna tillräcklig information om planerade utbyggnader och uppgraderingar av nätet, eftersom ett sådant förfarande för närvarande saknas i de flesta medlemsstater.

↓ 2009/72/EG skäl 26

43. ~~Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. Utrymmet för diskriminering när det gäller tredje parts tillträde och investeringar är dock mindre på distributionsnivå än på överföringsnivå, eftersom nätbegränsningar och produktions- eller leveransintressenas inflytande i allmänhet inte är så betydande på distributionsnivån som på överföringsnivån. I enlighet med direktiv 2003/54/EG blev rättslig och funktionell åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet dessutom obligatorisk först från och med den 1 juli 2007 och dess effekter på den inre marknaden för el har ännu inte utvärderats. De regler om rättslig och funktionell åtskillnad som för närvarande finns kan leda till effektiv åtskillnad förutsatt att de definieras tydligare, genomförs ordentligt och övervakas noggrant. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att de hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller konkurrensläget på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.~~

↓ 2009/72/EG skäl 30

44. När ett slutet distributionssystem används för att skapa optimal effektivitet i en integrerad energiförsörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödigt administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemets användare. Industriella och kommersiella platser samt platser där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser

med integrerade anläggningar eller kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.

↓ 2009/72/EG skäl 8

45. För att trygga konkurrens och elförsörjning till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och de nationella tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya elhandlare som levererar el från olika energikällor samt för nya leverantörer av elproduktion.
-

↓ 2009/72/EG skäl 9

46. Utan effektiv åtskillnad mellan nätverksamhet och verksamheter som rör produktion och leverans ("effektiv åtskillnad") finns det en inneboende risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för de vertikalt integrerade företagen att göra de investeringar i näten som krävs.
-

↓ 2009/72/EG skäl 11

47. Effektiv åtskillnad kan bara säkras genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden³⁶ till åtskilt ägande av överföringsnäten som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och trygga ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystemet eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag. Inom dessa begränsningar bör ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem.

³⁶ EUT C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

↓ 2009/72/EG skäl 12

48. Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, elhandlare och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och garantera nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk, samt bör inte skapa ett alltför betungande regelverk för de nationella tillsynsmyndigheterna.

↓ 2009/72/EG skäl 14

49. Eftersom åtskilt ägande i en del fall innebär att företag måste omstruktureras bör de medlemsstater som beslutar att tillämpa åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad tillämpas tvärsöver båda sektorerna.

↓ 2009/72/EG skäl 15

50. Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag.

↓ 2009/72/EG (anpassad) skäl 16

51. Inrättandet av systemansvariga eller systemansvariga för överföringssystem vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en effektiv intresseuppdelning säkras, förutsatt att den oberoende systemansvarige (~~TSO~~) eller den oberoende systemansvarige för överföring (~~HTO~~) utför den systemansvariges samtliga uppgifter samt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.

↓ 2009/72/EG (anpassad) skäl 17

52. När ett företag som den 3 september 2009 ägde ett överföringssystem ☒ ingick ☒ i ett vertikalt integrerat företag bör medlemsstaterna därför ges ett val mellan ägarskapsåtskild systemansvarig för överföringssystemet (~~TSO~~) och införande av oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföring utan leverans- eller produktionsintressen.

↓ 2009/72/EG skäl 18

53. För att till fullo kunna tillvarata aktieägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företags aktier på aktier i nätföretaget och aktier i det återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.

↓ 2009/72/EG skäl 19

54. För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska vara effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera fungerande konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya aktörer på marknaden och integration av elmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföringssystem, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för den systemansvarige för överföring bör också bland annat säkerställas genom vissa "avkylningsperioder", under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget. ~~Modellen för effektiv åtskillnad med hjälp av en oberoende systemansvarig för överföring uppfyller de krav som fastställdes vid Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars 2007.~~

↓ 2009/72/EG skäl 21

55. En medlemsstat har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.

↓ 2009/72/EG skäl 23

56. När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med det åtskilda ägandet eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över

eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för produktionsföretag eller elhandelsföretag. Under förutsättning att medlemsstaten i fråga kan visa att detta krav uppfylls, bör vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktion och leverans å ena sidan och överföring å den andra.

↓ 2009/72/EG (anpassad) skäl 24

57. Effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans och produktion bör gälla i hela ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒, för både ~~gemenskapsföretag~~ ☒ unionsföretag ☒ och ~~icke-gemenskapsföretag~~ ☒ unionsföretag ☒. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans och produktion i ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒ bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra certifiering av sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒ bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att ~~gemenskapens~~ ☒ unionens ☒ internationella åtaganden respekteras, liksom solidariteten och försörjningstryggheten inom ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande om certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.

↓ 2009/72/EG skäl 31

58. Tillståndsförfarandena får inte leda till en administrativ börda som är oproportionerlig i förhållande till elproducenternas storlek och eventuella inverkan. Obefogat utdragna tillståndsförfaranden kan hindra nya aktörer att komma in på marknaden.

↓ 2009/72/EG skäl 34

59. För att den inre marknaden för el ska kunna fungera korrekt behöver energitillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de måste också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar inte domstolsprövning och parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndigheters budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till den nationella tillsynsmyndighetens oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.

↓ 2009/72/EG skäl 36

60. De nationella tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör de nationella tillsynsmyndigheterna se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.
-

↓ 2009/72/EG skäl 37 (anpassad)
→₁ 2009/72/EG skäl 38

61. Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende elföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. →₁ ☒ I detta syfte bör ☒ Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ☒ ha möjlighet ☒ ha befogenhet att begära in relevant information från elföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister. ← Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt. Införandet av virtuella elkraftanläggningar dvs. program för frigörande av el varigenom elföretag är skyldiga att sälja eller ställa en viss elvolym till förfogande eller medge åtkomst till en del av sin produktionskapacitet för intresserade elhandelsföretag under en viss tidsperiod är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentration med en gemenskapsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.
-

↓ 2009/72/EG skäl 37 (anpassad)

62. ~~Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende elföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som~~

~~är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt. Införandet av virtuella elkraftanläggningar — dvs. program för frigörande av el varigenom elföretag är skyldiga att sälja eller ställa en viss elvolym till förfogande eller medge åtkomst till en del av sin produktionskapacitet för intresserade elhandelsföretag under en viss tidsperiod — är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentrationer med en gemenskapsdimension ☒ unionsdimension ☒, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.~~

↓ 2009/72/EG skäl 63
⇒ ny

63. Enligt [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel~~⁽¹⁰⁾ kan kommissionen anta riktlinjer ⇒ eller nätföreskrifter ⇐ i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer ⇒ eller nätföreskrifter ⇐, som utgör bindande genomförandeåtgärder, är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.
-

⇓ ny

64. Medlemsstaterna och energigemenskapens avtalsslutande parter bör ha ett nära samarbete om alla frågor som rör utvecklingen av en integrerad elhandelsregion och bör inte vidta åtgärder som äventyrar den fortsatta integreringen av elmarknaderna eller försörjningstryggheten i medlemsstater och avtalsslutande parter.
65. Detta direktiv bör läsas i förening med [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] som fastställer grundläggande principer för den nya marknadsmodellen för elmarknaden som kommer att möjliggöra bättre kompensation för flexibilitet, tillhandahålla lämpliga prissignaler och säkerställa utvecklingen av fungerande och integrerade kortfristiga marknader. I [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] fastställs också nya regler på olika områden, t.ex. kapacitetsmekanismer och samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem.
-

↓ 2009/72/EG skäl 62 (anpassad)

66. Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för el, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på ~~gemenskapsnivå~~ ☒ unionsnivå ☒, kan ~~gemenskapen~~

☒ unionen ☒ vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget ☒ om Europeiska unionen ☒. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

↓ 2009/72/EG skäl 68

67. Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

↓ ny

- (68) För att åstadkomma den grad av harmonisering som krävs för att uppnå målen med detta direktiv bör kommissionen ges befogenhet att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget så att den kan ta fram riktlinjer beträffande omfattningen av tillsynsmyndigheternas skyldigheter att samarbeta med varandra och med Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (nedan kallad *byrån*) och fastställa detaljerna i förvarandet. Det är av särskild vikt att kommissionen anordnar lämpliga samråd under det förberedande arbetet, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd utförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016³⁷. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (69) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter så att den kan fastställa ett gemensamt europeiskt dataformat samt icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till uppgifter om mätning, förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs vid byte av elhandlare. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011³⁸.
70. Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till det tidigare direktivet. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av det tidigare direktivet.
71. I enlighet med medlemsstaternas och kommissionens gemensamma politiska förklaring av den 28 september 2011 om förklarande dokument³⁹ har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med

³⁷ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

³⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

³⁹ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

↓ ny

72. Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av direktivet som anges i bilaga IV.
-

↓ 2009/72/EG skäl 67

~~Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 2003/54/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att det görs en omarbetning av bestämmelserna i fråga till en enda text i ett nytt direktiv.~~

↓ 2009/72/EG skäl 5

~~En trygg elförsörjning är av avgörande betydelse för samhällsutvecklingen i Europa, för genomförandet av en hållbar klimatförändringspolitik samt för främjandet av konkurrenskraften på den inre marknaden. I detta syfte bör gränsöverskridande sammanlänkningsnät utvecklas ytterligare för att trygga försörjningen från alla energikällor till mest konkurrenskraftiga priser för konsumenter och näringsliv inom gemenskapen.~~

↓ 2009/72/EG skäl 59

~~Ett viktigt mål för detta direktiv bör vara att med hjälp av ett sammanlänkat nät över hela gemenskapen utveckla en verklig europeisk inre marknad för el, och tillsynsmyndigheterna bör därför ha som en av sina huvuduppgifter att, i förekommande fall i nära samarbete med byrån, sköta regleringen av gränsöverskridande sammanlänkningsnät och regionala marknader.~~

↓ 2009/72/EG skäl 7

~~I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 med titeln "En energipolitik för Europa" framhävdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för el och skapa lika villkor för alla elföretag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 "Om utsikterna för den inre el- och gasmarknaden" och "Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)" visade att nuvarande regler och åtgärder inte tillhandahåller den ram som krävs för att målet om en välfungerande inre marknad ska kunna uppnås.~~

↓ 2009/72/EG skäl 4

~~Det föreligger för närvarande hinder mot att sälja el på lika villkor och utan diskriminering eller nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättilträde eller någon myndighets tillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater.~~

↓ 2009/72/EG skäl 41

~~Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten bör uppmuntra utvecklingen av avbrytbara leveransavtal.~~

↓ 2009/72/EG skäl 6

~~En välfungerande inre elmarknad bör ge producenterna lämpliga incitament att investera i ny elproduktion, också i el från förnybara energikällor, och då särskilt uppmärksamma de mest isolerade länderna och regionerna på gemenskapens energimarknad. En välfungerande marknad bör också förse konsumenterna med lämpliga åtgärder för att främja en mer effektiv energianvändning, och trygg energiförsörjning är en förutsättning för detta.~~

↓ 2009/72/EG skäl 32

~~Det behövs ytterligare åtgärder för att säkerställa transparenta och icke-diskriminerande tariffer för tillträde till näten. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering.~~

↓ 2009/72/EG skäl 20

~~I syfte att utveckla konkurrensen på den inre marknaden för el bör stora icke-hushållskunder ha rätt att välja elhandlare och teckna avtal med flera olika elhandlare för att täcka sitt elförsörjningsbehov. Dessa kunder bör skyddas mot exklusivitetsklausuler som utesluter konkurrerande eller kompletterande anbud.~~

↓ 2009/72/EG skäl 51

~~Konsumenternas intresse bör stå i centrum för detta direktiv och tjänsternas kvalitet bör höra till elföretagens centrala ansvarsområden. Befintliga konsumenträttigheter behöver stärkas och tryggas och bör innefatta ökad transparens. Konsumentskyddet bör säkerställa att alla~~

~~konsumenter inom gemenskapens utökade ansvarsområde kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, bör se till att konsumenträttigheterna tillgodoses.~~

↓ 2009/72/EG skäl 29

~~För att undvika att små systemansvariga för distributionssystem får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta berörda företag från krav på rättslig åtskillnad när det gäller distributionen.~~

↓ 2009/72/EG skäl 28

~~När det gäller små system kan det vara nödvändigt att stödtjänster tillhandahålls av systemansvariga för överföringssystem som är sammanlänkade med små system.~~

↓ 2009/72/EG skäl 10

~~De regler för rättslig och funktionell åtskillnad som anges i direktiv 2003/54/EG har emellertid inte medfört någon effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem. Därför uppmanades kommissionen vid Europeiska rådets möte den 8–9 mars 2007 att utarbeta lagförslag för effektiv åtskillnad mellan leverans och produktion, å ena sidan, och nätverksamhet, å andra sidan.~~

↓ 2009/72/EG skäl 13

~~Definitionen av begreppet ”kontroll” är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning)⁴⁰.~~

↓ 2009/72/EG skäl 43

~~Nästan alla medlemsstater har valt att säkerställa konkurrensen på elproduktionsmarknaden genom ett transparent tillståndsförfarande. Om tillräcklig elproduktionskapacitet inte anläggs på grundval av tillståndsförfarandet, bör dock medlemsstaterna se till att det finns en möjlighet att bidra till att trygga försörjningen genom ett anbudsförfarande eller ett liknande förfarande. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att, för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar, se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Sådan ny kapacitet omfattar bland annat el från förnybara energikällor och kraftvärmeproduktion.~~

⁴⁰

EUT L 24, 20.1.2004, s. 1.

↓ 2009/72/EG skäl 33

~~Genom direktiv 2003/54/EG infördes ett krav på medlemsstaterna att utse tillsynsmyndigheter med särskilda befogenheter. Erfarenheterna visar dock att tillsynens effektivitet ofta hämmas av att tillsynsmyndigheterna inte är tillräckligt självständiga gentemot staten, har otillräckliga befogenheter och för liten handlingsfrihet. Därför uppmanade Europeiska rådet vid sitt möte den 8-9 mars 2007 kommissionen att utarbeta lagstiftningsförslag för ytterligare harmonisering av medlemsstaternas energitillsynsmyndigheters befogenheter och förstärkning av deras oberoende. Det bör vara möjligt för dessa nationella tillsynsmyndigheter att omfatta både el- och gassektorn.~~

↓ 2009/72/EG skäl 38

~~Harmonisering av de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter bör inbegripa befogenheter att erbjuda elföretagen incitament och befogenheter att fastställa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för dessa företag eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner. Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att begära in relevant information från elföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister.~~

↓ 2009/72/EG skäl 61

~~Tillsynsmyndigheterna bör också tillhandahålla information om marknaden så att kommissionen kan utöva sin roll som observatör och övervakare av den inre marknaden för el och dess utveckling på kort, medellång och lång sikt, inklusive aspekter som produktionskapacitet, olika källor för elproduktion, infrastruktur för överföring och distribution, tjänsternas kvalitet, gränsöverskridande handel, hantering av överbelastning, investeringar, grossist- och konsumentpriser, marknadens likviditet samt miljö- och effektivitetsförbättringar. Nationella tillsynsmyndigheter bör underrätta konkurrensmyndigheterna och kommissionen om de medlemsstater där priserna utgör ett hinder för konkurrensen och en väl fungerande marknad.~~

↓ 2009/72/EG skäl 42

~~Av rättvisa- och konkurrensskäl samt indirekt för att skapa arbetstillfällen bör industrin och handeln i hela gemenskapen, inbegripet små och medelstora företag, och alla unionsmedborgare som åtnjuter de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden också kunna åtnjuta en hög konsumentskyddsnivå, särskilt hushållskunder, och, när medlemsstater anser det lämpligt, bör småföretag också kunna komma i åtnjutande av garantier för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, särskilt med avseende på försörjningstrygghet och skäliga tariffer. Dessa kunder bör också ha rätt till valmöjligheter, rättvisa, representation och mekanismer för tvistlösning.~~

↓ 2009/72/EG skäl 45

~~Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och rimliga. För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa specifika åtgärder avseende betalning av elräkningar eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushållskunder och små företag.~~

↓ 2009/72/EG skäl 46

~~Respekt för kraven när det gäller allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensvivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven när det gäller allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter, om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.~~

↓ 2009/72/EG skäl 50

~~Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster, inklusive samhällsomfattande tjänster, och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla konsumenter, särskilt utsatta konsumenter, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet och rimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör återspegla den sannolika elförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av Europaparlamentets~~

~~och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster⁴¹ kommer i detta hänseende att kunna hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.~~

↓ 2009/72/EG skälen 64 och 65

~~De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter⁴².~~

~~Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna åstadkommas som behövs för att syftet med detta direktiv ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.~~

↓ 2009/72/EG skäl 66

~~I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁴³ uppmantras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så vitt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.~~

↓ 2009/72/EG skäl 25

~~En tryggad energiförsörjning är absolut nödvändig för den allmänna säkerheten och är därför till sin natur förknippad med en effektivt fungerande inre marknad för el och med en integration av medlemsstaternas separata elmarknader. Elförsörjningen till unionens medborgare kan enbart ske genom ett nät. Fungerande elmarknader, och framför allt de nät och andra tillgångar som är förknippade med elförsörjningen, har en avgörande betydelse för den allmänna säkerheten, ekonomins konkurrenskraft och för unionsmedborgarnas välfärd. Personer från tredjeländer bör därför endast tillåtas kontrollera ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem, om de uppfyller de krav på effektiv åtskillnad som tillämpas inom gemenskapen. Utan att det påverkar gemenskapens internationella åtaganden anser gemenskapen att sektorn för överföringssystem för el är mycket viktig för gemenskapen och att ytterligare skyddsåtgärder därför behövs när det gäller att upprätthålla en tryggad energiförsörjning till gemenskapen i syfte att förhindra hot mot den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten i gemenskapen och unionsmedborgarnas välfärd. En trygg energiförsörjning till gemenskapen kräver i synnerhet en bedömning av nätdriftens oberoende, nivån på gemenskapens och enskilda medlemsstaters beroende av energiförsörjning från~~

⁴¹ EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

⁴² EUT L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁴³ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

~~tredjeländer samt av hur både inhemsk och internationell handel och energiinvesteringar behandlas i ett visst tredjeland. Försörjningstryggheten bör därför bedömas mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall samt de rättigheter och skyldigheter som uppkommer enligt internationell rätt, särskilt de internationella avtalen mellan gemenskapen och det berörda tredjelandet. Kommissionen uppmanas att vid behov lägga fram rekommendationer för förhandlingar om relevanta avtal med tredjeländer beträffande trygg energiförsörjning till gemenskapen, eller att ta med de nödvändiga frågorna i andra förhandlingar med dessa tredjeländer.~~

↓ 2009/72/EG skäl 35

~~För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande balansmekanismer som avspeglar kostnaderna. När likviditetsnivån på elmarknaden väl är tillräckligt hög, bör detta uppnås genom att man inför sådana transparenta marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av el som krävs för att uppfylla kraven på balans. Så länge likviditetsnivån på marknaden inte är tillräckligt hög, bör de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta aktivt för att balanstarifferna ska vara icke-diskriminerande och avspegla kostnaderna. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av el och för att inte äventyra systemet. Systemansvariga för överföringssystem bör göra det lättare för slutförbrukare och sammanslutningar av slutförbrukare att medverka på reserv- och balansmarknader.~~

↓ 2009/72/EG skälen 39 och 40

~~Den inre marknaden för el har vissa brister när det gäller likviditet och transparens, vilket hindrar effektiv resursfördelning, riskhantering och etablering av nya företag på marknaden. Det finns ett behov av ökad konkurrens och försörjningstrygghet genom att anslutning av nya kraftverk till elnätet underlättas i samtliga medlemsstater, särskilt genom att nya marknadsaktörer uppmuntras. Förtroendet för marknaden, dess likviditet och antalet marknadsaktörer behöver öka, och därför måste tillsynen av företag verksamma på området för elförsörjning stärkas. Sådana krav bör inte påverka, och bör vara förenliga med, befintlig gemenskapslagstiftning beträffande finansmarknaderna. Tillsynsmyndigheterna för energisektorn och för finansmarknaden behöver samarbeta för att göra det möjligt för varandra att få en överblick över berörda marknader.~~

~~Innan kommissionen antar riktlinjer för kraven när det gäller bevarande av information, bör byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter⁴⁴, nedan kallad byrån, och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (EVTK), inrättad genom kommissionens beslut 2009/77/EG⁴⁵, samråda och råda kommissionen om innehållet i dessa riktlinjer. Byrån och EVTK bör också samarbeta för att ytterligare utreda och ge råd i frågan om huruvida transaktioner med avtal om leverans av el och elderivat bör omfattas av transparenskrav före eller efter handel och i så fall hur dessa krav bör utformas.~~

⁴⁴ EUT L 211, 14.8.2009, s. 1.

⁴⁵ EUT L 25, 29.1.2009, s. 18.

↓ 2009/72/EG skäl 44

~~Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan på el i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinfrastruktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil elförsörjning. Underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkningskapaciteten och decentraliserad elproduktion, är viktiga förutsättningar för att garantera en stabil elförsörjning.~~

↓ 2009/72/EG skäl 58

~~Medlemsstaterna bör inför inrättandet av en inre marknad för el främja integrationen av sina inhemska marknader och samarbetet mellan systemoperatörer på gemenskapsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen.~~

↓ 2009/72/EG artikel 1
(anpassad)
⇒ ny

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

~~SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE~~ OCH DEFINITIONER

Artikel 1

~~Syfte och tillämpningsområde~~

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution⇒ , lagring ⇨ och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att förbättra och ⇒ skapa verkligt integrerade, ⇨ integrera konkurrensutsatta⇒ , konsumentorienterade och flexibla ⇨ elmarknader i gemenskapen⊠ unionen ⊠. ⇒ Detta direktiv syftar till att säkerställa överkomliga energipriser för konsumenterna, en hög grad av försörjningstrygghet och en smidig övergång till ett koldioxidsnålt energisystem, med användning av fördelarna med en integrerad marknad⇨. Det innehåller ⇒ grundläggande ⇨regler för ⊠ den europeiska ⊠ elsektorns organisation och funktion, ⇒ särskilt regler om konsumentinflytande och konsumentskydd, ⇨öppet tillträde till ⇒ den integrerade ⇨ marknaden, ⇒ tredje parts tillträde till överförings- och distributionsinfrastruktur, åtskillnad och oberoende nationella tillsynsmyndigheter på energiområdet.⇨ kriterier och förfaranden som ska tillämpas för anbud, för beviljande av tillstånd och för driften av system. Det fastställer även krav på samhällsomfattande tjänster och elkonsumenters rättigheter och klargör konkurrenskraven.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *kund*: grossist eller slutförbrukare av el.

2. *grossist*: varje fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.

3. *slutförbrukare*: kund som köper el för eget bruk.

4. *hushållskund*: kund som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet.

5. *icke-hushållskund*: varje fysisk eller juridisk person, inklusive producenter ⇨ , industriella kunder samt företag – t.ex. små och medelstora företag – ⇐ och grossister, som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.

~~12. berättigad kund: kund som fritt kan välja elhandlare i den mening som avses i artikel 33.~~

↓ ny

6. *aktiv konsument*: en konsument eller en grupp av samarbetande konsumenter som förbrukar, lagrar eller säljer el som producerats på deras fastigheter, inbegripet genom sammanslutningar, eller som deltar i efterfrågefleksibilitet eller system för energieffektivitet, förutsatt att dessa verksamheter inte utgör deras huvudsakliga närings- eller yrkesverksamhet.

7. *lokalt energisamhälle*: en sammanslutning, ett kooperativ, ett partnerskap, en ideell förening eller annan juridisk person som de facto kontrolleras av lokala andelsägare eller medlemmar, som i allmänhet är värdedriven snarare än vinstdriven, som är verksam inom distribuerad produktion och som bedriver verksamheter motsvarande dem för en systemansvarig för distributionssystem, elhandlare eller sammanslutning på lokal nivå, inbegripet över gränserna.

↓ 2009/72/EG

18. *leverans eller handel*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.

29. *avtal om leverans av el*: ett avtal om leverans av el, men som inte inbegriper ett elderivat.

310. *elderivat*: ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG ~~av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument~~⁴⁶ och som avser el.

⁴⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument (EUT L 145, 30.4.2004, s. 1).

11. *elavtal med dynamiska priser*: ett avtal om leverans av el mellan en elhandlare och en slutförbrukare som återspeglar priset på spotmarknaden, inbegripet dagen före-marknaden med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.
12. *uppsägningsavgift*: alla typer av avgifter som en elhandlare eller en sammanslutning debiterar en kund till följd av uppsägning av ett avtal om leverans av el eller ett tjänsteavtal.
13. *avgift för byte av elhandlare*: alla typer av avgifter som en elhandlare eller en systemansvarig direkt eller indirekt debiterar en kund för att byta elhandlare, inklusive avgifter för att säga upp avtalet.
14. *sammanslutning*: en marknadsaktör som kombinerar flera kundbelastningar eller producerad el för försäljning, inköp eller auktionering på alla slags organiserade energimarknader.
15. *oberoende sammanslutning*: en sammanslutning som inte är ansluten till en elhandlare eller någon annan marknadsaktör.
16. *efterfrågefleksibilitet*: förändringar i belastningen i fråga om el från slutförbrukare, jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som ett svar på marknadssignaler, inbegripet tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutförbrukarens bud, enskilt eller genom aggregering, om att sälja efterfrågeminskning eller -ökning till ett visst pris på organiserade marknader enligt definitionen i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014⁴⁷.
17. *traditionell mätare*: en analog eller elektronisk mätare som inte både kan sända och ta emot uppgifter.
18. *system med smarta mätare*: ett elektroniskt system som kan mäta energiförbrukningen, tillhandahålla mer information än en traditionell mätare samt sända och ta emot uppgifter för informations-, övervaknings- och kontrolländamål genom att använda någon form av elektronisk kommunikation.
19. *driftskompatibilitet*: i samband med smarta mätare förmågan hos två eller flera energi- eller kommunikationsnät, -system, -anordningar, -tillämpningar eller -komponenter att samverka samt att utbyta och använda information för att utföra önskade funktioner.
20. *nära realtid*: i samband med smarta mätare den tid, vanligtvis i sekunder, som förflyter mellan insamling av uppgifter och automatisk behandling och vidarebefordran av dessa för användning eller informationsändamål.
21. *bästa tillgängliga teknik*: i samband med dataskydd och datasäkerhet i en miljö med smarta mätare, det effektivaste och mest avancerade stadium vid utvecklingen av verksamheter och tillhörande metoder som anger en given tekniks praktiska lämplighet och som är utformat för att förhindra eller minska de risker som rör integritet, personuppgifter och säkerhet, för att i princip ge förutsättningarna för att uppfylla unionens regelverk för dataskydd.

⁴⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 363, 18.12.2014, s. 121).

↓ 2009/72/EG ⇒ ny

522. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.

623. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings- till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

2024. ~~*styrning av: energieffektivitet /energiefterfrågan:*~~ ⇒ förhållandet mellan, å ena sidan, produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och, å andra sidan, mängden tillförd energi ⇔ ~~en övergripande eller integrerad metod som syftar till att påverka elförbrukningens omfattning och den tidpunkt vid vilken elen förbrukas för att därigenom minska förbrukningen av primärenergi och toppbelastningar genom att i stället för investeringar i ökad produktionskapacitet gynna investeringar i energieffektivitetsåtgärder eller andra åtgärder, såsom leveransavtal som kan avbrytas, om det sistnämnda alternativet är mest effektivt och ekonomiskt med hänsyn till de positiva effekterna för miljön och försörjningstrygghets- och distributionskostnadsaspekterna av lägre energiförbrukning.~~

3025. ⇒ *energi från* ⇔ *förnybara energikällor*: ⇒ energi från ⇔ förnybara icke-fossila energikällor ⇒, särskilt ⇔ ~~(vindkraft, solenergi ⇒ (termisk och fotovoltaisk solenergi) ⇔, jordvärme, ⇒ omgivningsvärme, vattenkraft, tidvattenenergi, havsenergi, vågenergi och förnybara bränslen: biodrivmedel, flytande biobränslen, biogas, fasta biobränslen och brännbart avfall av förnybart ursprung ⇔, ~~våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avlopprensingsanläggningar och biogaser).~~~~

3126. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionssystem.

↓ ny

27. *laddningsstation*: ett gränssnitt där ett elfordon i taget kan laddas eller där ett batteri på ett elfordon i taget kan bytas ut.

↓ 2009/72/EG ⇒ ny

328. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans.

429. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings- till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.

~~1830.~~ *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett överförings- eller distributionssystem.

~~131.~~ *produktion*: framställning av el.

~~232.~~ *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el.

~~1333.~~ *sammanlänkning*: ⇒ en överföringsledning som korsar eller överbryggar en elområdesgräns mellan medlemsstater eller, vid gränsen för EU:s behörighet, mellan medlemsstater och tredjeländer ⇐ ~~utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.~~

~~1434.~~ *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningar.

~~1535.~~ *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en elproducent och en elhandlare så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder.

~~25. långtidsplanering: planering av investeringsbehovet i fråga om produktions-, överförings- och distributionskapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på el i systemet och för att säkra leveranserna till kunderna.~~

~~2636.~~ *litet enskilt system*: varje system med en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.

~~27. enskilt mikrosystem: varje system med en förbrukning på mindre än 500 GWh under 1996 och där det inte finns någon koppling till andra system.~~

~~16. ekonomisk rangordning: rangordning av källor som tillhandahåller eller leveranser enligt ekonomiska kriterier.~~

~~1737.~~ *stödtjänst*: varje tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem ⇒ ; detta inbegriper balansering och ej frekvensrelaterade stödtjänster men inte hantering av överbelastning ⇐.

↓ ny

38. *ej frekvensrelaterad stödtjänst*: en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet och förmåga till dödnätsstart.

39. *regionalt operativt centrum*: det regionala operativa centrum som definieras i artikel 32 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2].

↓ 2009/72/EG

~~2040.~~ *integrerat elföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag.

~~2141.~~ *vertikalt integrerat företag*: ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person(er) direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el.

~~2242. anknutet företag: ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 2.12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU⁴⁸ 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g [13] i fördraget om sammanställd redovisning [14], och/eller ett intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller ett företag som tillhör samma aktieägare.~~

~~2343. horisontellt integrerat företag: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans av el samt en annan verksamhet utan anknytning till el.~~

~~3444. kontroll: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom~~

- ~~(a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,~~
- ~~(b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.~~

~~3545. elföretag: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter.~~

~~24. anbudsförfarande: förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom leveranser från ny eller befintlig produktionskapacitet.~~

~~2846. tillförlitlighet: både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.~~

↓ ny

47. *energilagring*: i elsystemet en fördröjning av en producerad elmängd till användningstillfället, antingen som slutlig energi eller omvandlad till en annan energibärare.

⁴⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Konkurrenskraftig, konsumentinriktad, flexibel och icke-diskriminerande elmarknad

1. Medlemsstaterna ska se till att deras nationella lagstiftning inte i onödan hindrar gränsöverskridande flöden av el, konsumentdeltagande genom bl.a. efterfrågefleksibilitet, investeringar i flexibel energiproduktion, energilagring och utbyggnad av elektromobilitet eller nya sammanlänknings- och utbudet.
 2. Medlemsstaterna ska se till att det inte finns några otillbörliga hinder för marknadsinträde och marknadsutträde för elproducenter och elhandlare.
-

Artikel ~~43~~

⇒ Fritt val av elhandlare ⇐

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

- ~~1. Medlemsstaterna ska se till att följande kunder är berättigade:~~ ⇒ alla konsumenter har möjlighet att köpa el från en elhandlare som de själva valt. ⇐
 - ~~a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 19.1–19.3 i direktiv 96/92/EG. Medlemsstaterna ska senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.~~
 - ~~b) Från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.~~
 - ~~c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.~~
- ~~2. För att undvika bristande jämvikt när elmarknaderna öppnas~~
 - ~~a) får avtal om leverans av el med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden anses berättigad i båda de berörda systemen, och~~
 - ~~b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden är berättigad endast i det ena av de båda systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av den medlemsstat där den berättigade kunden är belägen.~~

Artikel 5

Marknadsbaserade leveranspriser

1. Elhandlarna ska ha rätt att själva fastställa priset på den el som de levererar till kunderna. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa effektiv konkurrens mellan elhandlarna.
2. Medlemsstaterna ska garantera ett riktat skydd för energifattiga och utsatta kunder på andra sätt än genom offentliga ingripanden i prissättningen på el.
3. Genom undantag från punkterna 1 och 2 får medlemsstater som tillämpar offentliga ingripanden i prissättningen på el för energifattiga eller utsatta hushållskunder den [Publikationsbyrå: infoga datumet för detta direktivs ikraftträdande] fortsätta med detta fram till den [Publikationsbyrå: infoga det datum som infaller fem år efter detta direktivs ikraftträdande]. Sådana offentliga ingripanden ska vara av allmänt ekonomiskt intresse, vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera lika tillträde för unionens elföretag till kunderna. Ingripandena får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppfylla det allmänna ekonomiska intresset i fråga, och de ska vara begränsade i tid och proportionella i fråga om förmånstagarna.
4. Efter den [Publikationsbyrå: infoga det datum som infaller fem år efter detta direktivs ikraftträdande] får medlemsstaterna fortfarande göra offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el för utsatta hushåll om detta är absolut nödvändigt av synnerligen brådskande skäl. Sådana ingripanden ska uppfylla de villkor som anges i punkt 3.

Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla de åtgärder som vidtagits i enlighet med första stycket inom en månad från den dag då de antogs, och de får tillämpa dem omedelbart. Anmälan ska åtföljas av en förklaring till varför andra instrument inte räckte till för att hantera situationen och hur förmånstagarna och åtgärdens löptid fastställts. Anmälan ska anses vara fullständig om kommissionen inom två månader från det att den mottagit anmälan eller mottagit infordrade kompletterande upplysningar inte begär ytterligare upplysningar.

Kommissionen får fatta ett beslut om att uppmana de nationella myndigheterna att ändra eller dra tillbaka åtgärderna inom två månader från mottagandet av en fullständig anmälan, om den anser att kraven i första stycket inte är uppfyllda. Tidsfristen för beslutet kan förlängas om såväl kommissionen som den berörda medlemsstaten samtycker till det.

Ett offentligt ingripande som tillämpas i enlighet med denna punkt ska anses vara giltigt så länge som kommissionen inte har fattat något beslut om att uppmana de nationella myndigheterna att ändra eller dra tillbaka åtgärden.

Artikel ~~632~~
Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder samt tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel ~~59~~ ~~37~~ samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.
2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Vederbörligen motiverade skäl, som särskilt tar hänsyn till artikel ~~3~~ ~~9~~ och som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier, ~~måste~~ ska anges för en sådan vägran. ⇒ Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, ⇐ ~~Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna~~ ska se till att dessa kriterier tillämpas konsekvent och att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, ska tillsynsmyndigheterna också se till att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att förstärka nätet. ⇒ Denna information ska alltid tillhandahållas om tillträde till laddningsstationer nekats. ⇐ Den part som begär sådan information får åläggas en rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.

Artikel ~~734~~
Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för
 - (a) alla elproducenter och elhandlare som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder genom en direktledning, ~~och~~
 - (b) alla berättigade kunder inom deras territorium att få leveranser via en direktledning från ett producentföretag och en elhandlare.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva och icke-diskriminerande.
3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 ska inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel ~~6~~ ~~32~~.
4. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel ~~632~~, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel ~~60~~ ~~37~~ har inletts.

5. Medlemsstaterna får vägra att meddela tillstånd till en direktledning om ett sådant tillstånd skulle ~~strida mot~~ ☒ försvåra ☒ ☒ tillämpningen av ☒ bestämmelserna ☒ om skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster enligt ☒ i artikel 9 ~~3~~. Vederbörligen motiverade skäl ska anges för en sådan vägran.

Artikel 87

Tillståndsförfarande för ny kapacitet

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet ska medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Vid fastställandet av lämpliga kriterier ska medlemsstaterna ta hänsyn till
 - (a) säkerhet och tillförlitlighet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning,
 - (b) skydd av folkhälsa och allmän säkerhet,
 - (c) miljöskydd,
 - (d) markanvändning och lokalisering,
 - (e) användningen av allmän mark,
 - (f) energieffektivitet,
 - (g) typ av primärkällor,
 - (h) sökandens specifika egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
 - (i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 9 ~~3~~,
 - (j) produktionskapacitetens bidrag till uppnåendet av ~~gemenskapens~~ ☒ unionens ☒ övergripande mål om att åtminstone 20 % av ~~gemenskapens~~ ☒ unionens ☒ slutliga energianvändning (brutto) år 2020 ska komma från förnybara energikällor, i enlighet med artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor⁴⁹, och
 - (k) ~~de~~ produktionskapacitetens bidrag till utsläppsminskning.
3. Medlemsstaterna ska se till att det finns särskilda tillståndsförfaranden för liten decentraliserad produktion och/eller distribuerad produktion, som tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.

Medlemsstaterna får fastställa riktlinjer för detta särskilda tillståndsförfarande. De nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga nationella myndigheter, även planeringsmyndigheter, ska se över dessa riktlinjer och får rekommendera ändringar.

Om medlemsstaterna har fastställt särskilda förfaranden för beviljande av markanvändning för stora nya infrastrukturprojekt som avser produktionskapacitet, ska medlemsstaterna vid behov se till att dessa förfaranden omfattar anläggandet av ny produktionskapacitet och att de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och inom en lämplig tidsram.

⁴⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16).

4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd ska offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås ska den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Dessa skäl ska vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen motiverade. Den sökande ska ha möjlighet att överklaga.

↓ ny

Artikel 9

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster

↓ 2009/72/EG artikel 3.1

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

↓ 2009/72/EG artikel 3.2
(anpassad)
⇒ ny

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel ~~96~~ ☒ 106 ☒ i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet i leveranserna, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa åligganden ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒ kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. ~~När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål och mål för energi från förnybara energikällor som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn ska tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.~~ ⇒ Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som gäller fastställandet av priser för elleveranser ska uppfylla kraven i artikel 5. ⇐

↓ 2009/72/EG artikel 3.6
(anpassad)

3. ~~Om~~ Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i ~~punkterna~~

~~2 och 3~~ ☒ punkt 2 eller för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster enligt artikel 27 ☒, ska detta ske på ett icke-diskriminerande och transparent sätt.

↓ 2009/72/EG artikel 3.15

4. ~~15.~~ Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelseerna att tillhandahålla samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.
-

↓ 2009/72/EG artikel 3.14
(anpassad)

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artiklarna ~~6, 7 och 8 7, 8, 32 och/eller 34~~, i den utsträckning som tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot ☒ unionens ☒ ~~gemenskapens~~ intressen. ~~Gemenskapens~~ ☒ Unionens ☒ intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel ~~86~~ ☒ 106 ☒ i fördraget.
-

↓ 2009/72/EG

~~KAPITEL III~~

~~PRODUKTION~~

↓ 2009/72/EG

~~Artikel 8~~

~~Anbudsförfarande för ny kapacitet~~

- ~~1. För att trygga försörjningen ska medlemsstaterna se till att det genom ett anbudsförfarande eller ett annat förfarande som är likvärdigt i fråga om transparens och icke-diskriminering, grundat på offentliggjorda kriterier, finns möjlighet att erbjuda ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Dessa förfaranden får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan inte är tillräckliga för att säkerställa försörjningstryggheten.~~

- ~~2. Medlemsstaterna får för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Ett sådant anbudsförfarande får gälla ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Ett anbudsförfarande får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas inte är tillräckliga för att uppnå dessa mål.~~
- ~~3. Närmare uppgifter om ett anbudsförfarande avseende produktionskapacitet och åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning senast sex månader före den sista dagen för inlämnande av anbud.~~
- ~~Anbudsspecifikationerna ska göras tillgängliga i tillräckligt god tid för att alla intresserade företag som är etablerade på en medlemsstats territorium ska kunna lämna in anbud.~~
- ~~I syfte att säkerställa transparens och icke-diskriminering ska anbudsspecifikationerna innehålla en detaljerad beskrivning av kontraktsspecifikationerna och det förfarande som ska följas av alla anbudsgivare samt en uttömmande förteckning över de kriterier som ska styra urvalet av anbudsgivare och tilldelningen av kontrakt, inklusive stimulansåtgärder som omfattas av anbudsförfarandet, t.ex. subventioner. Dessa specifikationer får också avse de områden som anges i artikel 7.2.~~
- ~~4. I anbudsinfordringar avseende erforderlig produktionskapacitet ska hänsyn också tas till anbud om elleveranser med långtidsgarantier från befintliga produktionsanläggningar, under förutsättning att tilläggskrav kan tillgodoses på detta sätt.~~
- ~~5. Medlemsstaterna ska utse en myndighet, ett offentligt organ eller ett enskilt organ vars verksamhet inte omfattar elproduktion, elöverföring, eldistribution eller elleveranser och som kan vara en tillsynsmyndighet enligt artikel 35.1, att ansvara för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet i punkterna 1–4 i den här artikeln. Om den systemansvarige för överföringssystemet är helt oberoende av annan verksamhet utan ägarsamband med överföringssystemet, får den systemansvarige utses till det organ som ansvarar för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet. Denna myndighet eller detta organ ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i anbuderna behandlas konfidentiellt.~~

↓ ny

KAPITEL III

KONSUMENTINFLYTANDE OCH KONSUMENTSKYDD

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel 102

⊗ Grundläggande avtalsenliga rättigheter ⊗

1. ~~4. Medlemsstaterna ska se till att alla kunder har rätt att få sin elförsörjning tillhandahållen av en elhandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat elhandlaren är registrerad i, så länge elhandlaren följer gällande regler för handel och balans. Med avseende på detta ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.~~

~~5. Medlemsstaterna ska säkerställa~~

- ~~(a) att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta elhandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och~~
- ~~(b) att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter.~~

~~Medlemsstaterna ska se till att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i leden a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång.~~

↓ 2009/72/EG (anpassad) ⇒ ny	bilaga	I.1
------------------------------------	--------	-----

2. ~~1. Om inte annat följer av unionsreglerna gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal (1) ⇒ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU⁵⁰ ⇐ och rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (2)⁽⁵¹⁾, ska ⇒ medlemsstaterna ⇐ de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:~~

- (a) Rätt till ett avtal med sin elhandlare, i vilket följande anges:
- Elhandlarens namn och adress.
 - De tjänster som tillhandahålls, kvalitet på de tjänster som erbjuds och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.
 - De underhållstjänster som tillhandahålls.
 - På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.
 - Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp ~~samt huruvida det ska vara tillåtet att frånträda ett avtal utan kostnad.~~
 - Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.
 - Hur det tvistlösningsförfarande som avses i artikel 26 ~~led f~~ inleds.
 - Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på fakturan eller på elföretagets webbplats.

Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en

⁵⁰ EUT L 304, 22.11.2011, s. 64.

⁵¹ EUT L 95, 21.4.1993, s. 29.

mellanhand ska de upplysningar som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

- (b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Elhandlarna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje ~~avgiftshöjning~~ ⇒ anpassning av leveranspriserna, liksom skälen och villkoren för detta och anpassningens omfattning ⇐, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod ~~efter det att höjningen trätt i kraft~~ ⇒ innan anpassningen trätt i kraft ⇐. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya ~~villkor~~ ⇒ avtalsvillkor eller anpassningar av leveranspriserna ⇐ som elhandlaren meddelat.
- (c) Transparent information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.
- (d) Brett val av betalningssätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan olika kunder. ~~Eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika elförbrukningen. Alla skillnader i ⇒ avgifter som kan hänföras till betalningssätt ska motsvara elhandlarens faktiska kostnader ⇐ villkor och bestämmelser ska motsvara elhandlarens kostnader för de olika betalningssystemen.~~
- (e) ⇒ Systemen för förskottsbetalningar ska inte leda till orimliga nackdelar i förhållande till det genomsnittliga marknadspriset. ⇐
- (f) De allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta. De ⇒ allmänna villkoren ⇐ ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, till exempel att avtalen är onödigt omfattande. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.
- ~~e) Möjlighet att byta elhandlare utan kostnad.~~
- (g) ~~f) Tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Alla kunder ska framför allt ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin elhandlares sida. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol ska göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist, helst inom tre månader, och när det är befogat ska de innefatta ett system för återbetalning och/eller ersättning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG av den 30 mars 1998 om principer som ska tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol[3].~~ ⇒ Kunderna ska ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från elhandlarens sida. Elhandlare ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt. ⇐
- (h) Information om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster om de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 27 3(3).
- ~~h) Tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge registrerade leveransföretag tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett~~

~~förfarande för elhandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader får åläggas konsumenten för denna tjänst.~~

~~i) Klar och tydlig information om den faktiska elförbrukningen och faktiska elkostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen elförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningstrustning och elprodukten i fråga. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärds kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader får åläggas konsumenten för denna tjänst.~~

- (i) ⇨ Tillräcklig information om alternativ till bortkoppling i tillräckligt god tid före den planerade bortkopplingen. Dessa alternativ kan gälla möjligheter till stöd för att undvika bortkoppling, alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering eller anstånd med bortkoppling, och de bör inte medföra någon extra kostnad för kunderna. ⇐
- (j) ~~i)~~ Slutavräkning efter varje byte av elhandlare senast sex veckor efter det att bytet skett.

↓ ny

Artikel 11

Rätt till elavtal med dynamiska priser

1. Medlemsstaterna ska se till att alla slutförbrukare på begäran har rätt att få ett elavtal med dynamiska priser med sin elhandlare.
2. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna får fullständig information från elhandlarna om möjligheterna och riskerna med sådana elavtal med dynamiska priser.
3. Medlemsstaterna ska, via sina respektive tillsynsmyndigheter, övervaka och årligen rapportera, under minst tio år från det att sådana avtal finns tillgängliga, om de viktigaste aspekterna i utvecklingen av sådana avtal, inklusive marknadserbjudanden, inverkan på konsumenternas fakturer, särskilt nivån på prisvolatiliteten, och konsumenternas känslighet för graden av ekonomisk risk.

Artikel 12

Rätt att byta elhandlare och regler om avgifter i samband med byte

1. Medlemsstaterna ska se till att en kund som önskar byta elhandlare har rätt att göra detta inom tre veckor, förutsatt att avtalsvillkoren följs.
2. Medlemsstaterna ska se till att kunderna inte debiteras några avgifter i samband med byte.
3. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna besluta att tillåta att elhandlare tar ut uppsägningsavgifter för kunder som säger upp leveransavtal med fast löptid före förfallodagen. Sådana avgifter får endast tas ut om kunderna får en påvisbar fördel genom dessa avtal. Dessutom får sådana avgifter inte överstiga elhandlaren direkta ekonomiska förluster till följd av att kunden säger upp avtalet, inbegripet kostnaden

för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan tillhandahållits kunden som en del av avtalet.

4. Medlemsstaterna ska se till att rätten att byta elhandlare beviljas kunderna på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång.

Artikel 13

Avtal med en sammanslutning

1. Medlemsstaterna ska se till att om en slutförbrukare önskar sluta avtal med en sammanslutning ska detta arrangemang inte behöva godkännas av slutförbrukarens elhandlare.
2. Medlemsstaterna ska se till att en slutförbrukare som önskar säga upp avtalet med en sammanslutning har rätt att göra detta inom tre veckor, förutsatt att avtalsvillkoren följs.
3. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukare som säger upp ett avtal med fast löptid med en sammanslutning innan avtalet löpt ut inte åläggs att betala uppsägningsavgifter som överstiger den direkta ekonomiska förlusten för sammanslutningen, inbegripet kostnaden för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan tillhandahållits slutförbrukaren som en del av avtalet.
4. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna har rätt att erhålla alla relevanta uppgifter om efterfrågefleksibilitet eller levererad och såld el minst en gång per år.
5. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna beviljas de rättigheter som avses i punkterna 1, 2, 3 och 4 på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång.

Artikel 14

Jämförelseverktyg

1. Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna har kostnadsfri tillgång till minst ett verktyg som jämför erbjudandena från olika elhandlare och som uppfyller certifieringskriterierna i bilaga I. Jämförelseverktygen kan drivas av vilken typ av enhet som helst, inbegripet privata företag och offentliga myndigheter eller organ. Konsumenterna ska informeras om att sådana verktyg finns tillgängliga.
2. Medlemsstaterna ska utse en oberoende myndighet som ansvarar för att certifiera jämförelseverktyg och säkerställa att certifierade jämförelseverktyg fortsätter att uppfylla kriterierna i bilaga I.
3. Medlemsstaterna får kräva att de jämförelseverktyg som avses i punkt 1 inkluderar jämförelsefaktorer som gäller den typ av tjänster som elhandlarna erbjuder.
4. Det ska vara möjligt att ansöka om certifiering enligt denna artikel, på frivillig och icke-diskriminerande grund, för alla verktyg som jämför erbjudanden från olika elhandlare.

Artikel 15
Aktiva kunder

1. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna
 - (a) har rätt att producera, lagra, förbruka och sälja egenproducerad el på alla organiserade marknader, antingen individuellt eller genom sammanslutningar, utan oproportionellt betungande förfaranden eller avgifter som inte är kostnadsbaserade,
 - (b) omfattas av kostnadsbaserade, transparenta och icke-diskriminerande nätavgifter som redovisas separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet, i enlighet med artikel 59.8.
2. Den energianläggning som krävs för den aktiva kundens verksamhet kan förvaltas av en tredje part när det gäller installation och drift, inbegripet mätning och underhåll.

Artikel 16
Lokala energisamhällen

1. Medlemsstaterna ska se till att lokala energisamhällen
 - (a) har rätt att äga, inrätta eller hyra gemensamma nät och att självständigt förvalta dem,
 - (b) får tillgång till alla organiserade marknader, antingen direkt eller genom sammanslutningar eller elhandlare på ett icke-diskriminerande sätt,
 - (c) får en icke-diskriminerande behandling när det gäller sin verksamhet och sina rättigheter och skyldigheter som slutförbrukare, producenter, systemansvariga för distributionssystem eller sammanslutningar,
 - (d) omfattas av rättvisa, proportionella och transparenta förfaranden och kostnadsbaserade avgifter.
2. Medlemsstaterna ska tillhandahålla ett regelverk som säkerställer att
 - (a) deltagandet i de lokala energisamhällena är frivilligt,
 - (b) delägare och medlemmar i lokala energisamhällen inte förlorar sina rättigheter som hushållskunder eller aktiva kunder,
 - (c) delägare och medlemmar har rätt att lämna ett lokalt energisamhälle; i sådana fall ska artikel 12 tillämpas,
 - (d) artikel 8.3 tillämpas på produktionskapacitet som installerats av lokala energisamhällen så länge som kapaciteten kan anses vara liten och decentraliserad eller distribuerad,
 - (e) bestämmelserna i kapitel IV tillämpas på lokala energisamhällen som utför uppgifter motsvarande dem för en systemansvarig för distributionssystem,
 - (f) lokala energisamhällen i tillämpliga fall får ingå avtal med den systemansvarige för det distributionssystem som deras nät är anslutet till beträffande driften av det lokala energisamhällets nät,
 - (g) i tillämpliga fall, systemanvändare som inte är delägare eller medlemmar i det lokala energisamhället och som är anslutna till ett distributionsnät som drivs av det lokala energisamhället omfattas av skäliga och kostnadsbaserade nätavgifter. Om sådana systemanvändare och de lokala energisamhällena inte kan nå en överenskommelse

om nätavgifterna får båda parterna begära att tillsynsmyndigheten fastställer nivån på nätavgifterna i ett särskilt beslut,

- (h) de lokala energisamhällena i förekommande fall omfattas av lämpliga nätavgifter vid anslutningspunkterna mellan det gemensamma nätet och distributionsnätet utanför energisamhället. Sådana nätavgifter ska redovisas separat för den el som matas in i distributionsnätet respektive den el som förbrukas från distributionsnätet utanför det lokala energisamhället, i enlighet med artikel 59.8.

Artikel 17

Efterfrågefleksibilitet

1. Medlemsstaterna ska se till att de nationella tillsynsmyndigheterna uppmuntrar slutförbrukarna, inklusive sådana som erbjuder efterfrågefleksibilitet genom sammanslutningar, att tillsammans med producenterna delta på alla organiserade marknader på ett icke-diskriminerande sätt.
2. Medlemsstaterna ska se till att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem vid upphandling av stödtjänster behandlar leverantörer av efterfrågefleksibilitet, inbegripet oberoende sammanslutningar, på ett icke-diskriminerande sätt och på grundval av deras tekniska kapacitet.
3. Medlemsstaterna ska se till att deras regelverk uppmuntrar deltagande av sammanslutningar på slutkundsmarknaden och att det innehåller minst följande element:
 - (a) Rätten för varje sammanslutning att komma in på marknaden utan medgivande från andra marknadsaktörer.
 - (b) Transparenta regler som tydligt fastställer roller och ansvarsområden för alla marknadsaktörer.
 - (c) Transparenta regler och förfaranden som avser utbyte av uppgifter mellan marknadsaktörer och som säkerställer enkel tillgång till uppgifter på lika och icke-diskriminerande villkor och samtidigt till fulla skyddade kommersiella uppgifter.
 - (d) Sammanslutningar ska inte vara skyldiga att betala ersättning till elhandlare eller producenter.
 - (e) Ett system för konfliktlösning mellan marknadsaktörer.
4. För att säkerställa att balanskostnader och balansfördelar som uppkommit genom sammanslutningar fördelas rättvist mellan marknadsaktörerna får medlemsstaterna undantagsvis tillåta utbetalning av ersättning mellan sammanslutningar och parter som ansvarar för balansering. Sådana ersättningar ska begränsas till situationer där en marknadsaktör orsakar obalanser för en annan marknadsaktör vilka medför ekonomiska kostnader.

Sådana ersättningar i undantagsfall ska godkännas av de nationella tillsynsmyndigheterna och övervakas av byrån.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa tillgång till och främja deltagande av efterfrågefleksibilitet, inbegripet genom oberoende sammanslutningar på alla organiserade marknader. Medlemsstaterna ska se till att de nationella tillsynsmyndigheterna eller, om den nationella lagstiftningen så kräver, de systemansvariga för överföringssystem och de systemansvariga för

distributionssystem i nära samarbete med tjänsteleverantörer på efterfrågesidan och slutförbrukare fastställer tekniska krav för efterfrågefleksibilitetens deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa marknader och kapaciteten för efterfrågefleksibilitet. Sådana specifikationer ska inkludera deltagande av sammanslutningar.

Artikel 18

Fakturerings- och faktureringsinformation

1. Medlemsstaterna ska se till att fakturor uppfyller minimikraven för fakturerings- och faktureringsinformation enligt bilaga II. De uppgifter som anges på fakturorna ska vara korrekta, tydliga och koncisa, och de ska presenteras på ett sätt som underlättar konsumenternas jämförelser.
2. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna får alla sina fakturor och all faktureringsinformation om elanvändning utan kostnad och att fakturorna är tydliga, korrekta och lätta att förstå.
3. Fakturerings- ska baseras på faktisk förbrukning och göras minst en gång per år. Om slutförbrukaren så begär eller om denne valt att få e-faktura ska faktureringsinformation göras tillgänglig minst en gång per kvartal, i annat fall två gånger per år.

Denna skyldighet kan fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning, där slutförbrukaren meddelar elhandlaren de värden som avlästs från mätaren. Fakturerings- får inte baseras på uppskattad förbrukning eller en schablonavgift, utom i fall där slutförbrukaren inte har tillhandahållit någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.
4. När slutförbrukarna har mätare som möjliggör fjärravläsning av den systemansvarige ska korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk förbrukning tillhandahållas minst en gång i månaden.
5. Om information beträffande fakturerings- för el och historisk förbrukning finns tillgänglig ska medlemsstaterna kräva att denna, på begäran av slutförbrukaren, görs tillgänglig för en elhandlare eller tjänsteleverantör som förbrukaren utsett i enlighet med punkt 3 i bilaga II.
6. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura och att de på begäran får en tydlig och begriplig förklaring av hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturorna inte är grundade på faktisk förbrukning.
7. Medlemsstaterna får föreskriva att informationen i dessa fakturor, på slutförbrukarens begäran, inte ska anses utgöra en betalningsbegäran. I sådana fall ska medlemsstaterna se till att elhandlarna erbjuder flexibla arrangemang för betalning.
8. Medlemsstaterna ska kräva att slutförbrukarna på begäran får information om och uppskattningar av elkostnader, och detta ska tillhandahållas inom rimlig tid och i lättbegriplig form.

↓ 2009/72/EG artikel 3.10 (anpassad)

~~10. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning samt miljöskydd, vilket vid behov ska inkludera åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och metoder för att bekämpa klimatförändringar samt försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastuktur, inbegripet sammanlänkningskapacitet.~~

↓ 2009/72/EG (anpassad) ⇒ ny

Artikel 319

☒ Smarta mätarsystem ☒

- ~~11.~~ För att främja energieffektiviteten ⇒ och öka konsumenternas inflytande ⇐ ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att elföretagen ⇒ och sammanslutningarna ⇐ optimerar elförbrukningen, ~~till exempel~~ bland annat genom att tillhandahålla energiförvaltning, utveckla innovativa former för prissättning eller införa system med ⇒ driftskompatibla ⇐ smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.
-

↓ ny

- Medlemsstaterna ska se till att det på deras territorier införs system med smarta mätare som hjälper kunderna att aktivt medverka på elmarknaden. Detta införande kan bli föremål för en kostnads-nyttoanalys som ska genomföras i enlighet med principerna i bilaga III.
- Medlemsstater som inför system med smarta mätare på sina territorier ska anta och offentliggöra funktionella och tekniska minimikrav för systemen i enlighet med bestämmelserna i artikel 20 och bilaga III. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa system med smarta mätare är driftskompatibla och att de kan anslutas till förvaltningsplattformar för konsumentenergi. I samband med detta ska medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till relevanta tillgängliga standarder, inbegripet standarder som möjliggör driftskompatibilitet, bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en inre marknad för el.
- Medlemsstater som inför smarta mätare ska på ett transparent och icke-diskriminerande sätt se till att slutförbrukarna bidrar till kostnaderna för införandet. Medlemsstaterna ska regelbundet övervaka införandet på sina territorier för att se hur kostnader och fördelar utvecklas för hela värdekedjan, inklusive de nettofördelar som kommer konsumenterna till del.
- När bedömningen av införandet av smarta mätare utfaller negativt till följd av den kostnads-nyttoanalys som avses i punkt 2, ska medlemsstaterna se till att denna bedömning regelbundet revideras till följd av förändringar av de bakomliggande

antagandena samt den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen. Medlemsstaterna ska meddela den ansvariga kommissionsavdelningen resultaten av sina uppdaterade ekonomiska bedömningar så snart de är tillgängliga.

↓ ny

Artikel 20

Funktioner hos smarta mätare

Om bedömningen av smarta mätare utfaller positivt som ett resultat av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 19.2, eller om sådana mätare införs systematiskt, ska medlemsstaterna införa system med smarta mätare i enlighet med europeiska standarder, bestämmelserna i bilaga III och följande principer:

- (a) Mätsystemen ska korrekt mäta den faktiska elförbrukningen och ge slutförbrukarna information om den faktiska användningstiden. Informationen ska göras lätt tillgänglig och visualiseras för slutförbrukarna utan extra kostnad och i nära realtid, för att stödja automatiska program för energieffektivitet, efterfrågestyrning och andra tjänster.
- (b) Säkerheten hos systemen med smarta mätare och för datakommunikationen ska säkerställas i enlighet med relevant unionslagstiftning, med vederbörligt beaktande av bästa tillgängliga teknik för att säkerställa högsta möjliga nivå av it-skydd.
- (c) Integritet och dataskydd för slutförbrukarna ska säkerställas i enlighet med unionens lagstiftning om data- och integritetsskydd.
- (d) Mätaroperatörerna ska säkerställa att mätaren eller mätarna hos aktiva kunder som är egenproducenter av el kan redovisa den el som tillförs nätet från de aktiva kundernas fastigheter.
- (e) Om slutförbrukarna så begär ska mätuppgifter om deras inmatningar och uttag av el göras tillgängliga för dem, via ett lokalt standardiserat kommunikationsgränssnitt och/eller fjärråtkomst, eller för tredje parter som agerar på slutförbrukarnas vägnar, i ett lättbegripligt format i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 24, och på ett sätt som ger slutförbrukarna möjlighet att jämföra avtal på likartade grunder.
- (f) Slutförbrukarna ska få lämplig rådgivning och information i samband med installationen av smarta mätare, särskilt beträffande mätarnas fulla potential i fråga om avläsningsmöjligheter och övervakning av energianvändningen, och beträffande insamling och behandling av personuppgifter i enlighet med unionens lagstiftning om dataskydd.
- (g) System med smarta mätare ska göra det möjligt för slutförbrukarna att mätas och avräknas med samma tidsupplösning som obalansperioden på den nationella marknaden.

Artikel 21 **Rätt till smarta mätare**

1. Om bedömningen av smarta mätare utfaller negativt som ett resultat av den kostnads-nyttanalys som avses i artikel 19.2 och om sådana mätare inte införs systematiskt ska medlemsstaterna se till att alla slutförbrukare, på begäran och enligt rättvisa och rimliga villkor, har rätt till installation eller, i förekommande fall, uppgradering av en smart mätare som uppfyller följande krav:
 - (a) När det är tekniskt möjligt ska mätaren vara försedd med de funktioner som avses i artikel 20 eller med en minimiuppsättning av funktioner som ska fastställas och offentliggöras av medlemsstaterna på nationell nivå och i enlighet med bestämmelserna i bilaga III.
 - (b) Mätaren ska vara driftskompatibelt och mätinfrastrukturen ska kunna anslutas på lämpligt sätt till konsumenternas energistyrningssystem i nära realtid.
2. När en kund begärt en smart mätare i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten
 - (a) se till att erbjudandet till den slutförbrukare som begärt installation av en smart mätare uttryckligen anger och tydligt beskriver
 - (i) de funktioner och den driftskompatibilitet som kan stödjas av den smarta mätaren och de tjänster som kan tillhandahållas, liksom de fördelar som det är realistiskt att uppnå genom innehavet av den smarta mätaren vid den givna tidpunkten,
 - (ii) eventuella kostnader som ska bäras av slutförbrukaren,
 - (b) se till att mätaren installeras inom rimlig tid och senast tre månader efter kundens begäran,
 - (c) regelbundet, och minst vartannat år, granska och offentliggöra kostnaderna och följa deras utveckling som ett resultat av den tekniska utvecklingen och eventuella uppgraderingar av mätsystemet.

Artikel 22 **Traditionella mätare**

1. I fall där slutförbrukarna inte har smarta mätare ska medlemsstaterna se till att de förses med individuella mätare av traditionell typ som korrekt mäter deras faktiska förbrukning.
2. Medlemsstaterna ska se till att slutförbrukarna lätt kan läsa sina traditionella mätare, antingen direkt eller indirekt via ett webbgränssnitt eller via något annat lämpligt gränssnitt.

Artikel 23

Hantering av uppgifter

1. Vid fastställandet av regler om hantering och utbyte av uppgifter ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna ange vilka berättigade parter som kan få tillgång till uppgifter om slutförbrukaren, med dennes uttryckliga medgivande, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁵². Vid tillämpningen av detta direktiv ska uppgifter inbegripa mät- och förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs för att en kund ska kunna byta leverantör. Berättigade parter ska inbegripa åtminstone kunder, elhandlare, systemansvariga för överförings- och distributionssystem, sammanslutningar, energitjänsteföretag och andra parter som tillhandahåller energi eller andra tjänster till kunderna.
2. Medlemsstaterna ska organisera hanteringen av uppgifter för att säkerställa effektiv tillgång till och utbyte av uppgifter. Oberoende av vilken modell för uppgiftshantering som tillämpas i den enskilda medlemsstaten ska den eller de parter som ansvarar för uppgiftshantering ge varje berättigad part, med slutförbrukarens uttryckliga medgivande, tillgång till uppgifterna om slutförbrukaren. Berättigade parter ska få tillgång till de begärda uppgifterna samtidigt och på ett icke-diskriminerande sätt. Tillgången till uppgifterna ska vara enkel, och de tillämpliga förfarandena ska offentliggöras.
3. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten ska godkänna och certifiera de parter som hanterar uppgifter för att se till att dessa parter uppfyller kraven i detta direktiv. Utan att det påverkar arbetsuppgifterna för dataskyddsombud enligt förordning (EU) 2016/679 får medlemsstaterna besluta att kräva att de parter som hanterar uppgifter utser övervakningsansvariga som ska ansvara för att övervaka genomförandet av åtgärder som vidtas av berörda parter för att garantera icke-diskriminerande tillgång till uppgifter och fullgörandet av kraven i detta direktiv. Övervakningsansvariga eller organ som utsetts i enlighet med artikel 35.2 d kan åläggas att fullgöra de skyldigheter som anges i denna punkt.
4. Inga ytterligare kostnader får åläggas slutförbrukarna för tillgången till deras uppgifter. Medlemsstaterna ska ansvara för fastställandet av relevanta kostnader för de behöriga parternas tillgång till uppgifter. Reglerade enheter som tillhandahåller uppgiftstjänster ska inte dra fördel av denna verksamhet.

Artikel 24

Dataformat

1. För att främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och undvika onödiga administrativa kostnader för berättigade parter ska medlemsstaterna fastställa ett gemensamt dataformat och ett transparent förfarande som gör det möjligt för berättigade parter att få tillgång till de uppgifter som anges i artikel 23.1.

⁵² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

2. Kommissionen ska genom genomförandeakter som antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 68 fastställa ett gemensamt europeisk dataformat och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för åtkomst till uppgifterna, enligt förteckningen i artikel 23.1, som kommer att ersätta nationella dataformat och förfaranden som antagits av medlemsstaterna i enlighet med punkt 1. Medlemsstaterna ska se till att marknadsaktörerna tillämpar ett gemensamt europeiskt dataformat.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel 25

⊠ Gemensamma kontaktpunkter ⊠

~~12.~~ Medlemsstaterna ska se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där ⊠ kunderna ⊠ ~~konsumenterna~~ kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

~~16. Kommissionen ska, efter samråd med berörda intressenter, däribland medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, samt, utifrån de framsteg som hittills gjorts, med arbetsmarknadens parter, fastställa en klar och kortfattad kontrollista för energianvändare, med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att elhandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.~~

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel 26

⊠ Rätt till tvistlösning utanför domstol ⊠

~~13.~~ Medlemsstaterna ska se till att ~~det finns en oberoende mekanism, till exempel i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.~~ ⇒ kunderna har tillgång till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol för lösning av tvister som gäller rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv. Om en kund är en konsument i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU⁵³ ska sådana mekanismer för tvistlösning utanför domstol uppfylla

⁵³ EUT L 165, 18.6.2013, s. 63.

kvalitetskraven i direktiv 2013/11/EU och, om så är motiverat, innehålla ett system för återbetalning och/eller ersättning↵.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel ~~2~~ 27

☒ Samhällsomfattande tjänster ☒

1. ~~2.~~ Medlemsstaterna ska inom sitt territorium se till att alla hushållskunder, och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag (det vill säga företag som har färre än 50 anställda och en årlig omsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner EUR), har rätt till samhällsomfattande tjänster, det vill säga rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till ☒ konkurrenskraftiga ☒ ~~rimliga~~, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sistahandselhandlare. Medlemsstaterna ska ålägga distributionsföretagen att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i ~~artikel 59.637.6.~~ ~~Inget i detta direktiv får~~ ☒ Detta direktiv får inte ☒ hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och de små och medelstora förbrukarnas ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig samgång mellan företrädare för dessa konsumentkategorier.
2. ~~Första stycket~~ Punkt 1 ska genomföras på ett transparent och icke-diskriminerande sätt och ska inte hindra ~~öppnandet av marknaderna~~ ☒ det fria valet av elhandlare ☒ enligt vad som föreskrivs i artikel 4 ~~23~~.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel ~~3~~ 28

☒ Utsatta kunder ☒

1. ~~7.~~ Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda ~~slutförbrukare~~ kunder, och de ska särskilt se till att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot bortkoppling av dessa kunder från elnätet i kritiska situationer. Medlemsstaterna ska se till att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden. De ska säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt vad gäller transparens i fråga om allmänna avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. ~~Medlemsstaterna ska se till att berättigade kunder i praktiken lätt kan byta till en ny elhandlare. Åtminstone när det gäller hushållskunder ska dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga I.~~
2. ~~8.~~ Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att utfärda nationella energihandlingsplaner, föreskriva om förmåner inom socialförsäkringssystemen för att utsatta kunder ska få den elförsörjning de behöver, eller stödja energieffektivitetsförbättringar för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 4 ~~33~~.

eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med bestämmelserna i artikel 9.4 punkt 15 i denna artikel. Sådan underrättelse får även omfatta åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

↓ ny

Artikel 29 Energifattigdom

Medlemsstaterna ska fastställa en uppsättning kriterier för att mäta energifattigdom. Medlemsstaterna ska kontinuerligt övervaka antalet hushåll som lever i energifattigdom och ska vartannat år rapportera om utvecklingen av energifattigdom och om de åtgärder som vidtagits för att förebygga denna, till kommissionen inom ramen för lägesrapporterna om de integrerade nationella energi- och klimatplanerna i enlighet med artikel 21 i [förordningen om styrningen av energiunionen enligt förslag i COM(2016) 759].

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

~~Artikel 4~~ ~~Övervakning av försörjningstryggheten~~

~~Medlemsstaterna ska se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35. Denna övervakning ska i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera elhandlares sida. De behöriga myndigheterna ska senast den 31 juli vartannat år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats ska anges; rapporten ska därefter genast överlämnas till kommissionen.~~

~~Artikel 5~~ ~~Tekniska regler~~

~~Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, sammanlänkningar för sammankoppling och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Byrån får vid behov utfärda lämpliga rekommendationer för att dessa regler ska bli förenliga med varandra. Dessa regler ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (16).~~

Artikel 6

Främjande av regionalt samarbete

- ~~1. Medlemsstaterna liksom tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad. I synnerhet ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna främja och underlätta regionalt samarbete mellan de systemansvariga för överföringssystemen, bland annat i gränsöverskridande frågor, för att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el, verka för att lagar, föreskrifter och tekniska ramar är konsekventa och underlätta integrationen av de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen. Det geografiska område som omfattas av detta regionala samarbete ska omfatta samarbete inom geografiska områden i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EG) nr 714/2009. Detta samarbete får omfatta andra geografiska områden.~~
- ~~2. Byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystemen för att de olika regionernas regelverk ska vara förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el. Om byrån anser att det krävs bindande regler för ett sådant samarbete ska den utfärda lämpliga rekommendationer.~~
- ~~3. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.~~
- ~~4. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som inrättats i syfte att genomföra samarbetet, ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteenden som motverkar konkurrens. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.~~

KAPITEL IV~~VI~~

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 30 ~~24~~

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystem att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet. ~~Medlemsstaterna ska se till att de systemansvariga för distributionssystemet handlar i överensstämmelse med artiklarna 25, 26 och 27.~~

Uppgifter som åligger de systemansvariga för distributionssystemet

1. Den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.
2. Den systemansvarige får inte i något fall diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.
3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet.
4. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor ~~eller avfall~~, eller kraftvärmeverk ⇒ i enlighet med artikel 11 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ⇐.
5. Systemansvariga för distributionssystem ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och ~~reservkapacitet~~ ⇒ de ej frekvensrelaterade stödtjänsterna ⇐ inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, närhelst de har denna funktion. ~~Detta krav ska inte påverka användningen av elektricitet som erhållits enligt avtal som ingicks före den 1 januari 2002.~~ ⇒ Såvida det inte motiveras genom en kostnads-nyttoanalys ska upphandlingar av ej frekvensrelaterade stödtjänster som görs av en systemansvarig för distributionssystem vara transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade, och de ska säkerställa faktiskt deltagande av alla marknadsaktörer och inbegripa förnybara energikällor, efterfrågefleksibilitet, energilagringsanläggningar och sammanslutningar, i synnerhet genom att omfatta krav på att tillsynsmyndigheterna eller de systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med alla marknadsaktörer fastställer tekniska villkor för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa marknader och kapaciteten hos alla marknadsaktörer ⇐.
- ~~6. I det fall de systemansvariga för distributionssystemet ansvarar för balans av eldistributionssystemet ska de av de fastställda reglerna här för, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.~~
- ~~7. När den systemansvarige planerar en utveckling av distributionsnätet ska hänsyn tas till sådana åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan eller distribuerad produktion som kan komma att ersätta behovet av att uppgradera eller ersätta elkapaciteten.~~

Artikel 32

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem vid användning av flexibilitet

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att tillåta och uppmuntra systemansvariga för distributionssystem att upphandla tjänster för att förbättra effektiviteten i driften och utvecklingen av distributionssystemet, inklusive hantering av lokal överbelastning. Den rättsliga ramen ska i synnerhet göra det möjligt för de systemansvariga för distributionssystem att upphandla tjänster från resurser i form av t.ex. distribuerad produktion, efterfrågefleksibilitet eller lagring och att beakta energieffektivitetsåtgärder, vilket kan komma att fullt ut kompensera för behovet av uppgradering eller ersättning av elkapacitet och som underlättar en effektiv och säker drift av distributionssystemet. Systemansvariga för distributionssystem ska upphandla dessa tjänster i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden.

Systemansvariga för distributionssystem ska fastställa standardiserade marknadsprodukter för de tjänster som upphandlas och säkerställa ett faktiskt deltagande av alla marknadsaktörer, inklusive förnybara energikällor, efterfrågefleksibilitet och sammanslutningar. Systemansvariga för distributionssystem ska utbyta all nödvändig information och samordna sig med de systemansvariga för överföringssystem i syfte att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser, garantera säker och effektiv drift av systemet och underlätta marknadsutvecklingen. Systemansvariga för distributionssystem ska få rimlig ersättning för upphandlingen av sådana tjänster så att de åtminstone får tillbaka motsvarande utgifter, t.ex. för nödvändig informations- och kommunikationsteknik.

2. Utvecklingen av ett distributionssystem ska baseras på en transparent plan för utveckling av nätet som den systemansvarige för distributionssystemet vartannat år ska överlämna till tillsynsmyndigheten. Nätutvecklingsplanen ska omfatta planerade investeringar under de kommande 5–10 åren, med särskild tonvikt på den huvudsakliga distributionsinfrastruktur som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och ny last, inklusive laddningsstationer för elfordon. Nätutvecklingsplanen ska även redogöra för användningen av efterfrågefleksibilitet, energieffektivitet, energilagringsanläggningar och andra resurser som den systemansvarige för distributionssystem använder som ett alternativ till en utbyggnad av systemet.

Tillsynsmyndigheten ska samråda med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om nätutvecklingsplanen. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen om föreslagna investeringar.

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa denna skyldighet på integrerade elföretag som har färre än 100 000 anslutna kunder eller som levererar till enskilda system.

Artikel 33
Integrering av elektromobilitet i elnätet

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att de systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.
2. Medlemsstaterna får tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver laddningsstationer för elfordon endast om följande villkor är uppfyllda:
 - (a) Andra parter har, efter ett öppet och transparent anbudsförfarande, inte uttryckt något intresse för att äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon.
 - (b) Tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande.
3. Artiklarna 35 och 56 ska tillämpas på systemansvariga för distributionssystem som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer.
4. Medlemsstaterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd för att på nytt bedöma det potentiella intresset hos marknadsaktörerna att äga, utveckla, driva eller förvalta laddningsstationer för elfordon. Om ett offentligt samråd visar att tredje parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana laddningsstationer ska medlemsstaterna se till att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut.

Artikel 34
Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem i fråga om uppgiftshantering

Medlemsstaterna ska se till att alla berörda parter har icke-diskriminerande tillgång till uppgifter på tydliga och likvärdiga villkor. I medlemsstater där system med smarta mätare har införts i enlighet med artikel 19 och de systemansvariga för distributionssystem deltar i uppgiftshanteringen ska de efterlevnadsprogram som fastställs i artikel 35.2 d inbegripa särskilda åtgärder för att förhindra diskriminerande tillgång till uppgifter från berättigade parter, i enlighet med artikel 23. I det fall de systemansvariga för distributionssystem inte omfattas av artikel 35.1, 35.2 och 35.3 ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det vertikalt integrerade företaget inte har privilegierad tillgång till uppgifter för utövandet av leveransverksamheten.

↓ 2009/72/EG

Artikel 35 ~~26~~
Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution.

Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:
 - (a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av el.
 - (b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.
 - (c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, inbegripet mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel ~~37~~59.6, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.
 - (d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs (nedan kallad *den övervakningsansvarige*) ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel ~~35~~57.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.
3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrider konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

↓ ny

Artikel 36 **Ägande av lagringsanläggningar**

1. Systemansvariga för distributionssystem ska inte tillåtas äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver lagringsanläggningar endast om följande villkor är uppfyllda:
 - (a) Andra parter har, efter ett öppet och transparent anbudsförfarande, inte uttryckt något intresse för att äga, utveckla, förvalta eller driva lagringsanläggningar.
 - (b) Dessa anläggningar är nödvändiga för att de systemansvariga för distributionssystem ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av distributionssystemen.
 - (c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag med beaktande av villkoren i a och b och har lämnat sitt godkännande.
3. Artiklarna 35 och 56 ska tillämpas på systemansvariga för distributionssystem som äger, utvecklar, driver eller förvaltar energilagringsanläggningar.
4. Tillsynsmyndigheterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd för att på nytt bedöma det potentiella intresset hos marknadsaktörerna att investera i, utveckla, driva eller förvalta energilagringsanläggningar. Om ett offentligt samråd visar att tredje parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana anläggningar ska medlemsstaterna se till att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut.

↓ 2009/72/EG
⇒ ny

Artikel ~~37~~ 27 **Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystem**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel ~~55~~ 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och ska förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel ~~38~~ 28
Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar el inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, levererar el till hushållskunder, såvida
 - (a) driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller
 - (b) systemet distribuerar el huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.
2. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantar den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från
 - (a) skyldigheten i artikel ~~31.525.5~~ att anskaffa energi för att täcka energiförluster och ~~reservkapacitet~~ ⇒ icke frekvensrelaterade stödtjänster ⇐ inom sitt system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,
 - (b) skyldigheten i artikel ~~6.132.1~~ att tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel ~~59.1~~ 37.
3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet, ses över och godkännas i enlighet med artikel ~~59.137~~.
4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får el levererad genom ett slutet distributionssystem.

↓ ny

5. Slutna distributionssystem ska vid tillämpningen av detta direktiv anses vara distributionssystem.

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel ~~39~~ 29
Kombinerat systemansvar

Artikel ~~26~~ 35.1 ska inte hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings- och distributionssystem, under förutsättning att denne systemansvarige följer artiklarna ~~9-43~~.1, eller ~~44~~ 43 och ~~45~~ 44, eller avsnitt 3 i kapitel VI ~~kapitel V~~ eller omfattas av artikel ~~44~~ 66.2.

Kapitel ~~IV~~ V

~~DRIFT AV ÖVERFÖRINGSSYSTEM~~ ~~☒~~ ALLMÄNNA BESTÄMMELSER BETRÄFFANDE DEN SYSTEMANSVARIGE FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEMET ~~☒~~

Artikel ~~40~~ 42

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet (~~TSO~~)

1. Varje systemansvarig för överföringssystemet ska ansvara för följande:
 - (a) Att $\Rightarrow$, i nära samarbete med angränsande systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, $\Leftarrow$ säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på överföring av el, att på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem.
 - (b) Att säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av ~~skyldigheten att tillhandahålla tjänster~~ ~~☒~~ sina skyldigheter ~~☒~~.
 - (c) Att bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.
 - (d) Att styra elkraftflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige ska för detta ändamål ansvara för att kraftsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvid säkerställa att alla nödvändiga stödtjänster, även sådana som styrs av efterfrågan $\Rightarrow$, liksom energilagring $\Leftarrow$, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilket systemet är sammanlänkat.
 - (e) Att förse den systemansvarige för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet ska kunna säkerställas.
 - (f) Att säkerställa att ingen diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.
 - (g) Att förse systemanvändarna med den information som behövs för att de ska kunna få effektivt tillträde till systemet.
 - (h) Att inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för ~~överföringsnäten~~ ~~☒~~ överföringssystem ~~☒~~ i enlighet med artikel ~~46~~ ~~43~~ i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2], att bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekats, vilket ska övervakas av de nationella tillsynsmyndigheterna, varvid de systemansvariga för överföringssystem, då de fullgör sina uppgifter enligt denna artikel, främst ska underlätta marknadsintegrationen.

- (i) Att upphandla stödtjänster från olika marknadsaktörer för att säkerställa driftsäkerheten.
- (j) Att anta en ram för samarbete och samordning mellan regionala operativa centrum.
- 2. Medlemsstaterna får föreskriva att en eller flera av de skyldigheter som anges i punkt 1 a–j tilldelas en annan systemansvarig för överföringssystem än den som äger det överföringssystem som skyldigheterna i fråga annars skulle ha gällt. Den systemansvarige för överföringssystem som tilldelats uppgifterna ska certifieras som ägandemässigt åtskild och uppfylla kraven i artikel 43, men behöver inte äga det överföringssystem som det egna ansvaret gäller. Den systemansvarige för överföringssystem som äger överföringssystemet ska uppfylla kraven i kapitel VI och certifieras i enlighet med artikel 43.
- 3. Vid utförandet av de uppgifter som förtecknas i punkt 1 ska den systemansvarige för överföringssystem beakta de funktioner som utförs av de regionala operativa centrumen och vid behov samarbeta med angränsande systemansvariga för överföringssystem.
- 4. Vid utförandet av den uppgift som beskrivs i punkt 1 i ska den systemansvarige för överföringssystem säkerställa att upphandlingen av balanstjänster och, såvida inte detta motiveras genom en kostnads-nyttoanalys, ej frekvensrelaterade stödtjänster
 - (a) är transparent, icke-diskriminerande och marknadsbaserad,
 - (b) säkerställer faktiskt deltagande av alla marknadsaktörer och inbegriper förnybara energikällor, efterfrågefleksibilitet, energilagringsanläggningar och sammanslutningar, i synnerhet genom att omfatta krav på att tillsynsmyndigheterna eller de systemansvariga för överföringssystem i nära samarbete med alla marknadsaktörer fastställer tekniska villkor för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa marknader och kapaciteten hos alla marknadsaktörer.
- 5. Systemansvariga för överföringssystem får bara äga tillgångar som tillhandahåller stödtjänster om villkoren i artikel 54 är uppfyllda.

Artikel 15

Inmatningsordning och balans

- ~~1. Utan att detta inverkar på leveranser av el som grundas på avtalsförpliktelser, inklusive sådana som härrör från anbudsspecifikationerna, ska den systemansvarige för överföringssystemet, när den systemansvarige har denna funktion, ansvara för inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna inom sitt område och bestämma hur sammanlänkningsförbindningar till andra system ska utnyttjas.~~
- ~~2. Inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna och utnyttjandet av sammanlänkningsförbindningar ska fastställas på grundval av kriterier som ska godkännas av de tillsynsmyndigheterna om de är behöriga och som måste vara objektiva, offentliggjorda och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt som säkerställer att den inre marknaden för el fungerar väl. I kriterierna ska den ekonomiska rangordning som gäller el från tillgängliga installationer för elproduktion, eller från överföring genom sammanlänkningsförbindningar, samt de tekniska begränsningarna i systemet beaktas.~~

- ~~3. En medlemsstat ska ålägga de systemansvariga att, då de avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, agerar i enlighet med artikel 16 i direktiv 2009/28/EG. De får också ålägga den systemansvarige att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, ge kraftvärmeverk företräde.~~
- ~~4. En medlemsstat får med hänsyn till försörjningstryggheten bestämma att produktionsanläggningar som använder inhemska källor för primärenergi ska prioriteras i en utsträckning som inte under något kalenderår överstiger 15 % av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som förbrukas i den berörda medlemsstaten.~~
- ~~5. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska kräva att de systemansvariga för överföringssystem uppfyller vissa minimikrav i fråga om underhåll och utveckling av överföringssystemet, inklusive dess sammanlänkningskapacitet.~~
- ~~6. Systemansvariga för överföringssystem ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden närhelst de har denna funktion.~~
- ~~7. De regler för balans av elsystemet som fastställs av systemansvariga för överföringssystemet ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande, vilket även ska gälla för reglerna för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av systemansvarigas nät. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.~~

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel ~~41~~ 46

Konfidentiell behandling ☒ och transparenskrav ☒ när det gäller systemansvariga för överföringssystem (~~TSO~~) och ägare till överföringssystem (~~TSOW~~)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel ~~55~~ 53 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska varje systemansvarig för och ägare till överföringssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt, och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. Den ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.
2. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som

erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 42~~23~~

Beslutsbefogenhet avseende kopplingen av nya kraftverk till överföringsnätet

1. Den ~~oberoende systemansvarige för överföring~~ ☒ systemansvarige för överföringssystem ☒ ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden för icke-diskriminerande inkoppling av nya kraftverk ⇨ och energilagringsanläggningar ⇐ till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska underställas de nationella tillsynsmyndigheternas godkännande.
2. Den ~~oberoende systemansvarige för överföring~~ ☒ systemansvarige för överföringssystem ☒ ska inte ha rätt att vägra ett nytt kraftverks ⇨ eller en ny energilagringsanläggnings ⇐ inkoppling på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet, t.ex. överbelastning i avlägsna delar av överföringssystemet. Den ~~oberoende systemansvarige för överföring~~ ☒ systemansvarige för överföringssystem ☒ ska lämna nödvändig information.
3. Den ~~oberoende systemansvarige för överföring~~ ☒ systemansvarige för överföringssystem ☒ ska inte ha rätt att vägra en ny anslutningspunkt på grund av att detta leder till ytterligare kostnader som uppstår vid nödvändig kapacitetsökning i de delar av systemet som ligger närmast anslutningspunkten.

☒ Kapitel VI

ÅTSKILLNAD AV SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM ☒

☒ AVSNITT 1

ÅTSKILT ÄGANDE ☒

Artikel 43 ~~9~~

☒ Ägarskapsåtskillnad ☒ av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (~~TSO~~)

1. Medlemsstaterna ska se till att följande gäller ~~från och med den 3 mars 2012~~:
 - (a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.
 - (b) Samma person(er) får inte
 - direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

- direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
- (c) Samma person(er) får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
- (d) Samma person får inte vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
- 2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta
 - (a) rätten att rösta,
 - (b) befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller
 - (c) rätten att inneha ägarmajoriteten.
- 3. I punkt 1 b ska begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet”, omfatta det som avses med detta begrepp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁵⁴ och termerna ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” omfatta ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” i den mening som avses i det direktivet.
- ~~4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 b och c till och med den 3 mars 2013, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystemet inte ingår i ett vertikalt integrerat företag.~~
- 4. ~~5.~~ Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel ~~44~~ 43 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med avsnitt 3 kapitel V.
- 5. ~~6.~~ Vid tillämpningen av denna artikel ska, om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.
- 6. ~~7.~~ Medlemsstaterna ska se till att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel ~~41~~ 46, och som innehas av en systemansvarig för överföringssystem som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan

⁵⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94) ~~136~~

systemansvarig för överföringssystem överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

7. ~~8.~~ Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.

I sådant fall ska den berörda medlemsstaten antingen

- (a) utse en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel ~~44~~ ~~13~~, eller
- (b) följa bestämmelserna i avsnitt 3 ~~kapitel V~~.

8. ~~9.~~ Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige än bestämmelserna i avsnitt 3 ~~kapitel V~~, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.

- ~~9.~~ ~~10.~~ Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt ~~89 i denna artikel~~, ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel ~~10~~ ~~52.4~~, 52.5 och 52.6 i detta direktiv och i artikel ~~3~~ ~~48~~ i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än bestämmelserna i avsnitt 3 ~~kapitel V~~.

10. ~~11.~~ Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte i något fall hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.

11. ~~12.~~ Företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet får inte under några omständigheter kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

☒ AVSNITT 2

OBEROENDE SYSTEMANSVARIGA ☒

Artikel ~~44~~ ~~13~~

Oberoende systemansvariga (~~ISO~~)

1. Om överföringssystemet tillhör ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel ~~43~~ ~~9.1~~ och utse en oberoende systemansvarig (~~ISO~~) på förslag av överföringssystemets ägare (~~TSOW~~). En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.
2. Medlemsstaten får endast godkänna och utse en oberoende systemansvarig om följande villkor är uppfyllda:
 - (a) Den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel ~~43~~ ~~9.1~~ b, c och d.
 - (b) Den sökande har visat att den förfogar över nödvändiga ekonomiska, tekniska, fysiska och mänskliga resurser för att utföra sina uppgifter enligt artikel ~~40~~ ~~12~~.
 - (c) Den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan som övervakas av tillsynsmyndigheten.
 - (d) Överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med det sökande företaget och övriga relevanta enheter.

- (e) Den sökande har visat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2], inbegripet samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.
3. Företag som av tillsynsmyndigheten intygas uppfylla villkoren i artikel 53 ~~44~~ och punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 52~~40~~ i detta direktiv och artikel 48~~3~~ i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] eller i artikel 53 ~~44~~ i detta direktiv ska tillämpas.
4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, inbegripet inkasseringen av avgifter för tillträde, kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 46 ~~43~~ i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] samt att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet och att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (inbegripet tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta ~~avsnitt~~ kapitel. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.
5. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:
- (a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.
- (b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som godkänts av tillsynsmyndigheten, eller medge att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och de andra berörda parterna.
- (c) Stå för skadeståndsansvar i anslutning till nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges uppgifter.
- (d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren, i enlighet med b, har medgivit att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.
6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska i nära samverkan med tillsynsmyndigheten ges alla relevanta befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 45 ~~44~~

Åtskillnad av ägare till överföringssystem (~~TSOW~~)

1. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska ägare till överföringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande.

2. För att säkerställa att den ägare till överföringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:
 - (a) Personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion, distribution eller leverans av el.
 - (b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos dem som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.
 - (c) Överföringssystemets ägare ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits.

~~3. Kommissionen får utfärda riktlinjer för att säkerställa att överföringssystemets ägare i alla avseenden uppfyller villkoren i punkt 2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.~~

KAPITEL V Avsnitt 3

OBEROENDE SYSTEMANSVARIG FÖR ÖVERFÖRING ~~(HFO)~~

Artikel 46 ~~47~~

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska vara utrustad med alla de mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva elöverföringsverksamhet, särskilt följande:
 - (a) Tillgångar som är nödvändiga för elöverföringsverksamheten, bl.a. överföringssystem, ska ägas av den oberoende systemansvarige för överföring.
 - (b) Personal som är nödvändig för elöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den oberoende systemansvarige för överföring.
 - (c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjuden. Detta ska dock inte hindra den oberoende systemansvarige för överföring från att tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar systemanvändarna, att de är tillgängliga för alla systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrensen avseende produktion eller leverans, och
 - villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.
 - (d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 49 ~~20~~, ska tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar göras tillgängliga för den oberoende

systemansvarige för överföring i god tid av det vertikalt integrerade företaget efter en vederbörlig begäran från den oberoende systemansvarige för överföring.

2. Elöverföringsverksamheten ska åtminstone omfatta följande uppgifter utöver dem som anges i artikel ~~40~~ ⁴²:
 - (a) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.
 - (b) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el ("Entso för el").
 - (c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde på ett icke-diskriminerande sätt mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.
 - (d) Uppbära alla avgifter som härrör från överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde , ~~balansavgifter för stödtjänster, t.ex. inköp av tjänster (balanskostnader, kompensation för energiförluster)~~ ⇒ och avgifter för stödtjänster ⇐ .
 - (e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.
 - (f) Planera investeringar för att se till att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera säkra leveranser.
 - (g) Inrätta lämpliga samriskföretag, bl.a. med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, elbörser och andra relevanta aktörer, för att söka nå målen att vidareutveckla regionala marknader eller underlätta liberaliseringen.
 - (h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster, redovisnings- och IT-tjänster.
3. Oberoende systemansvariga för överföringssystem ska organisera sig i en juridisk form enligt artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/101/EG⁵⁵ ~~rådets direktiv 68/151/EEG~~ ⁴⁹.
4. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte i sin företagsprofil, kommunikationer, firmamärke och lokaler skapa förvirring i fråga om det vertikalt integrerade företags separata identitet eller någon del därav.
5. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte dela IT-system eller IT-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa leverantörer för IT-system eller IT-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.
6. De oberoende systemansvariga för överförings räkenskaper ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget, eller någon del av detta.

⁵⁵

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/101/EG av den 16 september 2009 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 48 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EUT L 258, 1.10.2009, s. 11) ~~49~~.

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel ~~49~~ 20 ska den oberoende systemansvarige för överföring ha
 - (a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, när det gäller de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla nätet, och
 - (b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.
2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt samt för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringssystem.
3. ☒ Det vertikalt integrerade företaget och dess ☒ ~~Det vertikalt integrerade företags~~ dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt inneha aktier i den oberoende systemansvarige för överföring. Den oberoende systemansvarige för överföring får varken direkt eller indirekt äga aktier i något av det vertikalt integrerade företags dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.
4. Den oberoende systemansvarige för överförings övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa ett effektivt oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring i enlighet med detta ~~kapitel~~ ☒ avsnitt ☒. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den oberoende systemansvarige för överförings konkurrensbeteende i förhållande till den oberoende systemansvarige för överförings dagliga verksamhet och nätförvaltning, eller i förhållande till den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel ~~51~~ 22.
5. När oberoende systemansvariga för överföring fullgör sina uppgifter enligt artiklarna ☒ 40 ☒ ~~42~~ och ☒ 46 ☒ ~~47~~, 2 i detta direktiv och när de följer $\Rightarrow$ de skyldigheter som anges i $\Leftarrow$ artiklarna 14, ~~15~~, 16, ☒ 17 ☒ och ☒ 47 ☒ i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] får de inte diskriminera olika personer eller enheter och får inte inskränka, snedvrída eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.
6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring, bl.a. lån från den oberoende systemansvarige för överföring till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den oberoende systemansvarige för överföring ska noggrant notera sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra dem tillgängliga för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.
7. Den oberoende systemansvarige för överföring ska förelägga för tillsynsmyndighetens godkännande alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget.
8. Den oberoende systemansvarige för överföring ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser som avses i artikel ~~46~~ 17, 1 d och som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.

9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvårar för eller förhindrar den oberoende systemansvarige för överföring att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel och får inte kräva att den oberoende systemansvarige för överföring ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.
10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten att det uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utses till oberoende systemansvarig för överföring av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet i antingen artikel ~~52~~⁴⁰ i detta direktiv och [artikel ~~34~~⁸ i omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] eller i artikel ~~53~~⁴¹ i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel ~~48~~⁴⁰

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överförings personal och företagsledning

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, bl.a. löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska fattas av den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan, som utsetts i enlighet med artikel ~~49~~²⁰.
2. Identiteten hos och de villkor som reglerar tjänsteperioden, dess varaktighet och uppsägningen för personer som utsetts av tillsynsorganet för utnämning eller förlängning såsom personer med ansvar för verkställande företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ samt skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänsteperiod ska meddelas tillsynsmyndigheten. Dessa villkor och beslut som avses i punkt 1 ska endast vara bindande om tillsynsmyndigheten inom tre veckor efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.

Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1

 - (a) om den hyser tvivel på det yrkesmässiga oberoendet hos en utsedd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något administrativt organ, eller
 - (b) om den, vid ett förtida avbrytande av tjänsteperioden, hyser tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avbrytande.
3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse eller yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsaktieägare än den oberoende systemansvarige för överföring får utövas under en treårsperiod före utnämningen av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ, vilka omfattas av denna punkt.
4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget eller med dess majoritetsaktieägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha något intresse eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring. Deras lön får inte bero på det vertikalt integrerade företags verksamhet eller resultat som inte härrör från den oberoende systemansvarige för överföring.
6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska garanteras effektiv rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avbrytande av deras tjänstperiod.
7. Efter avslutad tjänstperiod hos den oberoende systemansvarige för överföring får inte personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring, eller med dess majoritetsaktieägare under en period på minst fyra år.
8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt och punkterna 4–7 ska gälla samtliga personer som tillhör den verkställande ledningen samt dem som rapporterar direkt till dessa personer i frågor som rör drift, underhåll och utveckling av nätet.

Artikel ~~49~~ 20 **Tillsynsorgan**

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på aktieägarnas tillgångar i den oberoende systemansvarige för överföring, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de mer långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till aktieägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde omfattar inte sådana beslut som rör den dagliga verksamheten för den oberoende systemansvarige för överföring och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel ~~51~~ 22.
2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts aktieägare och, om så föreskrivs i någon medlemsstats lagstiftning, företrädare för andra intressenter såsom den oberoende systemansvarige för överförings anställda.
3. Artikel ~~48~~ 19.2 första stycket och artikel ~~48~~ 19.3–48.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel ~~48~~ 19.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel ~~50~~ 24

Övervakningsplan och övervakningsansvarig

1. Medlemsstaterna ska se till att den oberoende systemansvarige för överföring upprättar och genomför en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtas för att motverka diskriminerande beteende och på lämpligt sätt se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Övervakningsplanen ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska den övervakningsansvarige oberoende övervaka att planen följs.
2. Tillsynsorganet ska utse en övervakningsansvarig som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den övervakningsansvarige endast på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet. Den övervakningsansvarige kan vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel ~~48~~49.2–48.8 ska tillämpas på den övervakningsansvarige.
3. Den övervakningsansvarige ska ansvara för följande åtgärder:
 - (a) Övervaka genomförandet av övervakningsplanen.
 - (b) Utarbeta en årsrapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra övervakningsplanen och överlämna den till tillsynsmyndigheten.
 - (c) Rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer för övervakningsprogrammet och dess genomförande.
 - (d) Underrätta tillsynsmyndigheten alla betydande överträdelser i fråga om genomförandet av övervakningsplanen.
 - (e) Rapportera till tillsynsmyndigheten om kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring.
4. Den övervakningsansvarige ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen eller om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller den oberoende systemansvarige för överförings behöriga administrativa organ överlämnar dem till tillsynsorganet.
5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utsedda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar, som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska den övervakningsansvarige rapportera detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel ~~51~~22.
6. De villkor som reglerar den övervakningsansvariges uppdrag eller anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den övervakningsansvariges oberoende, bland annat genom att förse den övervakningsansvarige med de resurser som krävs för uppdragets fullgörande. Under uppdragsperioden får den övervakningsansvarige inte ha något annat yrkesmässigt

uppdrag, ansvar eller intresse, direkt eller indirekt, i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsaktieägare.

7. Den övervakningsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till tillsynsmyndigheten och ska ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan.
8. Den övervakningsansvarige får delta i alla möten i den oberoende systemansvarige för överförings företagsledning eller administrativa organ, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den övervakningsansvarige ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:
 - (a) Villkor för tillträde till nätet enligt vad som föreskrivs i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] vad avser tariffer, tjänster för tillträde för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering, transparens, balans ⇒ stödtjänster ⇐ och sekundärmarknader.
 - (b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, bl.a. sammanlänkningar och investeringar i nätanslutningar.
 - (c) Inköp eller försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.
9. Den övervakningsansvarige ska övervaka att den oberoende systemansvarige för överföring följer artikel ~~41~~46.
10. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till den oberoende systemansvarige för överförings kontor och till all information som är nödvändig för att fullgöra sin uppgift.
11. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får tillsynsorganet säga upp den övervakningsansvarige. Tillsynsorganet ska på anmodan av tillsynsmyndigheten säga upp den övervakningsansvarige på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet.
12. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till den oberoende systemansvarige för överförings kontor utan anmälan i förväg.

Artikel ~~51~~ 22

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ~~varje år~~ ⇒ minst vartannat år ⇐ till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan efter att ha samrått med alla berörda intressenter. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och säkra leveranser.
2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt
 - (a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,
 - (b) innehålla alla investeringar som redan beslutats och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren, och
 - (c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas ska den oberoende systemansvarige för överföring göra rimliga antaganden om utvecklingen av produktionen, leveranserna, ⇨ energilagringen, ⇩ förbrukningen och utbytet med andra länder med beaktande av investeringsplanerna för regionala och ☒ unionstäckande ☒ ~~gemenskapstäckande~~ nät.
4. Tillsynsmyndigheten ska ha öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer eller företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.
5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka om den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställts under samrådsprocessen och om den överensstämmer med den icke-bindande ☒ unionsomfattande ☒ ~~gemenskapsumfattande~~ tioåriga nätutvecklingsplan som avses i [artikel 27.1 b ~~8.3 b~~ i omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ("☒ unionsomfattande ☒ ~~gemenskapsumfattande~~ nätutvecklingsplan"). Om det uppstår några tvivel om överensstämmelse med den ~~gemenskapsumfattande~~ ☒ unionsomfattande ☒ nätutvecklingsplanen ska tillsynsmyndigheten samråda med byrån. Tillsynsmyndigheten kan kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.
6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.
7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennes kontroll, inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs, om denna investering fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:
 - (a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer investeringen.
 - (b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.
 - (c) Förpliktiga den oberoende systemansvarige för överföring att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt första stycket b får den kräva att den oberoende systemansvarige för överföring godtar något eller några av följande alternativ, nämligen

- finansiering av tredje part,
- konstruktion av tredje part,
- egen utbyggnad av den nya tillgången i fråga,
- egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den oberoende systemansvarige för överföring ska lämna investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ska koppla nya tillgångar till överföringsnätet och ska allmänt på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 första stycket ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

☒ AVSNITT 4

UTSEENDE OCH CERTIFIERING AV SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM ☒

Artikel ~~52~~ 40

Utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem (~~TSO~~)

1. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i den här artikeln och i artikel ~~3~~ 48 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2].
2. Ett företag som ~~äger ett överföringssystem och som~~ av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel ~~43~~ 9, ska av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.
3. Systemansvariga för överföringssystemet ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel ~~43~~ 9.
4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel ~~43~~ 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:
 - (a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.
 - (b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring när det gäller rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystemet kan leda till överträdelse av artikel ~~43~~ 9, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett.
 - (c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.
5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader från den dag då denne inkom med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i punkt 6 har fullföljts.
6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet till kommissionen, och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i [artikel ~~3~~ 48 i omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2].

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen får begära sådan information från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.
8. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 53 ~~44~~

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer, ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.
Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem.
2. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.
3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om det inte visats
 - (a) att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 439, och
 - (b) för tillsynsmyndigheten eller annan behörig myndighet som utsetts av medlemsstaten, att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och ~~gemenskapen~~ unionen ☒. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig utsedd myndighet ta hänsyn till
 - ~~gemenskapens~~ unionens ☒ rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som ~~gemenskapen~~ unionen ☒ är part i och som rör trygg energiförsörjning,
 - medlemsstatens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer, enligt avtal som ingåtts med tredjeländerna i den mån avtalen överensstämmer med ~~gemenskapslagstiftningen~~ unionslagstiftningen ☒, och
 - andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.
4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.
5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utsedda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida
 - (a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 439, och

- (b) ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till ~~gemenskapen~~ unionen.
6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från den utsedda behöriga myndigheten, till den myndigheten.
- När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån, berörd medlemsstat och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.
- Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.
7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från tredjeländer kommer att äventyra trygg energiförsörjning till ~~gemenskapen~~ unionen, ska den beakta
- (a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och
- (b) ~~gemenskapens~~ Europeiska unionens rättigheter och skyldigheter med avseende på det eller de tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som ~~gemenskapen~~ unionen är part i och som rör trygg energiförsörjning.
8. Den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i punkt 6. När den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för att bedöma punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga myndighetens bedömning. Den nationella tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra, tillsammans med beslutet, skälen för detta beslut.
9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att, i överensstämmelse med ~~gemenskapsrätten~~ unionsrätten, utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör allmän säkerhet.
- ~~10. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.~~
10. ~~11.~~ Denna artikel, med undantag av punkt 3 a, ska också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel ~~66~~44.

Artikel 54

Ägande av energilagringsanläggningar och tillhandahållande av stödtjänster från systemansvariga för överföringssystem

1. Systemansvariga för överföringssystem får inte lov att äga, förvalta eller driva energilagringsanläggningar, och de får inte heller direkt äga eller indirekt kontrollera tillgångar som tillhandahåller stödtjänster.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för överföringssystem äger, förvaltar eller driver lagringsanläggningar eller tillgångar som tillhandahåller ej frekvensrelaterade stödtjänster om följande villkor är uppfyllda:
 - (a) Andra parter har, efter ett öppet och transparent anbudsförfarande, inte anmält något intresse för att äga, kontrollera, förvalta eller driva sådana anläggningar som tillhandahåller lagring och/eller ej frekvensrelaterade stödtjänster till den systemansvarige för överföringssystemet.
 - (b) Sådana anläggningar och ej frekvensrelaterade stödtjänster används inte för att sälja el på marknaden men de är nödvändiga för att de systemansvariga för överföringssystem ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av överföringssystemen.
 - (c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag med beaktande av villkoren i a och b och har lämnat sitt godkännande.
3. Beslutet att bevilja undantag ska anmälas till byrån och kommissionen tillsammans med relevant information om ansökan och om skälen för att bevilja undantag.
4. Varje systemansvarig för överföringssystem ska med jämna mellanrum och minst vart femte år hålla ett offentligt samråd om nödvändiga lagringstjänster för att bedöma det potentiella intresset från marknadsaktörernas sida att investera i sådana anläggningar, och då avsluta sin egen lagringsverksamhet om tredje parter kan tillhandahålla tjänsten på ett kostnadseffektivt sätt.

KAPITEL VII Avsnitt 5

Särredovisning av olika verksamheter samt transparens i bokföringen

Artikel ~~55~~ 30

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel ~~57~~ 35, ska i den utsträckning som krävs för att

de ska kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel ~~56~~³⁴.

2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive tillsynsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel ~~56~~ ³⁴ Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2 och 3.
2. Elföretag ska, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med ~~☒ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU⁵⁶ ☒ rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g⁵⁷ i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag⁵⁸.~~

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag ska i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra elverksamheter utan samband med överföring eller distribution. ~~Fram till den 1 juli 2007 ska de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke berättigade kunder.~~ Inkomster från äganderätt till överförings- eller distributionssystemet ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför elsektorn. Den interna bokföringen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.
4. Den revision som anges i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

⁵⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

⁵⁷ Rubriken på direktiv 78/660/EEG har anpassats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Den ursprungliga hänvisningen gjordes till artikel 54.3 g).

⁵⁸ EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

~~KAPITEL VIII~~

~~ORGANISATION AV TILLTRÄDE TILL SYSTEMET~~

KAPITEL VII ~~IX~~ NATIONELLA TILLSYNSMYNDIGHETER

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel ~~5735~~

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet på nationell nivå.
2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på ~~gemenskapsnivå~~ ☒ unionsnivå ☒ i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel ~~22.14.1~~ i [omarbetningen av förordning 713/2009 enligt förslag i COM(2016) 863/2].
3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utse tillsynsmyndigheter för mindre system på ett geografiskt separat område vars konsumtion 2008 understeg 3 % av den samlade konsumtionen i den medlemsstat där området är beläget. Detta undantag ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på ~~gemenskapsnivå~~ ☒ unionsnivå ☒ i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med [artikel ~~22.1 14.1~~ i omarbetningen av förordning 713/2009 enligt förslag i COM(2016) 863/2].
4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas i enlighet med detta direktiv och tillhörande lagstiftning,
 - (a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla andra offentliga och privata organ,
 - (b) att dess personal och de personer som svarar för dess ledning
 - i) agerar oberoende av marknadsintressen, och
 - ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller annat offentligt eller privat organ när de utför sina tillsynsuppgifter. Detta krav inkräktar inte i förekommande fall på ett nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdat och som inte avser tillsynsskyldigheter och tillsynsbefogenheter enligt artikel ~~5937~~.
5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet se till

- (a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ och har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter,
- (b) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång,

↓ ny

- (c) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses på grundval av objektiva, transparenta och offentliggjorda kriterier genom ett oberoende och opartiskt förfarande, vilket garanterar att de har nödvändig kompetens och erfarenhet för berörda positioner inom den nationella tillsynsmyndigheten, samt att det hålls parlamentariska utfrågningar,
- (d) att det finns bestämmelser om intressekonflikter och att sekretesskyldigheterna sträcker sig längre än mandatperioden för ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning,
- (e) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning kan avsättas endast på grundval av fastställda transparenta kriterier.

↓ 2009/72/EG

Med avseende på första stycket b ska medlemsstaterna se till att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, medlemmar av högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till fel enligt nationell lag.

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel ~~5836~~

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel ~~5937~~, i förekommande fall i samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheter ⇒ och myndigheter från angränsande länder, inbegripet tredjeländer ⇐, och utan att inkräkta på deras behörighet:

- (a) I nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, ⇒ flexibel, ⇐ säker och miljömässigt hållbar inre marknad för el i ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒, och ett verkligt öppnande

av marknaden för samtliga kunder och elhandlare i ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒, och se till att det råder lämpliga villkor för att elnäten ska kunna fungera effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen.

- (b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala $\Rightarrow$ gränsöverskridande $\Leftarrow$ marknader inom ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒ för att de mål som avses i led a ska kunna uppnås.
- (c) Undanröja restriktioner för elhandeln mellan medlemsstater, utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som rimligen krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader som kan underlätta för elflödet inom hela ~~gemenskapen~~ ☒ unionen ☒.
- (d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av el från förnybara energikällor och distribuerad produktion $\Rightarrow$ och underlätta driften i förhållande till andra energinät för gas eller värme $\Leftarrow$.
- (e) Underlätta tillträde till elnätet för ny produktionskapacitet $\Rightarrow$ och energilagringsanläggningar $\Leftarrow$, i synnerhet genom att undanröja hinder som skulle kunna förhindra tillträdet för nya marknadsaktörer och för el producerad från förnybara energikällor.
- (f) Säkerställa att systemansvariga och systemkunder får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten $\Rightarrow$, särskilt energieffektiviteten, $\Leftarrow$ och främja marknadsintegreringen.
- (g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att den inhemska marknaden fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och bidra till att säkerställa konsumentskyddet.
- (h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster på elförsörjningens område, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter elhandlare är kompatibla.

Artikel 59 ~~37~~

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande skyldigheter:
 - (a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer ~~eller~~ ☒ och ☒ metoder för beräkning av dem.
 - (b) Säkerställa att systemansvariga för och, i förekommande fall, ägare av överförings- och distributionssystem, liksom elföretag $\Rightarrow$ och andra marknadsaktörer $\Leftarrow$, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv $\Rightarrow$, [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2], de nätföreskrifter som antagits i enlighet med artiklarna 54 och 55 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] och de riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 57 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] $\Leftarrow$ samt övrig relevant ~~gemenskapslagstiftning~~ ☒ unionslagstiftning ☒, inbegripet i fråga om gränsöverskridande aspekter.

↓ ny

- (c) Godkänna produkter och upphandlingsförfaranden för ej frekvensrelaterade stödtjänster.
- (d) Tillämpa nätföreskrifter och riktlinjer som antagits i enlighet med artiklarna 54–57 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] genom nationella åtgärder eller, när så krävs, samordnade regionala eller unionsomfattande åtgärder.

↓ 2009/72/EG
⇒ ny

- (e) ~~⇒~~ Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån, ⇒ särskilt genom att delta i det arbete som bedrivs inom byråns tillsynsnämnd i enlighet med artikel 22 i [omarbetningen av förordning 713/2009 enligt förslag i COM(2016) 863/2]↵.
- (f) ~~d)~~ Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av byrån och kommissionen.

↓ ny

- (g) Säkerställa att sammanlänkningskapacitet görs tillgänglig i största möjliga utsträckning i enlighet med artikel 14 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2].

↓ 2009/72/EG (anpassad)

- (h) ~~⇒~~ Lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, byrån och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.
- (i) ~~f)~~ Förhindra korssubventionering inom verksamhetsgrenarna överföring, distribution och leverans.
- (j) ~~g)~~ Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystem utarbetar och i sin årsrapport presentera en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den ~~gemenskapsomfattande~~ ☒ unionsomfattande ☒ nätutvecklingsplan som avses i artikel ~~8.3 b~~ 27.1 b i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~förordning (EG) nr 714/2009~~, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.

↓ ny

- (k) Mäta förmågan hos de systemansvariga för överförings- och distributionssystem i förhållande till utvecklingen av ett smart nät som främjar energieffektivitet och integreringen av energi från förnybara energikällor, utifrån en begränsad uppsättning unionsomfattande indikatorer, och offentliggöra en nationell rapport vartannat år, inklusive rekommendationer till förbättringar om så behövs.
-

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

- (l) ~~h) Fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter samt övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet och se över hur reglerna efterlevts tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter.~~
- (m) ~~i)~~ Övervaka graden av transparens, också i grossistpriser, och säkerställa att elföretagen fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.
- (n) ~~j)~~ Övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och konsumentnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, andel kunder som byter elhandlare, andel kunder som kopplas bort från elnätet, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.
- (o) ~~k)~~ Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, däribland exklusivitetsklausuler, som kan hindra större icke-hushållskunder från att teckna avtal med mer än en elhandlare samtidigt eller begränsa deras möjligheter att göra detta och, om så är lämpligt, underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.
- ~~n) Respektera avtalsfriheten, både för avtal som kan avbrytas och för långtidsavtal, förutsatt att dessa stämmer överens med gemenskapslagstiftningen och gemenskapens politik.~~
- (p) ~~m)~~ Övervaka den tid som överförings- och distributionsföretagen behöver för att genomföra sammanlänkningar och reparationer.
- (q) ~~n)~~ Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att konsumentskyddsåtgärderna, ~~inklusive åtgärderna i bilaga I,~~ är effektiva och genomförs.
- (r) ~~o)~~ Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 5 ~~3,~~ och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.
- (s) ~~p)~~ Säkerställa tillgången till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet för alternativ användning av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för

förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter~~☒~~ i enlighet med artiklarna 23 och 24 ~~☒ enligt led b i bilaga I.~~

- (t) ~~☒~~ Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem, elhandlare och kunder samt andra marknadsaktörer enligt [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~förordning (EG) nr 714/2009.~~
- (u) ~~☒~~ Övervaka investeringarna i produktions- ⇨ och lagringskapacitet ⇨ med avseende på försörjningstryggheten.
- (v) ~~☒~~ Övervaka tekniskt samarbete mellan ~~gemenskapen~~☒ unionen ☒ och tredjeländers systemansvariga för överföringssystemet.
- ~~t) Övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 42.~~
- (w) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter om de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.

⇩ ny

- (x) Övervaka tillgängligheten för webbplatser som tillhandahåller jämförelser, inklusive jämförelseverktyg som uppfyller kriterierna i artikel 14 och bilaga I.

⇩ 2009/72/EG

- 2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika behörighet den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som den bevarar sin självständighet, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller byrån i enlighet med detta direktiv ska inte påverka dess vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller kommissionen.

⇩ 2009/72/EG (anpassad)
⇨ ny

- 3. ~~4.~~ Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får befogenheter att kunna utföra de skyldigheter som anges i ☒ denna artikel ~~☒ punkterna 1, 3 och 6~~ på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone ha befogenheter att

- (a) fatta bindande beslut om elföretag,

- (b) göra undersökningar av elmarknadernas funktion och att besluta om och införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,
 - (c) begära den information från elföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,
 - (d) besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller byrån, eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner; detta ska innebära befogenhet att besluta om eller att föreslå att det beslutas om sanktioner på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller på upp till 10 % av det vertikalt integrerade företags årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, och
 - (e) göra erforderliga undersökningar och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt ~~punkterna 11 och 12~~ artikel 60.2 och 60.3.
4. ~~3.~~ Förutom de skyldigheter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkterna 1 och 3 ska den, när en oberoende systemansvarig har utsetts enligt artikel ~~44~~ ~~13~~,
- (a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt besluta om sanktioner då skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt ~~3~~ ~~4~~ d,
 - (b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med punkt 11,
 - (c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel ~~44~~ ~~13~~.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som presenteras ⇒ minst vartannat år ⇐ ~~årligen~~ av den oberoende systemansvarige,
 - (d) se till att tariffer för tillträde till nät som tas ut av oberoende systemansvariga inkluderar en ersättning till nätägaren eller nätägarna som ger en adekvat ersättning för användning av nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar däri, förutsatt att de gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt,
 - (e) ha befogenhet att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och de oberoende systemansvariga, och
 - (f) övervaka användningen av kapacitetsavgifter som tas ut av den oberoende systemansvarige i enlighet med [artikel ~~17.2~~ ~~16.6~~ i omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2].
5. Utöver de skyldigheter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och ~~3~~ ~~4~~ när en ~~oberoende systemansvarig för överföring~~ ~~☒~~ systemansvarig för överföringssystem ~~☒~~ har utsetts i enlighet med avsnitt 3 i

~~kapitel VI~~~~kapitel V~~, ska tillsynsmyndigheten ha åtminstone följande skyldigheter och befogenheter:

- (a) Besluta om sanktioner enligt punkt ~~3 d~~ ~~4 d~~ för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
 - (b) Övervaka kommunikationerna mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att se till att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.
 - (c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt ~~artikel 60.2~~~~punkt 11~~.
 - (d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, bl.a. lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
 - (e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, på villkor att de följer marknadsvillkoren.
 - (f) Begära en motivering av det vertikalt integrerade företaget när det anmälts av den övervakningsansvarige enligt artikel ~~50~~~~21~~.4. Sådan motivering ska särskilt innehålla bevis på att inget diskriminerande beteende har skett till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
 - (g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företags och den systemansvariges lokaler.
 - (h) Överlåta den systemansvariges alla eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som utsetts i enlighet med artikel ~~44~~~~13~~ när den systemansvarige upprepade gånger inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
6. Tillsynsmyndigheterna ska ⇒, utom i fall där byrån är behörig att fastställa och godkänna villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer enligt kapitel VII i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] i enlighet med artikel 5.2 i [omarbetningen av förordning 713/2009 enligt förslag i COM(2016) 863/2] till följd av att dessa bör samordnas, ⇐ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone ⇒ nationella ⇐ metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för
- (a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder; dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens funktion,
 - (b) tillhandahållande av ~~balanstjänster~~ ⇒ stödtjänster ⇐, vilka ska utföras så ekonomiskt som möjligt och ge goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag; ~~balanstjänsterna~~ ⇒ stödtjänsterna ⇐ ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier, och
 - (c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.
7. Metoderna eller villkoren som avses i punkt 6 ska offentliggöras.

~~8. När det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänsterna ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området.~~

↓ ny

8. För att öka transparensen på marknaden och förse alla berörda parter med alla nödvändiga uppgifter, beslut eller förslag till beslut om de överförings- och distributionstariffer som avses i artikel 60.3 ska tillsynsmyndigheterna förse marknadsaktörerna med den ingående metod och de underliggande kostnader som används vid beräkningen av nättarifferna i fråga.

↓ 2009/72/EG

9. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänknings- och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel 60 ~~37~~

☒ **Beslut och klagomål** ☒

1. ~~10.~~ Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings- och distributionssystem ändrar villkoren, inbegripet de tariffer eller metoder som avses i denna artikel ☒ 59 ☒, för att säkerställa att de är proportionella och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt ⇒ , i linje med artikel 16 i [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ⇐. I händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder.
2. ~~11.~~ Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösande myndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om

den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

3. ~~12.~~ Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med ~~denna~~ artikel ~~59~~ eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.
4. ~~13.~~ Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel ~~102~~ ~~82~~.
5. ~~14.~~ Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte har följts.
6. ~~15.~~ Klagomål enligt punkterna ~~11~~ 2 och ~~312~~ ska inte påverka rätten att överklaga enligt ~~gemenskapsrätten~~ unionsrätten eller den nationella lagstiftningen.
7. ~~16.~~ Tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.
8. ~~17.~~ Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel ~~6138~~

~~Regionalt samarbete mellan tillsynsmyndigheter beträffande~~ ~~Regelverk för~~ gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska nära samråda och samarbeta med varandra, $\Rightarrow$, och särskilt med byrån, $\Leftarrow$ och ska bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.
2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att
 - (a) främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras, utan diskriminering mellan leveransföretagen i de olika medlemsstaterna,

↓ ny

- (b) samordna en gemensam tillsyn över enheter som utför funktioner på regional nivå,
 - (c) samordna, i samarbete med andra berörda myndigheter, den gemensamma tillsynen över nationella, regionala och EU-omfattande tillräcklighetsbedömningar.
-

↓ 2009/72/EG (anpassad)

⇒ ny

- (d) samordna utvecklingen av alla nätföreskrifter ☒ och riktlinjer ☒ som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystem och för andra marknadsaktörer, och
 - (e) samordna utvecklingen av regler för hanteringen av överbelastning.
 - 3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.
 - 4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att detta påverkar deras specifika befogenheter.
 - 5. Kommissionen ~~får~~ ☒ har befogenhet att ☒ anta ⇒ delegerade akter i enlighet med artikel 67 för att fastställa ⇒ riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med byrån. ~~Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.~~
-

↓ ny

Artikel 62

Tillsynsmyndigheternas skyldigheter och befogenheter i förhållande till regionala operativa centrum

- 1. De regionala tillsynsmyndigheterna i det geografiska område där ett regionalt operativt centrum är etablerat ska, i nära inbördes samordning
 - (a) godkänna centrumets stadgar och arbetsordning,
 - (b) godkänna den årliga budgeten,
 - (c) godkänna processen för gemensamt beslutsfattande,
 - (d) bedöma om det regionala operativa centrumet har den kompetens, de resurser och den opartiskhet som krävs för att oberoende kunna utföra sina funktioner och uppgifter, inklusive säkerhets-, ansvarighets- och beredskapsuppgifter.
 - (e) se till att centrumet fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv och annan relevant unionslagstiftning, särskilt när det gäller gränsöverskridande frågor,
 - (f) övervaka hur centrumet utfört sina funktioner och årligen rapportera till byrån om detta.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna tilldelas befogenheter som gör det möjligt för dem att utföra de uppgifter som avses i punkt 1 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheterna åtminstone ha befogenhet att
- (a) begära information från regionala operativa centrum,
 - (b) utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör regionala operativa centrum,
 - (c) fatta gemensamma bindande beslut om regionala operativa centrum.

↓ 2009/72/EG (anpassad)
⇒ ny

Artikel 63 ~~29~~

Överensstämmelse med ⇒ nätföreskrifterna och ⇐ riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från byrån angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med ⇒ nätföreskrifterna och ⇐ de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i ☒ kapitel VII i ☒ [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~förordning (EG) nr 714/2009~~.
2. Byrån ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.
3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer byråns yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska byrån informera kommissionen härom.
4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de ⇒ nätföreskrifter och ⇐ riktlinjer som avses i detta direktiv eller i ☒ kapitel VII i ☒ [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~förordning (EG) nr 714/2009~~ inom två månader räknat från dagen för det beslutet.
5. Om kommissionen, inom två månader efter att ha informerats av byrån i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4 eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det beslut som fattats av en tillsynsmyndighet ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med de ⇒ nätföreskrifter och ⇐ riktlinjer som avses i detta direktiv eller i ☒ kapitel VII i ☒ [omarbetningen av förordning 714/2009 enligt förslag i COM(2016) 861/2] ~~förordning (EG) nr 714/2009~~, får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.
6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att
 - (a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller

- (b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten ändrar eller återkallar sitt beslut på grund av att $\Rightarrow$ nätföreskrifterna och $\Leftarrow$ riktlinjerna inte har följts.
7. Om kommissionen inte beslutar att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte haft några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.
8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att återkalla beslutet inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.
9. Kommissionen ~~får~~ $\boxtimes$ har befogenhet att $\boxtimes$ anta $\Rightarrow$ delegerade akter i enlighet med artikel 67 för att fastställa $\Leftarrow$ riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. ~~Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.~~

Artikel ~~64~~ 40

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att elhandlare under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.
2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts.
3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.
- ~~4. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna artikel får kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.~~
- ~~5. När det gäller transaktioner avseende elderivat mellan elhandlare, å ena sidan, och grossister och systemansvariga för överföringssystemet, å andra sidan, ska denna artikel tillämpas först när kommissionen har antagit de riktlinjer som avses i punkt 4.~~
4. ~~6.~~ Bestämmelserna i denna artikel får inte skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.
5. ~~7.~~ Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

↓ 2009/72/EG

~~KAPITEL X~~

~~KUNDMARKNADER~~

↓ 2009/72/EG

~~Artikel 41~~

~~Kundmarknader~~

~~För att underlätta utvecklingen av välfungerande och transparenta kundmarknader för el i gemenskapen, ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, elhandlare och kunder samt vid behov andra aktörer på marknaden fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mättningsansvar.~~

~~Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och elhandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.~~

~~Större icke hushållskunder ska ha rätt att ingå avtal med flera leverantörer samtidigt.~~

↓ 2009/72/EG

~~KAPITEL VIIIXI~~

~~SLUTBESTÄMMELSER~~

↓ 2009/72/EG (anpassad)

~~Artikel 42~~

~~Skyddsåtgärder~~

~~I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller i fall av hot mot personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet eller mot ett kraftsystems integritet, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.~~

~~Sådana åtgärder ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknads funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.~~

~~Den berörda medlemsstaten ska utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten ska ändra eller upphäva~~

~~sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.~~

Artikel 65~~43~~

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med detta direktiv ska vara förenliga med fördraget, särskilt artikel~~36~~ ~~30~~, och ~~gemenskapslagstiftningen~~ ~~unionslagstiftningen~~.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.
3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader efter anmälan mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte handlat inom denna tvåmånadersperiod, ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 66~~44~~

Undantag

1. ~~Medlemsstater som efter det att detta direktiv har trätt i kraft kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små, enskilda system får till kommissionen ansöka om undantag från tillämpliga bestämmelser i kapitlen IV, V och VI samt artiklarna 4, 6, 7 och 8.~~ ~~IV, VI, VII, och VIII, samt kapitel III, till förmån för enskilda mikrosystem, i fråga om renovering, uppgradering och utvidgning av befintlig kapacitet, vilka får beviljas av kommissionen.~~ Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för konfidentialitet. Beslutet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Artikel ~~43~~ ska inte gälla Cypern, ~~Luxemburg och/eller Malta~~. Dessutom ska inte heller artiklarna ~~6 och 35~~ ~~26, 32 och 33~~ gälla Malta.

I artikel ~~43~~ ~~9.1~~ b ska begreppet "företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet" inte omfatta slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion och/eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutförbrukarna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

Artikel 45

Granskningsförfarande

~~Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 47.6 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat, vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde, att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i~~

~~proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.~~

~~Medlemsstaten ska omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättilträde säkerställs kommer att kvarstå.~~

~~Inom tre månader efter det att kommissionen har underrättats ska den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen får i förslagen om att ändra direktivet föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.~~

~~Artikel 46~~

~~Kommitté~~

- ~~1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.~~
- ~~2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5a.1 5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.~~

~~Artikel 47~~

~~Rapportering~~

- ~~1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och ska senast den 4 augusti 2004 och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten om framsteg ska omfatta åtminstone följande:~~
 - ~~(a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för el och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i form av dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens samt de effekter detta har i form av snedvridningar på marknaden.~~
 - ~~(b) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tarifiering i detta direktiv har lett till att tillträdet till gemenskapens elnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensvivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av elmarknaden fått för kunderna.~~
 - ~~(c) En analys av frågor rörande systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller el i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntade balansen mellan tillgång och efterfrågan, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan olika områden.~~
 - ~~(d) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera elhandlares sida.~~
 - ~~(e) Genomförandet av undantaget som föreskrivs i artikel 26.4 i syfte att eventuellt revidera tröskeln.~~
 - ~~(f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med de tredjeländer som producerar och exporterar eller transporterar el, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av~~

~~marknaden, de sociala och miljömässiga konsekvenserna av handel med el och tillträde till näten.~~

- ~~(g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är kopplade till bestämmelserna i detta direktiv.~~
- ~~(h) Det sätt på vilket medlemsstaterna i praktiken har genomfört kraven om energimärkning i artikel 3.9, och det sätt på vilket eventuella rekommendationer från kommissionen i denna fråga har beaktats.~~

~~Rapporten om framsteg får vid behov innehålla rekommendationer, särskilt när det gäller räckvidden och villkoren för bestämmelserna om märkning, till exempel hur det hänvisas till befintliga referenskällor och innehållet i dessa källor samt särskilt om hur informationen om den inverkan på miljön som elframställning från olika energikällor har, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall, skulle kunna göras tillgänglig på ett sätt som är transparent och lättillgängligt samt möjliggör jämförelser inom gemenskapen, och om hur de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att kontrollera tillförlitligheten hos den information som tillhandahållits av elhandlare skulle kunna rationaliseras, och vilka åtgärder som skulle kunna motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.~~

- ~~2. Vartannat år ska den rapport om framsteg som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla skyldigheter när det gäller allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på elmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.~~
- ~~3. Kommissionen ska senast den 3 mars 2013 som en del av den allmänna översynen förelägga Europaparlamentet och rådet en detaljerad särskild rapport om i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt kapitel V med framgång har kunnat säkerställa fullt och effektivt oberoende för de oberoende systemansvariga för överföring, med faktisk och effektiv åtskillnad som riktmärke.~~
- ~~4. För kommissionens bedömning enligt punkt 3 ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier: rättvist och icke diskriminerande tillträde till nätet, effektiv reglering, utveckling av nätet för att tillgodose marknads behov, icke snedvridna investeringsincentament, utveckling av sammanlänkingsinfrastruktur, effektiv konkurrens på gemenskapens energimarknader och säkra leveranser i gemenskapen.~~
- ~~5. När så är lämpligt och särskilt för det fall det i den detaljerade särskilda rapport som avses i punkt 3 fastställs att villkoren enligt punkt 4 inte har säkerställts i praktiken, ska kommissionen lämna förslag till Europaparlamentet och rådet för att säkerställa fullt och effektivt oberoende för de systemansvariga för överföringssystemen senast den 3 mars 2014.~~
- ~~6. Kommissionen ska senast den 1 januari 2006 överlämna en detaljerad rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för el. I rapporten ska särskilt redovisas~~
 - ~~— förekomsten av icke diskriminerande nättillträde,~~
 - ~~— fungerande tillsyn,~~
 - ~~— utvecklingen av infrastrukturen för sammanlänkning och läget beträffande försörjningstryggheten i gemenskapen,~~

- ~~— i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushållskunder, särskilt i fråga om kvaliteten på de samhällsomfattande och allmännyttiga tjänsterna,~~
- ~~— i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för verklig konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprissättning eller beteende som motverkar konkurrens,~~
- ~~— i vilken utsträckning kunderna verkligen byter elhandlare och omförhandlar tariffer,~~
- ~~— prisutveckling, inbegripet leveransavgifterna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas, och~~
- ~~— de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av detta direktiv vad gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och särredovisning har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med rättslig åtskillnad.~~

~~Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.~~

~~Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov ska dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprissättning eller beteende som motverkar konkurrensen.~~

↓ ny

Artikel 67

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 61 och 63 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den (Publikationsbyrå: för in dagen för ikraftträdande).
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 61 och 63 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 61 och 63 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 68 **Kommittéförfarande**

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 69 **Rapportering**

Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och, som bilaga till den rapport om tillståndet i energiunionen som avses i [artikel 29 i förordningen om styrningen av energiunionen], överlämna en övergripande lägesrapport till Europaparlamentet och rådet.

↓ 2009/72/EG (anpassad)

Artikel ~~49~~ 70 **Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa ~~detta direktiv~~ ☒ artiklarna 2, 3, 5, 6.2, 9.2, 10.2, 11–24, 26, 29, 31–34, 36, 38.5, 40, 42, 51, 54, 57–59, 61–63 och bilagorna I–III ☒ senast den ☒ [12 månader från ikraftträdandet] ☒ ~~3 mars 2011~~. De ska ~~genast underrätta~~ ☒ till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser ☒ ~~kommissionen om detta~~.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den ☒ [12 månader från ikraftträdandet, med undantag av artikel 5.3, som de ska tillämpa från och med den [ikraftträdandedagen] ☒ ~~3 mars 2011, med undantag av artikel 11, som de ska tillämpa från och med den 3 mars 2013.~~

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. ☒ De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. ☒ ~~Närmare föreskrifter om hur~~ ☒ Medlemsstaterna ska fastställa hur ☒ hänvisningen ☒ ska göras och hur uppgiften ska formuleras ☒ ~~ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.~~

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 71 ~~48~~

Upphävande

Direktiv ~~2003/54/EG~~ ☒ 2009/72/EG ☒ ska upphöra att gälla ☒ med verkan ☒ från och med den ~~3 mars 2011~~ ☒ [12 månader från ikraftträdandet], ☒ dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av ~~nämnda~~ direktivet ☒ som anges i bilaga IV ☒.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga ~~H~~ ☒ V ☒.

↓ 2009/72/EG

Artikel 72 ~~50~~

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

↓ 2009/72/EG

Artikel 73 ~~51~~

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande